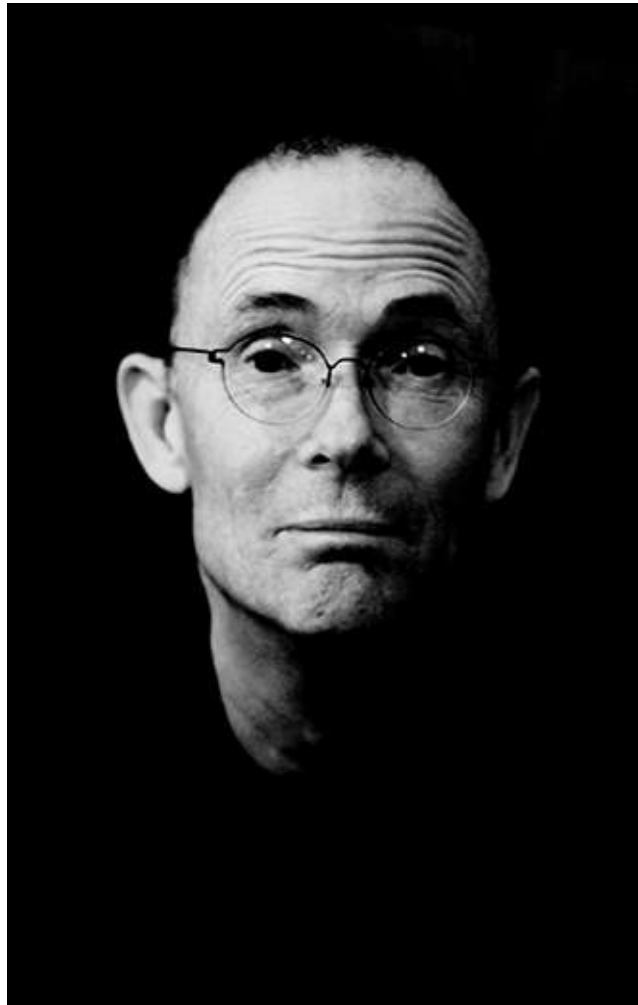

WILLIAM GIBSON - SABRANE PRIČE
objavljene u časopisima na govornom području
bivše Jugoslavije

Vilijam Ford Gibson

je pisac naučne fantastike rođen u Konveju (Južna Karolina, Sjedinjene Američke Države) 17. marta 1948. godine. Smatra se "ocem" kiber-panka (engl. cyberpunk), podžanra naučne fantastike koji je doživio procvat tokom osamdesetih godina 20. veka. Takođe se smatra da je stvorio pojam kiberspejs ili kiberspejs ili kiber-prostor (engl. cyberspace), koji je kasnije, zajedno sa njegovim hit romanom Neuromanser, poslužio kao inspiracija za mnoge naučnofantastične filmove.

Bibliografija - PRIČE

navedene po datumu objavljivanja:

"[Fragments of a Hologram Rose](#)" (1977, UnEarth 3)

"[Johnny Mnemonic](#)" (1981, Omni)

"The Gernsback Continuum" (1981, Universe II)

"Hinterlands" (1981, Omni)

"[New Rose Hotel](#)" (1981, Omni)

"[The Belonging Kind](#)", ko-autor John Shirley (1981, Shadows 4)

"[Burning Chrome](#)" (1982, Omni)

"[Red Star, Winter Orbit](#)", ko-autor Bruce Sterling (1983, Omni)

"[The Winter Market](#)" (Nov 1985, Vancouver)

"[Dogfight](#)", ko-autor Michael Swanwick (1985, Omni)

"[Skinner's Room](#)", (1991, Omni)

Ispred vas su priče koje su objavljene u časopisu "SIRIUS Biblioteka", br. 114, 129, 135, 139, 142 i 159-160; Znak Sagite 42; Alef 25

HVALA svima koji su omogućili da formiram ovu zbirku

Komadići hologramske ruže

Ovo je prva objavljena Gibsonova priča, i već je u njoj vidljiv njegov osebujni stil, vrlo literaran, avangardan, kiberpankerski koji ga je doveo u vrh svjetske SF-beletristike.

Fragments of a Hologram Rose (1977)

Tog ljeta Parker je imao problema sa spavanjem. Bilo je nestašica energije; neočekivani kvarovi delta-induktora su bolno i naglo vraćali nazad svijest.

Da bi to izbjegao, uzeo je još žice, male krokodilske štipaljke, izolirajuću vrpcu i spojio induktor sa PSP uređajem koji je radio na baterije. Gubitak energije u induktoru prebacit će uređaj na plejbek.

Kupio je PSP kazetu koja je počinjala osobom koja spava na mirnoj plaži. Snimio ju je mladi plavokosi jogi s vizualnim poljem 20-20 i abnormalno točnim osjećajem za boje. Dečka su avionom prebacili na Barbados samo da bi odrijemao i učinio svoje jutarnje vježbe na blještećem komadu privatne plaže. Mikrofišeja utisnuta u proziran omot kazete objašnjavala je da se jogi može po volji provesti od alfa do delta stanja bez pomoći induktora. Parker, koji bez induktora nije mogao spavati već dvije godine, sumnjao je da je to moguće.

Uspio je proći cijelu stvar samo jednom, iako je do sada znao svaki osjet u prvih pet subjektivnih minuta. Činilo mu se da je najzanimljiviji dio te sekvence mala montažna greška na početku razrađene rutine disanja: brzi pogled niz bijelu plažu otkrio bi lik stražara koji patrolira uz žičanu ogradu sa crnim automatskim pištoljem preko ruke.

Dok je Parker spavao, energija je nestajala iz gradskih električnih releja.

Prelaz iz stanja delta u delta-PSP bio je kao tamna implozija u drugo tijelo. Poznatost je ublažila šok. Osjetio je hladan pijesak pod ramenima. Nogavice poderanih traperica lepršale su na jutarnjem povjetarcu oko njegovih golih članaka. Uskoro će se dečko probuditi potpuno i početi neku svoju ardha-matsyendru; drugim rukama Parker je u tami pipao za PSP-uređajem. Tri ujutro.

Radiš si šalicu kave u mraku, koristeći džepnu svjetiljku kada trebaš naliti vruću vodu.

San snimljen ujutro iščezava: kroz druge oči, tamna perjanica dima kubanskog teretnjaka — nestaje zajedno s horizontom po kojem plovi, sa sivog ekrana uma.

Tri ujutro.

Pusti da se jučer složi oko tebe u plosnatim shematskim slikama. Što si rekao — što je ona rekla — gledajući kako se sprema — kako naziva taksi. Bez obzira kako ih poslažeš, uvijek stvaraju isti štampani krug, hijeroglifi koji se stječu u glavnoj komponenti; tebi, koji stojiš na kiši i urlaš za vozačem.

Kiša je bila kisela i trpk, gotovo boje pišaline. Vozač te nazvao šupkom, a ipak si morao platiti duplo. Imala je tri komada prtljage. Sa svojim respiratorom i zaštitnim naočalama čovjek je izgledao kao mrav. Pritisnuo je Pedale i otišao kroz kišu. Ona se nije okrenula.

Zadnje što si vidio od nje bio je divovski mrav koji ti pokazuje srednji prst.

Parker je po prvi puta vidio PSP-uređaj u teksaškom naselju stračara nazvanom Judyna džungla. Bila je to glomazna konzola prevučena jeftinim plastičnim kromom. Novčanica od deset dolara ubačena u prorez omogućila bi pet minuta gimnastike u slobodnom padu, u švicarskim orbitalnim toplicama, skokove u dvadesetmetarskim perihelijima sa šesnaestogodišnjom manekenkom iz Voguea. Intelktualna stvar za Džunglu gdje je bilo lakše doći do pištolja nego do vruće kupke.

Godinu dana kasnije našao se u New Yorku sa krivotvorenim papirima, u vrijeme kada su dvije vodeće firme izbacile prve portabl uređaje u najveće robne kuće, točno pred Božić. PSP porno dvorane koje su kratko cvjetale u Kaliforniji nisu se više oporavile.

I holografija je nestala također, a Fullerove kupole velike poput cijelog kvarta, koje su bile holo-hramovi Parkerovog djetinjstva, sada su postale višekatni super-marketi ili su pružile utočište salonima za igru gdje su se još uvijek mogle naći stare konzole pod izbljedjelim pulsirajućim neonom PRIVIDNA SENZORNA PERCEPCIJA, kroz plavu izmaglicu dima cigareta.

Sada je Parkeru trideset i piše kontinuitet za emitiranu PSP, programirajući pokrete oka ljudskih kamera industrije.

Zatamnjenje se nastavlja.

U spavaćoj sobi Parker dodiruje prednju stranu svog Sendai Gospodara sna, načinjenu od izgladanog aluminijskog aluminija. Pilot svjetlo na kratko zatreperi i zatim se gasi. S kavom u ruci prelazi tepihom do ormara koji je ispraznila dan ranije. Zraka iz džepne svjetiljke traži na praznim policama dokaze ljubavi i nalazi pokidani kožni remen sandale, PSP-kazetu i razglednicu. Razglednica je hologramski odsjaj ruže u bijelom svjetlu.

Kod kuhinjskog slivnika baca remen od sandale u otvor za otpatke. Spor zbog nedostatka energije, ovaj se buni, ali ipak guta i probavlja. Pažljivo je držeći palcem i kažiprstom, spušta razglednicu prema skrivenim rotirajućim zupcima. Uređaj ispušta slabašan vrisak kada čelični zupci režu ojačanu plastiku i zatim je ruža pokidana u tisuću komadića.

Kasnije sjedi na neraspremljenom krevetu i puši. Njena kazeta je u uređaju, spremna za ponovno emitiranje. Snimke nekih žena ga zbunjuju, ali sumnja da je to razlog što sada oklijeva uključiti uređaj.

Otprilike četvrtina korisnika PSP-a nije u stanju ugodno asimilirati subjektivnu sliku tijela suprotnog spola. Tokom godina neke su zvijezde emitiranog PSP-a postale nevjerovatno androgine u pokušaju da pridobiju i taj segment publike.

Ali Angeline vlastite snimke nisu ga nikad prije zastrašivale. (Što ako je snimila ljubavnika?) Ne, to ne može biti Stvar je jednostavno u tome što je kazeta jedna potpuno nepoznata kvantiteta.

Kad je Parkeru bilo petnaest, roditelji su ga ugovorom vezali za američku podružicu japanskog trusta plastike. U to se vrijeme osjećao sretnim; broj prijava za učenike s ugovorom bio je ogroman. Tri godine je živio sa svojim kolegama u domu, svakog je jutro pjevao himne kompanije u grupi i obično je uspijevao preći ogradu oko doma najmanje jednom mjesečno zbog cura ili holodroma.

Ugovor je trebao isteći na njegov dvadeseti rođendan, omogućujući mu da bude izabran na stalno mjesto. Tjedan dana prije njegovog devetnaestog rođendana, prešao je ogradu posljednji puta, sa dvije ukradene kreditne kartice i zavežljajem čiste odjeće. Stigao je u Kaliforniju tri dana prije nego se kaotični režim Novog otcjepljenja raspao. U San Franciscu, različite zavađene disidentske grupe tukle su se i bježale ulicama. Neka od četiri »Privremene« vlade tako je dobro obavila nagomilavanje hrane da je na ulicama gotovo nije bilo moguće dobiti.

Parker je proveo zadnju noć revolucije u spaljenom predgrađu Tucsona, vodeći ljubav sa mršavom klinkom iz New Jersey, koja je objašnjavala finije detalje svog horoskopa između napadaja gotovo tihog plača koji kao da nisu imali veze s ničim što je rekao ili uradio.

Nekoliko godina kasnije spoznao je da se više ne može sjetiti svog prvotnog poriva da prekrši ugovor.

Prve tri četvrtine kazete su izbrisane; ubacuješ se u brzo-naprijed kroz statičnu maglu izbrisane vrpce, gdje se okus i miris miješaju u jedan kanal. Audio ulaz je bijeli šum — ne-zvuk prvotnog tamnog mora... (Produžen podražaj sa izbrisane vrpce može izazivati hipnagogičke halucinacije.)

Parker je čučao u grmlju uz cestu, u Novom Mexicu, u ponoć, promatrajući tenk kako gori na auto-putu. Plamen je osvjetljavao isprekidanu bijelu crtu koju je slijedio od Tucsona. Eksplozija se mogla vidjeti sa dvije milje, bijeli pokrivač toplog svjetla koji je blijede grane ogoljelog drveta pretvorio u negative nasuprot noćnom nebu: ugljene grane na magnezijском nebu.

Mnogi su izbjeglice bili naoružani.

Texas je imao zahvaliti za naselja stračara, koja su isparavala u toplim golfskim kišama, nesigurnoj neutralnosti što ju je uspio postići usprkos pokušaju otcjepljenja obalnih država. Naselja su bila izgrađena od šperploče, kartona, plastičnih ponjava što su se napuhavale na vjetru i tijela mrtvih vozila. Imala su imena kao Skočigrad ili Šećerin i labavo određene vlasti i područja što su se stalno mijenjala u tajnim kretanjima ekonomije crnog tržišta.

Federalne i državne snage poslate su da počiste gradove bezakonja rijetko su kad nešto našle. Ali poslije svake pretrage nekoliko ljudi više se nije pojavilo. Neki bi prodali svoje oružje i spalili uniforme, a neki bi se previše približili švercu koji su trebali otkriti.

Nakon tri mjeseca, Parker se želio izvući, ali jedini sigurni prolaz kroz vojne kordone predstavljala je roba. Njegova se šansa ukazala sasvim slučajno: jednog kasnog popodneva, obilazeći mrtvački pokrov masnog dima od kuhanja što se spustio nad Džunglom, nabasao je i skoro pao preko tijela žene u suhom koritu potoka. Muhe su se digle u bijesnom oblaku i ponovo se spustile, ignorirajući ga Imala je kožnu jaknu, a Parkeru je noću bilo obično hladno. Počeo je tražiti po koritu nekakvu granu.

Na zadnjoj strani jakne, tik ispod lijeve plečke bila je rupa kroz koju bi prošla tek olovka. Podstava jakne nekad je bila crvena, ali sada je bila crna, kruta i sjajna od osušene krvi. Mašući jaknom na kraju štapa otišao je potražiti vodu.

Nikad nije oprao jaknu; u lijevom džepu našao je skoro dvadeset grama kokaina, pažljivo umotanog u plastiku i prozirnu kruršku vrpcu. U desnom džepu bilo je petnaest ampula megacilina-D i nož na preklapanje, oštrice od 25 centimetara, sa drškom od roga. Antibiotik je vrijedio dvostruko veću težinu u kokainu.

Zabio je nož do drške u truli panj kojeg su zaobišli sakupljači drva iz Džungle i na njega objesio jaknu, oko koje su počele kružiti muhe dok je odlazio.

Te noći, u baru sa krovom od valovitog lima, čekajući na jednog od »advokata« koji su radili na prolazima kroz kordone, isprobao je svoj prvi PSP-uredaj. Bio je golem, sav u kromu i neonu i vlasnik je bio vrlo ponosan na njega; osobno je pomogao u pljački kamiona.

*Ako kaos devedesetih održava radikalni
pomak u paradigama vizuelne pismenosti,
posljednji odmak od Lascaux/Gutenbergove
tradicije pred-holografskog društva,
što bi mogli očekivati od ove najnovije
tehnologije, koja obećava posebno kodiranje
i naknadnu rekonstrukciju punog opsega
senzorne percepcije? Roebuck i Pierhal,*

*»Nova američka povijest:
pogled na sisteme«*

Brzo-naprijed kroz zujeće ne-vrijeme izbrisane vrpce u njeno tijelo. Evropsko sunčevo svjetlo. Ulice čudnog grada.

Atena. Natpisi na grčkom i miris prašine...

i miris prašine.

Pogledaj kroz njene oči (misleći, ova te žena još nije srela, tek što si izišao iz Texasa) na sivi spomenik, konje u kamenu, gdje golubovi lepršaju i kruže —

— i statični šum obuzima tijelo ljubavi, briše ga načisto u sivo. Valovi bijelog šuma lome se na plaži koje nema. I vrpca završava.

Svjetlo induktora sada je upaljeno.

Parker leži u tami, prisjećajući se tisuću komadića hologramske ruže: pronađen i osvjetljen, svaki će komadić otkriti potpunu sliku ruže. Padajući u delta stanje, vidi sebe kao ružu, a svaki od njegovih raspadnutih komadića otkriva cjelinu koju nikad neće spoznati ukradene kreditne kartice — spaljeno predgrađe — planetarne konjukcije stranca tenk što gori na auto-putu — plosnati

paketić droga — nož naoštren na betonu, oštar poput boli.

Misli: svi smo mi djelići drugog i da li je uvijek bilo tako? Taj trenutak puta u Evropu, napušten u sivom moru izbirsane vrpce da li je sada bliža, ili više stvarna, zato što je i on bio tamo?

Pomogla mu je da dobije papire, našla mu je prvi posao u PSP-u. Da li je to bila njihova povijest? Ne, povijest je crno lice delta-induktora, prazan ormar i neraspremljen krevet. Povijest je njegovo gađenje nad savršenim tijelom u kojem se budi ako nestane struje, njegov bijes na vozača taksicikla i njeno odbijanje da pogleda unatrag kroz zagađenu kišu.

Ali svaki komadić otkriva ružu iz drugog kuta, prisjetio se, no deltastanje prekrilo ga je prije nego se stigao upitati što bi to moglo značiti.

Preveo Goran Pavelić Objavljeno posredstvom P&R

Podsjetnik Johnny

Johnny Mnemonic (1981)

Stavio sam sačmaricu u torbu »adidas« i obložio je sa četiri para čarapa za tenis, što nije baš moj stil, ali na to sam i ciljao: oko misle da si sirov, budi tehničar; ako misle da si tehničar, budi sirov. Ja sam momak od tehnike. Stoga sam odlučio da budem što siroviji. No, danas morate biti priličan tehničar prije nego što i pomislite na sirovost. Morao sam na strugu sam izraditi obje dvanaestokalibarske čahure iz komada mjedi i onda ih sam i napuniti, morao sam iskopati stari mikrofilm s uputama o punjenju čahura, morao sam napraviti polužnu presu da podesim kapsle, a sve je to vrlo zeznuto. No znao sam da ću uspjeti.

Sudar je dogovoren u »Dromu«, u jedanaest navečer, ali ja sam se odvezao podzemnom tri stanice dalje od mjesta izlaska i vratio se pješice. Nepogrešiv postupak. Provjerio sam se u kromiranoj strani kioska za kavu — tipični kavkazoid sa čupom oštne crne kose. Cure u »Pod nožem« flipavale su na Sonyja Maoa i bilo ih je teško spriječiti da ne dodaju šik sličnosti tim raspjevanim naborima. To vjerojatno neće prevariti Ralphieja Facu, ali možda će me dovesti u blizinu njegova stola.

»Drom« je obična uska prostorija sa šankom na jednoj strani i sto-lovima na drugoj, ispunjen makroima, mešetarima i tajnovitom postavom dilera. Te noći na vratima su bile Magnetske pasje sestre i nije me radovalo da izađem kraj njih ako stvar ne upali. Bile su visoke dva metra i mršave poput hrtova. Jedna je bila crna, druga bijela, a isključivši to, bile su toliko jednake koliko ih je kozmetička kirurgija mogla učiniti jednakima. Već su godinama bile ljubavnice i u šori su predstavljale nepriliku. Nikad nisam bio siguran koja je od njih prije bila muško.

Ralphie je sjedio za svojim stalnim stolom. Dugovao mi je veliku lovu. U glavi sam imao pohranjene stotine megabajta, kao genijalni idiot, infor-macije do kojih nisam imao svjesnog pristupa. Ralphie ih je tu ostavio. Ali, nije se vratio po njih. Samo je Ralphie mogao vratiti podatke kodiranim frazom koju je sam izmislio. Kao prvo, nisam jeftin, ali cijena mog preko-vremenog uskladištenja je astronomska. A Ralphie je bio vrlo štedljiv.

I onda sam čuo da Ralphie Faca želi izdati nalog da me uklone. Stoga sam uredio da se nađemo u »Dromu«, ja kao Edward Bax, tajnoviti uvoznik, upravo stigao iz Rija i Pekinga.

U »Dromu« je zaudaralo na biznis. Metalni miris nervozne napetosti. Mišićavci rasuti u gomili provjeravali su robu a i jedni druge, isprobavajući blijede, hladne osmijehe. Neki od njih bili su toliko izgubljeni pod super-strukturama nakalemljenih mišića da im oblička nisu bila baš ljudska

Pardon. Pardon, prijatelji. To je samo Eddie Bax. Brzi Eddie izvoznik, sa svojom neodređenom sportskom torbom i, molim vas, ne obazirite se na ovaj prorez širok toliko da mu propusti desnu ruku.

Ralphie nije bio sam. Osamdeset kilograma kalifornijske blond gove-dine budno se nasadilo na susjednoj stolici, a borilačke vještine su bile kao ispisane na njemu.

Brzi Eddie Bax sjeo je na stolicu nasuprot njima prije nego što je govedina podigao ruke od stola.

— Imaš crni pojas? — upitao sam ga gorljivo. Kimnuo je, a plave oči automatski su provjeravale moje oči i ruke. — Imam i ja — rekoh. — Tu je, u torbi. — Gurnuo sam ruku kroz prorez i otkočio. Klik. — Dva-naestokalibarska duplonka s povezanim obaračima.

— To je puška — reče Ralphie, zaustavljajući dežmekastom rukom napete grudi svog momka u plavom najlonu. — Johnny ima staromodno vatreno oružje u torbi.

Toliko što se Edwarda Baxa tiče.

Christian White: klasično pop-lice s jasno oblikovanim mišićima pje-vača, isklesanih jagodičnih

kostiju. Anđeosko na jednom svjetlu, prekrasno izopačeno na drugo. Ali iza toga lice živjele su Ralphiejeve oči a bile su male, hladne i crne.

— Molim te — reče — sredimo to kao poslovni ljudi. — Glas mu je bio pun odvratne, neodoljive iskrenosti, a kutovi njegovih Christian White usta uvijek su bili mokri. — Ovaj Lewis je hrpa mesa. — Kimnuo je prema govedini. Lewis je to mirno podnio, držeći se kao da je nešto napravljeno iz naručenog kompleta za sastavljanje. — Ti nisi hrpa mesa, Johnny.

— Jesam, jesam, Ralphie, lijepa hrpa puna ugrađenih elemenata u kojima možeš držati svoje prljavo rublje dok okolo tražiš ljude koji će me ubiti, Ralphie, s moje strane torbe čini mi se da imaš nešto objasniti.

— To je ova posljednja pošiljka robe, Johnny. — Duboko je uzdahnuo. — Kao burzovni mešetar...

— Lopov — ispravih ga.

— Kao burzovni mešetar, obično sam vrlo pažljiv što se tiče mojih izvora.

— Kupuješ samo od onih koji najbolje krađu. Kapiram.

Ponovo je uzdahnuo.

— Pokušavam — reče slabašnim glasom — ne kupovati od budala. No, bojim se da sam ovaj put učinio upravo to. — Njegov treći uzdah bio je znak Lewisu da uključi neuralni ometač koji su prilijepili ispod stola, s moje strane.

Svim snagama sam se napregnuo da savijem kažiprst desne ruke, ali kao da više nisam bio spojen s njim. Mogao sam osjetiti metal puške i me-ku traku koju sam omotao oko okrnjenog kundaka, ali ruke su mi bile hladne kao vosak, daleke i nepokretne. Nadao sam se da je Lewis zaista hrpa mesa, dovoljno tupa da posegne za sportskom torbom i povuče moj ukočeni prst na obaraču. Ali nije bio takav.

— Silno smo bili zabrinuti za tebe, Johnny. Silno zabrinuti. Znaš, zbog onog što je u tebi, vlasništva Jakuza. Neka budala im je to uzela, JohnnyMrtva budala. — Lewis se naceri.

Sada je sve imalo smisla, i to ružnog smisla. Kao da mi se vreće mokrog pijeska slažu oko glave. Ubojstvo nije bilo u Ralphiejevu stilu. Čak ni Lewis nije bio u Ralphiejevu stilu. Ali zapeo je između Sinova neonske krizanteme i nečega što im je pripadalo, bolje rečeno, nečega što su imali, a što je pripadalo nekom drugom. Ralphie je, naravno, mogao upotrijebiti kodiranu frazu da me ubaci u stanje genijalnog idiota i ja bih prosuo cijeli njihov program a da se ne bih sjećao nijedne četvrtinke. Za lopova poput Ralphieja to bi obično bilo dovoljno. Ali ne i za Jakuze. Jakuze znaju za SIPE, kao prvo, i ne bi željeli strepjeti da jedna od njih naiđe na nejasne i trajne tragove njihova programa iz moje glave. Nisam znao mnogo o SIPAMA, ali čuo sam priče i pazio da ih ne ponovim svojim klijentima. Ne, to se Jakuzama ne bi sviđalo, to je previše nalikovalo na dokaz. Nisu postigli ono što jesu ostavljajući uokolo dokaze. Zive.

Lewis se cerio. Mislim da je vidio točku odmah ispod mog čela i za-mišljao kako da dođe do nje na grublji način.

— Hej — reče dubok glas, ženski, negdje iza mog desnog ramena — vi, kauboji, očito se ne zabavljate.

— Briši, kujo — reče Lewis, a lice mu je bilo vrlo mirno. Ralphie je bio bezizražajan.

— Razvedrite se. Hoćete li kupiti malo dobre koka-baze? — Privukla je stolicu i sjela prije nego što ju je ijedan stigao zaustaviti. Jedva da je bila u mom fiksiranom vidnom polju, mršava cura s reflektirajućim naočalama, tamne kose podrezane u neuredan čuperak. Imala je otkopčanu crvenu kožnatu jaknu preko majice dijagonalno isprugane crveno i crno. — Osam somova gram.

Lewis ljutito zabrunđa i pokuša je oboriti sa stolice. To mu baš nije uspjelo, a njezina ruka se digne i činilo se kao da mu je u zamahu okrnula zapešće. Svijetla krv poprska stol. Stisnuo je zapešće, članci na prstima su mu pobijeljeli od stiska, a između njih je kapala krv.

Ali, zar joj ruka nije bila prazna?

Bit će mu potrebne kopče za tetive. Pažljivo je ustao, ne trudeći se da odmakne stolicu. Ona se

prevrne, a on se izmakne iz mog vidnog polja bez riječi.

— Bolje da mu liječnik to pogleda — reče ona. — Gadna porezotina.

— Nemaš pojma — progovori Ralphie, odjednom vrlo umornim glasom — o dubini govna u koje si se uvalila.

— Zbilja? Tajna. Uzbudjuju me tajne. Na primjer, zašto je ovaj tvoj frend tako miran. K'o smrznut. Ili, zašto služi ova stvarčica. — Ona podig-ne mali kontrolni uređaj koji je nekako uzela od Lewisa.

Ralphie je izgledao kao da mu je zlo.

— Hoćeš možda četvrt milijuna da mi to daš i da prošetaš? — Debela ruka se podigne i nervozno potapša bljedo, mršavo lice.

— Ono što hoću — reče ona pucnuvši prstima tako da se uređaj zavrtio i zasjao — jest posao. Tvoj momak je ozlijedio ruku. Ali, za četvrt milje imaš zamjenu.

Ralphie naglo izdahne i počne se smijati, otkrivajući zube koji baš nisu bili održavani po uzoru na Christiana Whitea. Tada ona isključi ometač.

— Dva milijuna — kazah.

— Moj tip čovjeka — reče ona i nasmije se. — Sto je u torbi ?

— Sačmarica.

— Sirovo. — Zvučalo je kao kompliment.

Ralphie ništa nije rekao.

— Zovem se Milioni. Molly Milioni. Hoćeš van odavde, šefe? Ljudi počinju gledati.

Ustane. Imala je kožnate hlače boje osušene krvi.

I tek tada sam spazio da su reflektirajuće naočale kirurški ugrađene, srebro se dizalo iz njezinih visokih jagodičnih kostiju zatvarajući oči u njihovim dupljama. U njima sam vidio odraz svog novog lica.

— Ja sam Johnny — rekoh. — Vodimo gospodina Facu s nama.

Bio je vani i čekao. Izgledao je kao najobičniji tehničar na odmoru, u plastičnim bermudama i blesavoj havajskoj košulji na kojoj su bila od-štampana pevećanja najpopularnijeg mikroprocesora njegove firme, blag, mali čovjek, jedan od onih koji se obično napiju sakea u barovima gdje poslužuju kolačiće garnirane algama. Izgledao je kao tip koji pjeva himnu korporacije i plače, koji se neprestano rukuje s barmenom. Svodnici i dileri ga ostavljaju na miru, označivši ga kao urođeno konzervativnog. Nije baš za zabavu, a kad i jest, veoma pazi na lovu.

Kad sam poslije razmišljao o tome, ukopčao sam da su mu amputirali dio lijevog palca, negdje iza prvog zgloba, i nadomjestili ga protetičkim vrškom, napunili ga, a kalem stavili u šupljinu izdubljenu u jednom od umjetnih dijamanta Ono-Sendai. I onda su pažljivo namotali na kalem tri metra monomolekularnog vlakna.

Molly se upustila u raspravu s Magnetskim pasjim sestrama, pružajući mi priliku da proguram Ralphieja kroz vrata, sa sportskom torbom lagano pritisknutom uz njegovu kralješnicu. Čini se da ih je poznavala. Čuo sam crnu kako se smije.

Pogledao sam gore, zbog nekog reflektora, jer se nikako nisam mogao priviknuti na uzdignute lukove svjetla i sjene kupola iznad njih. Možda me to i spasilo.

Ralphie je nastavio koračati, ali mislim da nije pokušavao pobjeći. Mislim da se već predao. Vjerojatno je imao predstavu onoga čemu se suprotstavljamo.

Pogledao sam na vrijeme da ga vidim kako se rasprskava.

Kad ponovo izvrtim film, vidim kako Ralphie kreće naprijed, a mali tehničar se pojavljuje niotkud, smiješeći se. Kao da se malo naklonio i lijevi mu palac otpada. Čudesan trik. Palac visi kao ovješ. Ogledalo? Konci? Ralphie zastaje, leđima okrenut nama, tamni polumjeseci znoja ispod pazuha na njegovu svijetlom ljetnjem odijelu. On zna. Morao je znati. I tada se vrh štosnog palca, težak poput olova, isteže u brzom jojo-triku a nevidljiva nit koja ga povezuje s ubojičinom rukom prolazi postrance kroz Ralphiejevu lubanju, tik iznad obrva, fijukne gore i spušta se, režući kruškoliko tijelo dijagonalno, od

ramena do prsnog koša. Rezovi su tako fini da krvi nema, sve dok sinapse ne počinju otkazivati i prvi drhtaji predaju tijelo gravitaciji.

Ralphie se raspao u ružičastom oblaku tekućina, tri razdvojena dijela srušila su se naprijed, na pločnik. U potpunoj tišini.

Podigao sam sportsku torbu i ruka mi se zgrčila. Trzaj mi je umalo slomio zapešće.

Sigurno je kišilo, mlazovi vode spuštali su se iz probušenih kupola i rasprskavali se na pločama iza nas. Čučali smo u uskom prolazu između kirurškog butika i staretinarnice. Provirivala je jednim reflektirajućim okom iza ugla i vidjela pred »Droomom« samo jedan modul »volks« bliještećih crvenih svjetala, skupljali su Ralphieja. Postavljali pitanja.

Bio sam prekriven opaljenim bijelim krpama. Čarape za tenis. Od sportske torbe ostala je samo plastična narukvica oko zapešća.

— Ne shvaćam kako sam ga promašio.

— Eh, on je brz, vrlo brz. — Obgrlila je koljena i ljuljala se na petama. — Ima podešen živčani sustav. Tvornički model. — Nasmijala se i zacičala od zadovoljstva. — Sredit ću tog tipa. Noćas. On je najbolji, vrhunac, čisti umjetnik.

— Ono što moraš učiniti za moja dva milijuna jest da me izvučeš odavde. Onaj tvoj dečko sigurno je napravljen u retorti u Chiba Cityju. On je Jakuza ubojica.

— Chiba. Da. Molly je isto bila u Chibi.

Pokaže mi ruke, malo raširenih prstiju. Bili su vitki, suženi prema vrhu i vrlo bijeli prema jarkocrveno lakiranim noktima. Deset oštrica škljocne iz svojih proreza ispod noktiju, a svaka je bila uski dvostruki skalpel od blijedoplavog čelika.

Nikada nisam provodio mnogo vremena u Noćnom gradu. Ondje nitko nije mogao platiti nešto što bih pamtio, a većina ih je imala mnogo čega za što su plaćali da se zaboravi. Generacije strijelaca sredile su neon i ekipe za održavanje napokon su digle ruke od posla. Čak i u podne lukovi su bili čađavocni nasuprot blijedom sivilu.

Kamo otići kad te najbogatija zločinačka organizacija na svijetu traži svojim hladnim, dalekim prstima? Gdje se sakriti od Jakuza, toliko moćnih da posjeduju komsate i najmanje tri kozmoplana? Jakuza je uistinu multi-nacionalna, poput ITT-a i Ono-Sendaija. Pedeset godina prije mog rođenja Jakuza je već progutala Trijade, Mafiju i Korzikansku uniju.

Molly je znala odgovor:

— Sakrij se u Jami, najnižem krugu, gdje svaki vanjski upliv stvara brze koncentrične valove čiste opasnosti. Sakrij se u Noćnom gradu. Još bolje, sakrij se iznad Noćnoga grada, jer Jama je preokrenuta i njeno dno dodiruje nebo, koje Noćni grad nikad ne vidi, znojeći se pod svojim svodom od umjetne smole, a gore čuče Nis-Tehi, u mraku, poput utvara, i cigarete sa crne burze vise im s usana.

Znala je još jedan odgovor:

— Znači, dobro i čvrsto si zaključan, Johnny-san. Bez lozinke se ne može do programa.

Vodila me u sjene što su čekale ispod svjetla stanice metroa. Betonski zidovi bili su prekriveni grafitima, koji su se kroz godine isprepleli u jedinstvenu metaškrabotinu bijesa i frustracije.

— Podaci se pohranjuju kroz modificiranu seriju mikrokirurški ugrađenih kontraautističkih pomagala — odrecitirao sam svoju propagandnu verziju za mušterije. — Klijentov kod pohranjen je u posebnom čipu. Osim SIPA, o kojima mi u poslu ne volimo razgovarati, nema načina da se otkrije tvoja fraza. Ni drogama, ni rezanjem, ni mučenjem. Ja je ne znam niti sam je ikada znao.

— Sipe? Ljigave, s pipcima.

Izašli smo na napuštenu uličnu tržnicu. Sive spodobe promatrale su nas preko tržnice prekrivene ribljim glavama i trulim voćem.

— Superprovodljivi Instrument za Podatomske Anomalije. Koristili smo ih u ratu za pronalaženje podmornica i napipavanje neprijateljskih kibernetičkih sistema.

— Da? Mornarička roba? Iz rata? SIPA može pročitati taj tvoj čip? — Zastala je i osjetio sam na sebi pogled iza ta dva ogledala.

— Čak su i primitivni modeli mogli izmjeriti magnetsko polje mili-jardu puta slabije od geomagnetske sile. To je kao izoliranje šaptanja iz galame stadiona.

— Pajkani to već rade s paraboličnim mikrofonima i laserima.

— Ali tvoji podaci su još na sigurnom. — Profesionalni ponos. — Nijedna vlada neće dopustiti svojim pajkanima da koriste SIPE, čak ni najvažnijima u sigurnosti. Previše je prilika za nezgodne stvari između službi, netko bi te vjerojatno votergejtirao.

— Mornarička roba — reče ona i osmijeh joj zasja u sjeni. — Imam prijatelja koji je bio u ratnoj mornarici, zove se Jones. Mislim da bi bilo dobro da ga vidiš. Samo, on je narkić. Stoga mu moramo nešto donijeti.

— Narkić

— Dupin.

Bio je više nego dupin, ali s gledišta nekog drugog dupina bio je manje od toga. Promatrao sam ga kako se lijepo okreće u galvaniziranoj posudi. Voda se prelijevala preko ruba vlažeći mi cipele. On je bio višak iz prošlog rata. Kiborg.

Podigao se iz vode, pokazujući stare pločice po bokovima, kao neku vizuelnu šalu, a umilnost mu je bila izgubljena ispod člankovitog oklopa i bio je nespretn i prethistorijski. Dva deformiteta, s obje strane lubanje, načinjena su da sadrže senzorne jedinice. Srebrne ozljede svjetlucale su na izloženim dijelovima njegove sivo-bijele kože.

Molly zazviždi. Jones lupi repom i još malo vode slije se niz strane posude.

— Kakvo je ovo mjesto?

Buljio sam u nejasne oblike, zardali lonac i stvari pod pokrovima. Nad posudom je visila nezgrapna drvena struktura, prošarana redovima prašnih žarulja.

— Luna-park. Zoološki vrt i karnevalske vožnje. Razgovarajte s Kitom ratnikom. Sve to. Baš je Jones neki kit.

Jones se ponovo izdigne i pogleda me tužnim starim okom.

— Kako govori? — Odjednom sam silno poželio otići.

— U tome i jest štos. Reci zdravo, Jonese.

Sve se žarulje istovremeno upale. Svijetlile su crveno, bijelo i plavo.

C B P C B P C B P

C B P C B P C B P

C B P C B P C B P

C B P C B P C B P

— Dobar je u simbolima, znaš, ali kod mu je ograničen. U mornarici su ga prikopčavali na audiovizuelni displej. — Iz džepa na jakni izvukla je dugoljasti paketić. — Čista roba, Jones. Hoćeš li? — upitala je. Ukočio se u vodi i počeo tonuti. Obuzdala me čudna panika, jer sam se sjetio da se može utopiti. — Hoćemo ključ za Johnnvjevu banku, Jonese. Hoćemo ga brzo.

Žaruljice zatrepere i ugase se.

— Hajde, Jonese, kreni!

P

P P P P P P P

P

P

P

Plave žarulje.

Tama.

— Čista! Prava je. Hajde, Jonese.

B B B B B B B B B

B B B B B B B B B

B B B B B B B B B

B B B B B B B B B

Bijeli natrijev blijesak preplavi njezino lice, ukočeno i jednobožno, sjena urezanih ispod jagodičnih kostiju.

Jones je prebacio pola svog oklopljenog trupa preko ruba posude i po-mislio sam da će se metal pokidati. Molly ga je ubola zamahnuvši i smjestivši iglu između dvije pločice. On zapišti na dišni otvor. Svjetlosni oblici su eksplodirali jureći preko okvira i zatim se gasili.

Ostavili smo ga da pluta i tromo se valja u tamnoj vodi. Možda je sanjao o svom ratovanju u Pacifiku, o kiberninama koje je pomeo, polako ulazeći u njihove sklopove pomoću SIPE kojom je otkrio i Ralphiejevu patetičnu lozinku iz čipa ukopanog u mom mozgu.

Vidim kako su pogriješili kad su ga demobilizirali, otpustili iz ratne mornarice s netaknutom opremom. Ali kako se kibernetski dupin zakvačio na hors?

— Rat — reče ona. — Svi su bili ovisnici. Mornarica je to učinila. Kako ih inače pridobiti da rade za tebe?

— Nisam siguran da je ovo posao koji nešto znači — reče pirat, ciljajući na veći novac. — Specifikacije o cilju, komsatu koji nije zabilježen.

— Potroši moje vrijeme, pa ni ti nećeš ništa značiti — kazala je Molly, naginjući se preko izgrebenog plastičnog stola da bi ga gurnula prstom.

— A možda želite kupiti mikrovalove negdje drugdje? Njezina ruka sukne po prednjoj strani njegova sakoa, potpuno odrezavši rever, a tkanina se nije ni zgužvala.

— Poslušemo li ili ne?

— Poslušemo — odgovori on, gledajući u svoj uništeni sako, kako se nadao, samo s pristojnim zanimanjem. — Poslušemo.

Dok sam provjeravao dva kazetofona što smo ih kupili, ona je iz džepa sa zatvaračem, na rukavu jakne, izvadila komadić papira koji sam joj prije dao. Razmotala ga je i pročitala bez glasa, mičući usnama. Slegnula je ramenima.

— To je to?

— Pucaj — rekoh, uključivši dugmad za snimanje na oba aparata istovremeno.

Prelazak u stanje genijalnog idiota nije tako nagao kao što očekujem. Maska za piratovu stanicu bila je propadajuća putna agencija u pastelnoj kocki sa stolom, tri stolice i izbljedjelim plakatom švicarskih orbitalnih toplica. Par ptica- igračaka, staklenih tijela i kositrenih nogu, monotono je pijuckao vodu iz plastične čaše na polici kraj Mollyna ramena. Kad sam prešao u stanje, postepeno su ubrzavale, sve dok njihove svjetlucavo obojene krete nisu postale stalan luk boje.

Sjedio sam i pjevao ukradeni program mrtvog Ralphieja tri sata.

Šetalište se proteže na četrdeset kilometara od kraja do kraja. Nad onim što je nekad bila arterija predgrađa iskrpano se preklapa krov Fullerovih kupola. Ako za vedra dana isključe svjetla, nešto slično sivom sunčanom svjetlu probija se kroz slojeve akrilika, u prizoru sličnom ski-cama zatvora Giovannija Piranesija. Tri najjužnija kilometra pokrivaju Noćni grad. Noćni grad ne plaća poreze i pristojbe. Neonski lukovi su mrtvi, a svodovi su zacrnjeni od dima stoljetnih vatri za kuhanje. U gotovo potpunoj tami noćnogradskog podneva tko vidi nekoliko tuceta lude djece izgubljene između potpornih greda?

Penjali smo se dva sata uz betonske stepenice i željezne ljestve uništenih prečaga, pokraj napuštenih osnovica i alata prekrivenog prašinom. Krenuli smo od nečega nalik na zapuštenu servisnu stanicu, punu troku-tastih segmenata za krov. Sve je bilo pokriveno jednolikim slojem ispisanih grafita: imena bandi, inicijali i datumi iz vremena promjene stoljeća. Grafiti su nas slijedili gore, postepeno iščezavajući, sve

dok se samo jedno ime nije počelo ponavljati u razmacima: NIS-TEH. Curećim crnim slovima.

— Tko su Nis-Tehi?

— Mi nismo, šefe. — Popela se uz aluminijske ljestve i nestala kroz rupu u komadu valovite plastike.

— Niska tehnika, niska tehnologija. — Plastika je prigušila njezin glas. Slijedio sam je, pazeći na bolno zapešće. — Nis-Tehi bi tvoj štos sa sačmaricom smatrali slabim.

Sat kasnije provukao sam se kroz drugu rupu, nezgrapno ispiljenu u iskrivljenoj šperploči, i sreo svog prvog Nis-Teha.

— Dobro je — reče Molly, dotaknuvši mi rame. — To je samo Pas. Hej, Psu.

U uskom snopu njezine svjetiljke promatrao nas je svojim jednim okom i polako isplazio dugački, debeli sivkasti jezik, obilježujući ogromne očnjake. Zanima me zašto transplantaciju zubnih zametaka dobermana smatraju niskom tehnologijom. Sprečavanje imuniteta ne raste baš na drvetu.

— Molly. — Veliki zubi ometali su mu govor. Slina mu visila s izvrnute donje usne. — Čuo sam te kako dolaziš. Nismo se dugo vidjeli. — Imao je možda petnaest godina, ali su mu očnjaci i svijetli mozaik ožiljaka, zajedno s praznom očnom dupljom, tvorili masku bestijalnosti. Trebalo je vremena i određene doze kreativnosti da bi se stvorilo takvo lice, a njegov stav mi je govorio da uživa u njemu. Nosio je otrcane trapke, crne od prljavštine i sjajne po šavovima. Prsa i stopala bili su mu goli. Učinio je nešto s ustima što je nalikovalo na osmijeh. — Pratili smo vas.

Daleko dolje, u Noćnom gradu, ulični prodavač vode izvikivao je svoju robu.

— Žice skaču, Psu. — Okrene svjetiljku na stranu i ja ugledah tanke žice zavezane za karike, žice što su se protezale do ruba i nestajale.

— Ugasi prokleta svjetlo.

Ona ga ugasi.

— Kako to da onaj za vama nema svjetla?

— Ne treba mu. Taj je opak, Psu. Ako mu vaši stražari prirede gužvu, vratit će ih kući u lakim kutijama.

— To je pravi prijatelj, Molly? — Zvučalo je to neugodno i čuo sam kako se pomaknuo na šperploči.

— Ne. Ali on je moj. A ovaj ovdje — udarila me po ramenu — to je frend Jasno?

— Dobro — reče on, ne baš oduševljeno, otklipsa do ruba platforme gdje su se nalazile karike i počne trzati napetim žicama šaljući neku poruku.

Noćni grad se širio ispod nas poput grada-igračke za štakore. U malim prozorima se vidjelo svjetlo svijetla, tu i tamo oštri svijetli kvadrati osvijetljeni baterijskim i karbidnim svjetiljkama. Zamišljao sam starce pri njihovim beskrajnim igrama domina, pod toplim, krupnim kapima vode koja kaplje s mokrog rublja ovješenog o motke između kućeraka od šperploče. Tada sam pokušao zamisliti i njega kako se strpljivo penje kroz tamu, obučen u bermude i ružnu turističku košulju, blag i spor. Kako nas je slijedio?

— Dobro je — reče Molly. — Namirisao nas je.

— Pušiš? — Pas izvuče zgužvanu kutiju iz džepa i izvadi zgnječenu cigaretu.

Pokušao sam prepoznati vrstu dok mi je pripaljivao kuhinjskom šibicom. »Yiheyuan« s filterom. Tvornica cigareta Beijing. Shvatio sam da se Nis-Tehi bave krijumčarenjem. Pas i Molly su se prepirali o nečemu što se, čini se, ticalo Mollyne želje da iskoristi dio nekretnine Nis-Teha.

— Učinila sam ti mnogo usluga, čovječe. Hoću taj pod. Hoću i glazbu.

— Nisi Nis-Teh.

To je trajalo veći dio krivudavog kilometra. Pas nas je vodio preko stazica i uz ljestve od užeta. Nis-Tehi pripijaju svoje mreže i mjesta za spavanje uz strukturu grada pomoću sluzave epoksidne smole i spavaju iznad ponora u mornarskim ležaljka. Njihovo je područje toliko šuplje da se na nekim mjestima sastoji samo od oslonaca za ruke i noge, urezanih u potpornje kupola.

Zvala ga je Pod smrti. Teturajući za njom, dok su moje Eddie Bax cipele klizile po istrošenom metalu i vlažnoj šperploči, pitao sam se po čemu bi to mjesto trebalo da bude smrtonosnije od ostatka teritorija.

Istovremeno sam osjećao da su prosvjedi Psa ritualni i da je već očekivala da dobije ono što je htjela.

Negdje ispod nas Jones se okreće u posudi osjećajući prva probadanja narkičke mučnine. Policajci dosađuju redovitim posjetiocima »Droma« pitanjima o Ralphieju. Sto je radio? S kim je bio prije nego što je izašao? A Jakuze prekrivaju svojim sablasnim tijelom gradske banke podataka, tražeći blijede slike mene, odražene u brojevima računa, osiguravajućim transakcijama, računima za pristojbe. Mi smo ekonomija informacija. To vas uče u školi. Ali ne kažu vam da je nemoguće pomaknuti se, živjeti, djelovati na bilo kojem nivou bez ostavljanja tragova, komadića prividno beznačajnih fragmenata osobnih podataka. Fragmenata koji se mogu vratiti, pojačati.

Ali sada je pirat već poslao našu poruku kroz liniju za kodirani prijenos do komsata Jakuzi. Jednostavnu poruku. Povucite svoje pse ili ćemo emitirati vaš program naširoko.

Program. Nisam imao pojma što sadrži. Još ne znam. Ja samo pjevam pjesmu, bez ikakva razumijevanja. Vjerojatno su to podaci o istraživanju, jer Jakuze su odani naprednim oblicima industrijske špijunaže. Fin posao krasti sasvim mirno od Ono-Sendaija i pristojno zadržavati podatke za ucjenu, prijeteci da će otupiti oštricu konglomeratskih istraživanja tako da javno objave proizvod.

Ali zašto im to ne vrijedi? Ne bi li bili sretniji da imaju što prodati Ono-Sendaiju, sretniji nego s mrtvim Johnnyjem iz Ulice sjećanja?

Njihov je program bio na putu do adrese u Sidneyju, mjesta koje čuva pisma klijenata i ne postavlja pitanja pošto se plati mali honorar. Izbrisao sam veći dio druge kopije i snimio našu poruku u nastale praznine, ostavljajući upravo toliko programa da ga mogu identificirati kao pravi.

Zglob me bolio. Želio sam stati, leći, spavati. Znao sam da ću uskoro flipnuti i pasti, znao sam da će crne špičoke koje sam kupio za večer Eddieja Baxa izgubiti vrijednost i odnijeti me dolje, u Noćni grad. Ali on se pojavio u mojim mislima poput jeftinog religioznog holograma, svjetlucav, a povećani čip na njegovoj havajskoj košulji nejasno se ocrtavao poput izvidničke snimke neke urbane jezgre osuđene na propast.

I tako sam slijedio Psa i Molly kroz nebo Nis-Teha, sagrađeno zbrda-zdola od otpadaka koje čak ni Noćni grad nije htio.

Stranice Poda smrti bile su duge osam metara. Neki je div provukao čelični kabel amo-tamo kroz smetlište i sve to napeo. Škripao je kad se micao, a micao se neprestano, ljuljao i propinjao dok su se Nis-Tehi smještali unaokolo na policu od šperploče. Drvo je bilo srebrno od starosti, izglacano od dugotrajne upotrebe i duboko izrezbareno inicijalima, prijetnjama i strasnim izjavama. Polica je visila na posebnim kablovima, koji su se gubili u mraku ispod sirovog bijelog sjaja dviju prastarih reflektorki ovjčšenih iznad Poda.

Cura sa zubima kao u Psa skočila je na sve četiri na Pod. Grudi su joj bile istetovirane ljubičastim spiralama. Onda je pojurila preko Poda, smijući se i natežući s dečkom koji je pio tamnu-tekućinu iz litrene pljoske.

Moda Nis-Teha su ožiljci i tetovaže. I zubi. Struja što su je proveli da osvijetle Pod činila se kao jedini ustupak njihovoj sveopćoj estetici, stvo-renoj u ime — rituala, sporta, umjetnosti? Nisam znao, ali mogao sam vidjeti da je za njih Pod nešto posebno. Izgledao je kao da je sklapan kroz generacije.

Držao sam beskorisnu sačmaricu ispod jakne. Njena tvrdoća i težina su umirivale, iako više nisam imao naboja. Odjednom sam shvatio da nemam pojma što se to u stvari događa ili što treba da se dogodi. No, takva je moja igra, jer veći dio vremena proveo sam kao slijepi upijač kojeg su drugi punili znanjem i zatim praznili, deklamirajući sintetičke jezike koje nikad neću razumjeti. Vrlo tehnički momak. Uistinu.

A tada sam zapazio kako su se Nis-Tehi utišali.

Bio je ondje, na rubu svjetla, promatrajući Pod smrti i galeriju s tihim Nis-Tehima. A kad su nam se oči prvi put srele, s obostranim prepoznavanjem, naglo sam se sjetio Pariza i dugačkih »Mercedesovih« autobusa na električni pogon kako klize kroz kišu prema Notre Dame: pokretni staklenici. Kosooka lica iza stakla, stotine »nikona« koji se dižu u slijepom fototropizmu, cvjetovi od čelika i kristala. Kad su me

njegove oči našle, iza njih su zujali isti takvi zatvarači.

Potražio sam pogledom Molly Milioni, ali ona je nestala.

Nis-Tehi se razdvojiše puštajući ga da stane na stepenicu. Naklonio se, nasmiješio i izuo sandale, ostavivši ih savršeno poravnane, a zatim stupio na Pod smrti. Krenuo je prema meni preko te nestalne trampoline od ct-padaka, lako kao svaki turist koji gazi po sintetičnom sagu u bilo kojem hotelu.

Molly padne na Pod, odmah se pokrenuvši.

Pod zavrišti.

Na njemu su bili instalirani mikrofoni i pojačala s pikapima na četiri debele zavojnice u kutovima i kontaktnim mikrofonima pričvršćenim nasu-mce na zardale dijelove konstrukcije. Nis-Tehi su negdje imali pojačalo i sintesajzer i sad sam vidio i obrise zvučnika gore, iznad okrutnih bijelih slapova svjetla.

Započe elektrojsko bubnjanje, kao pojačano kucanje srca, ravnomjerno poput metronoma.

Skinula je kožnu jaknu i čizme, majica je bila bez rukava, a blijedi tragovi instalacija od Chiba Cityja protezali su joj se niz tanke ruke. Kožnate hlače sjale su pod svjetlima. Započela je ples.

Savila je koljena, čvrsto oslonjena stopalima na spljoštenu benzinsku bačvu i Pod smrti počne se napinjati kao da odgovara. Zvuk koji je stvarao nalikovao je na kraj svijeta, kao da užad koja drži svod puca i savija se preko neba.

Ljuljao se s njom nekoliko trenutaka i zatim krenuo, savršeno pro-cjenjujući micanje Poda, poput čovjeka koji korača po ravnom kamenju u ornamentalnom vrtu.

Povukao je vrh svog palca, elegantno, kao čovjek ležeran u ponašanju, i bacio ga prema njoj. Pod svjetlima je vlakno izgledalo kao prelomljena traka duge. Bacila se nisko, otkotrljala i odskočila kad je molekula prošla iznad nje, a čelične pandže škljocnule su na svjetlu, vjerojatno zbog auto-matskog obrambenog refleksa.

Ritam bubnja se ubrzao, a ona je poskakivala s njim, divlje kose oko praznih srebrnih leća, tankih usta, usana napetih od koncentracije. Pod smrti je grmio i uriao, a Nis-Tehi su vrištali od uzbuđenja.

Povukao je vlakno, stvorio brz, metar širok krug sablasnih boja i vrtio ga pred sobom, rukom bez palca, u visini prsa. Stit.

A onda je iz Molly nešto provalilo, nešto iznutra, i to je bio pravi početak njezina mahnitog plesa. Skakala je, uvijala se, bacala u stranu, dočekujući se na obje noge na slitinski blok stroja povezanog izravno s jednom zavojnicom. Pokrio sam uši rukama i kleknuo od zvučne vrto-glavice, misleći da Pod i galerija padaju, dolje do Noćnog grada, i vidio sam nas kako se probijamo kroz straćare i mokro rublje i rasprskavamo se na pločniku poput trulog voća. Ali kablovi su držali, a Pod smrti se dizao i spuštao poput poludjelog metalnog mora. A Molly je plesala na njemu.

Pri kraju, malo prije nego što je izveo posljednji pokušaj s vlaknom, vidio sam nešto na njegovu licu, izraz koji kao da mu nije pristajao. Mislim da je to bila nevjerica, zapanjeno nevjerovanje pomiješano sa čistim estet-skim gađenjem prema onome što je gledao, slušao, onome što mu se do-gađalo. Uvukao je rotirajuće vlakno, sablasni disk se smanjio na veličinu tanjura, zamahnuo je rukom iznad glave i ponovo napao, a vrh palca je okrenuo prema Molly poput žive stvari.

Pod ju je spustio, molekula je prošla tik iznad njezine glave, Pod se zaljuljao, dignuvši ga u putanju molekule. Morala mu je bezopasno proći iznad glave i biti uvučena u dijamantski tvrdu rupu. Ali odrezala mu je ruku, malo iznad zapešća. U Podu je bila rupa i on propadne kroz nju poput skakača u vodu, poraženi kamikaza na putu dolje, u Noćni grad. Mislim da je taj skok izveo zato da sebi omogući nekoliko sekundi dostojanstvene tišine. Ubila ga je kulturnim šokom.

Nis-Tehi su urlali, ali netko je isključio pojačalo i Molly je smirila Pod do tišine, opuštena, bijela i prazna, dok ljuljanje nije prestalo i dok se nije čulo samo slabo pucketanje izmučenog metala i strujanje rde o rđu.

Tražili smo na Podu odrezanu ruku, ali je nismo našli. Pronašli smo samo elegantnu krivulju na komadu zardalog željeza, gdje je molekula prošla kroz njega. Rub joj je bio svijetao poput novog kroma.

Nikada nismo saznali jesu li Jakuze prihvatili naše uvjete, čak ni jesu li dobili našu poruku. Koliko znam, njihov program još čeka Eddieja Baxa, na polici u stražnjoj prostoriji trgovine darovima, na trećem nivou Pete centralne u Sidneyju. Vjerojatno su original prodali natrag Ono-Sendaiju prije nekoliko mjeseci. Ali, možda su i primili piratsku poruku, jer me još nitko nije došao tražiti, a prošla je već gotovo godina. Ako i dođu, čeka ih dug uspon kroz tamu, kraj straže Psa, a i ja više ne izgledam kao Eddie Bax. Prepuštam Molly da se brine o tome uz pomoć lokalnih anestetika. A moji novi zubi gotovo su se primili.

Odlučio sam ostati ovdje, gore. Kad sam pogledao preko Poda smrti prije nego što je on došao, vidio sam kako sam prazan. I znao sam da sam sit toga da budem kanta. Sada se gotovo svake noći spuštam i posjećujem Jonesa.

Postali smo partneri. Jones, ja i Molly Milioni. Molly vodi naš posao u »Dromu«. Jones je još u Luna-parku, ali sada ima veći bazen i svaki tjedan mu se doprema svježja morska voda. A kad mu treba, ima i robe. Još razgovara s djecom pomoću svojih sijalica, ali sa mnom razgovara u kućici što sam je ondje iznajmio pomoću novog displeja, boljeg od onog što ga je koristio u ratnoj mornarici.

I svi dobro zarađujemo, bolje nego prije, jer Jonesova SIPA može pročitati tragove svega što je itko ikad pohranio u meni i prikazuje mi to na displeju, na jezicima koje mogu razumjeti. Tako saznajemo mnogo o mojim bivšim mušterijama. A jednog dana dat ću kirurgu da iskopa sav taj silicij iz mojih režnjeva i živjet ću samo sa svojim sjećanjima, ničijim tuđim, kao što drugi ljudi žive. Ali ne još.

U međuvremenu, ovdje gore je zaista dobro, pušim u mraku kineske s filtrom i slušam kapanje vlage kondenzirane na kupoli. Uistinu je tiho ovdje gore — sve dok se dva Nis-Teha ne sretnu na Podu smrti.

I poučno je. Sa Jonesom, koji mi pomaže da sve shvatim, postat ću tehnički najbolje obrazovan momak u gradu.

Preveo Goran Pavelić Objavljeno posredstvom P&R

Hotel »Nova ruža«

New Rose Hotel (1981)

SEDAM iznajmljenih noći u ovom lijesu, Sandii. Hotel »Nova ruža«. Kako te sada želim. Ponekad te udaram. Vrtim te polako i sretno i opako, gotovo to mogu osjetiti. Ponekad izvadim tvoj mali automatski pištolj iz svoje torbe i pređem palcem po glatkom, jeftinom kromu. Kineski 0.22, a otvor cijevi mu nije veći od suženih zjenica tvojih iščezlih očiju.

Fox je sada mrtav, Sandii.

Fox mi je rekao da te zaboravim.

Sjećam se Foxa kako se naslanja na tapecirani šank u tamnom predvorju hotela u Singapuru, u ulici Bencoolen, a ruke mu opisuju različite sfere utjecaja, točku slabosti koju je otkrio u zaštitnom oklopu neke grupe mozgova. Fox je bio istureni čovjek u ratu glava, posrednik u korporacijskim prelazima. Bio je vojnik u tajnim čarkanjima između zaibatsua, multinacionalnih korporacija koje kontroliraju čitave ekonomije.

Vidim Foxa kako se smijulji, brzo govori, kako odbacuje moje upite o međukorporacijskoj špijunaži pokretom glave. Snaga, rekao je, treba pronaći tu Snagu. Natjerao bi vas da čujete veliko S. Snaga je bila Foxov gral, bitan dio čistog ljudskog talenta, neprenosiva, zaključana u lubanjama najboljih svjetskih znanstvenika-istraživača.

Snagu ne možeš zapisati na papir, rekao je Fox, ne možeš Snagu ukucati u disketu.

Lova je u korporacijskim prebjezima.

Fox je bio uglađen, a ozbiljnost njegovih tamnih francuskih odijela narušavao je dječjački pramen koji nikako nije htio stajati na mjestu. Nikada mi se nije dopalo kako je utisak bio pokvaren kada se odmaknuo od šanka, a lijevo rame bilo mu je nakrivljeno pod kutem koji nijedan pariški krojač ne bi mogao prikriti. U Bernu je neko prešao preko njega taksijem i nitko zapravo nije znao kako da ga ponovo sastavi.

Mislim da sam krenuo s njim zato jer je rekao da traži tu Snagu.

I negdje tamo vani, na našem putu traženja Snage, ja sam našao tebe, Sandii.

Hotel »Nova ruža« sastoji se od sanduka na skelama, na otrcanim rubovima aerodroma Narita. Plastične kapsule metar visoke, tri metra dugačke, naslagane poput viška Godzilinih zubiju na betonskoj parceli kraj glavne ceste, ceste za aerodrom. Svaka kapsula ima televizor plosnato montiran na strop. Provodim čitave dane gledajući japanske kvizove i stare filmove. Ponekad držim tvoj pištolj u ruci.

Ponekad čujem avione, zadržane u čekajućim krivuljama iznad Narite. Zatvaram oči i zamišljam oštre, bijele tragove kako iščezavaju i gube obris.

Prvi sam te puta vidio kada si ušetala u bar u Yokohami. Evroazijka, napola gaijin, dugonoga i fluidna u kineskom modelu popaljenom od nekog originalnog tokijskog dizajna. Tamne evropske oči, azijske jagodične kosti. Sjećam te se, kasnije, kako bacaš svoju torbicu na krevet, u sobi nekog hotela, kako prekapaš po svojoj šminki. Zgužvana hrpa novih jena, otrcani adresar povezan gumaticama, »Mitsubishin« bankovni čip, japanski pasoš sa zlatnom krizantom otisnutom na koricama i kineski 0.22.

Ispričala si mi svoju priču. Tvoj je otac bio izvršni direktor u Tokiju, ali sada je bio u nemilosti, odbačen, jer ga je otjerala »Hosaka«, najveći od svih zaibatsua. Te noći tvoja je majka bila Holandanka, a ja sam slušao dok si plela priču o ljetima u Amsterdamu, za mene, o golubovima na trgu Dam koji suličili na mekani, smeđi tepih.

Nikada nisam pitao što je to tvoj otac mogao uraditi da padne u nemilost. Gledao sam te kako se oblačiš; gledao sam ljuljanje tvoje tamne, ravne kose, kako siječe zrak.

Sanduci »Nove ruže« uglavljeni su u prerađenim skelama, čeličnim cijevima premazanim svijetlim emajlom. Boja se ljušti kada se penjem ljestvama, otpada pri svakom koraku po uskom nogostupu. Lijevom rukom brojim prozorčice na sanducima, a njihovi višejezični natpisi upozoravaju na kazne u slučaju gubitka ključa.

Podižem pogled dok avioni uzlijeću s Narite, na putu kući koja je sada daleko poput mjeseca.

Fox je brzo shvatio kako da te iskoristimo, ali nije bio dovoljno bistar da ti prizna ambiciju. On, nije nikad ležao s tobom cijelu noć na plaži u Kamakuri, nikad nije slušao tvoje noćne more, nikad nije čuo cijelo tvoje djetinjstvo kako se mijenja pod tim zvijezdama, mijenja i preokreće, dok se tvoja dječja usta otvaraju da otkriju neku novu prošlost, uvijek onu za koju si tvrdila da je stvarno i napokon istinita.

Bilo mi je svejedno, držao sam tvoje bokove dok nam se pijesak hladio na koži.

Jednom si me ostavila i otrčala natrag na tu plažu, rekavši da si zaboravila naš ključ. Našao sam ga u vratima i krenuo za tobom, a našao sam te do gležnjeva u morskoj pjeni, tvoja glatka leđa bila su ukočena, uzdrhtala; pogled ti se gubio u daljini. Nisi mogla govoriti. Drhtala si. Izgubljena. Tresla si se zbog drugačijih budućnosti i boljih prošlosti.

Ostavila si mi sve svoje stvari.

Sandii, ostavila si me ovdje.

Taj pištolj. Tvoju šminku, sjenila i rumenila u plastičnim kutijicama. Tvoj mikrokompjuter »Cray«, poklon od Foxa, sa unijetim popisom za kupovinu. Ponekad to vrtim i gledam kako svaka stavka prolazi malim srebrnim ekranom.

Zamrzivač. Fermentator. Inkubator. Elektroforezični sistem sa ugrađenom agaroznom stanicom i transiluminatorom. Polagač tkiva. Kromatograf tekućina, visoke performanse. Citometar protoka. Spektrofotometar. Četiri tuceta borosilikatnih, iskričavih ampula. Mikrocentrifuga. Sintetizator DNA sa ugrađenim kompjuterom. I softverom.

Skupo, Sandii, no »Hosaka« je plaćala naše račune. Kasnije si ih natjerala da plate još više, ali ti si već otišla.

Hiroshi ti je sastavio taj popis. Vjerojatno u krevetu. Hiroshi Yomiuri. Imao ga je »Maas Biolabs GmbH«. Željela ga je »Hosaka«.

Bio je glavni. Snaga, i to puno nje. Fox je slijedio genetičke inženjere onako kako obožavaoci prate igrače svoje omiljene igre. Fox je želio Hiroshija tako jako da je to mogao okusiti.

Poslao me u Frankfurt tri puta prije nego si se ti pojavila, samo da pogledam Hiroshija. Ne približavati mu se, čak mu ni namignuti ili kimnuti glavom. Samo promatrati.

Hiroshi je pokazivao sve znake da se sredio. Našao si je njemačku curu sklonu konzervativnim pjesmama i s čizmama uglačanim u boju svježeg kestena. Kupio je obnovljenu gradsku kuću na pravom trgu. Počeo je vježbati mačevanje i ostavio se kendoa.

A svugdje unaokolo »Maasove« sigurnosne ekipe, ulaštene i teške, poput gustog, bistrog sirupa nadzora. Vratio sam ce i rekao Foxu da ga nikad nećemo dotaći.

Ti si ga dodirnula za nas, Sandii. Dodirnula si ga kako treba.

Naše veze s »Hosakom« bile su poput specijaliziranih stanica koje štite roditeljski organizam. Mi smo bili mutageni, Fox i ja, sumnjivi agenti što plutaju na noćnoj strani međukorporacijskog mora.

Kada smo ti našli mjesto u Beču, ponudili smo im Hiroshija. Nisu čak ni trepnuli. Bili su mrtvi-hladni u hotelskoj sobi u Los Angelesu. Rekli su da moraju razmisliti.

Fox je rekao ime »Hosakinog« glavnog konkurenta u igri gena, jasno i glasno, prekršivši pravilo o korištenju vlastitih imena.

Morali su razmisliti o tome, rekli su.

Fox im je dao tri dana.

Odveo sam te u Barcelonu tjedan dana prije no što sam te poveo u Beč. Sjećam te se s kosom skupljenom ispod sive berete, odraza tvojih visokih mongolskih jagodičnih kostiju u izlozima drevnih trgovina. Šetnje niz Ramblas, do feničke luke, pokraj »Mercada« sa staklenim krovom i narančama iz Afrike na prodaju.

Stari »Ritz«, u našoj sobi toplo, mračno, sa svom blagom težinom Evrope prevučenom preko nas poput pokrivača. Mogao sam ući u tebe dok si spavala. Uvijek si bila spremna. Gledao sam kako ti se usne skupljaju u meko, okruglo O iznenađenja, a lice ti se spušta u debeo, bijeli jastuk — starinsko platno »Ritza«. U tebi, zamišljao sam sav taj neon, gomile što se valjaju oko stanice Shinjuku, žičane električne noći. Ti si se micala na taj način, ritmom novog doba, snena i udaljena od tla bilo kojeg naroda.

Kada smo doletjeli u Beč, smjestio sam te u omiljen hotel Hiroshijeve žene. Predvorje, tiho, dostojanstveno, popločeno poput mramorne šahovske ploče, sa mjednim dizalima što mirišu na limunovo ulje i male cigare. Bilo je lako zamisliti je tamo, dok se svjetla njenih jahaćih čizama odražavaju u uglačanom mramoru, ali znali smo da ona neće doći, ne ovaj puta.

Otišla je u neke rajnske toplice, a Hiroshi je bio u Beču na nekoj konferenciji. Kada su tipovi iz »Maasove« sigurnosti došli da pregledaju hotel, ti si se sklonila iz vida.

Hiroshi je stigao sat kasnije, sam.

Zamisli vanzemaljca, rekao je jednom Fox, koji je došao otkriti dominantni oblik inteligencije na našoj planeti. Vanzemaljac baca pogled i zatim odlučuje. Što misliš, što je izabrao? Vjerojatno sam slegnuo ramenima.

Zaibatsui, rekao je Fox, multinacionalke. Krv zaibatsua su informacije, a ne ljudi. Struktura je neovisna o pojedinačnim životima koji je sačinjavaju. Korporacija je oblik života.

Samo nemoj opet o Snazi, rekoh.

»Maas« nije takav, rekao je ignorirajući me.

»Maas« je bio mali, brz, nemilosrdan. Atavizam. »Maas« je sav bio Snaga.

Sjećam se Foxa kako je govorio o prirodi Hiroshijeve Snage. Radioaktivni nukleazi, monoklonalna antitijela, nešto o povezivanju proteina, nukleotidi... Vrući, nazvao ih je Fox, vrući proteini. Super-brze veze. Rekao je da je Hiroshi čudak, tip koji razara paradigme, izokreće cijelo polje znanosti, donosi nasilno preispitivanje cijelog tijela znanja. Osnovni izumi, rekao je, i grlo mu je bilo stisnuto od primisli na bogatstvo a lagani miris neoporezovanih miliona prijanjao je uz te dvije riječi.

»Hosaka« je htjela Hiroshija, ali njegova Snaga je bila dovoljno radikalna da ih zabrine. Htjeli su da radi u osami.

Otišao sam u Marakeš, u stari grad, Medinu. Našao sam laboratoriju za heroin koja je bila prerađena za proizvodnju feromona. Kupio sam je, »Hosakinim« novcem.

Šetao sam tržnicom u Djema-el-Fna sa znojnim portugalskim poslovnjakom, raspravljajući o fluorescentnoj rasvjeti i instaliranju posuda za uzorke s ventilacijom. Iza gradskih zidina, visoki Atlas. Djema-el-Fna bila je prepuna žonglera, plesača, pripovjedača, dječaćića koji su okretali lončarska kola nogama, beznogih prosjaka pod animiranim hologramima što su reklamirali francuski softver.

Šetali smo kraj bala sirove vune i plastičnih bačava punih kineskih mikročipova. Dao sam mu naslutiti da moji poslodavci planiraju proizvodnju sintetskog beta-endorfina. Uvijek reci ljudima nešto što mogu razumjeti.

Sandii, ponekad te se sjetim u Harajukuu. Zatvaram oči u sanduku i mogu te vidjeti tamo — u svom tom svjetlucanju, kristalnom labirintu butika, u mirisu nove odjeće. Vidim tvoje jagodične kosti kako prolaze kraj kromiranih polica sa pariškom kožom. Ponekad te držim za ruku.

Mislili smo da smo te našli, Sandii, ali si zapravo ti našla nas. Sada znam da si nas tražila, ili nekog sličnog nama. Fox je bio oduševljen, smijući se našem nalazu: prekrasno novo oruđe, svijetlo

poput svakog skalpela. Prava stvar za odsjećanje svojeglave Snage, poput Hiroshijeve, od ljubomornog tijela-roditelja »Maas Biolabsa«.

Sigurno si drugo tražila, tragajući za svojim izlazom, sve te noći u Shinjuku. Noći koje si pažljivo odstranila iz razbacanog špila svoje prošlosti.

Moja vlastita prošlost je već davno potonula, sa svim mornarima, bez traga. Razumio sam Foxov kasnonoćni običaj ispražnjavanja lisnice, miješanja dokumenata. Poslagao bi ih u raznim kombinacijama, preslagivao ih, čekajući da se stvori slika. Znao sam što je tražio. Ti si to isto radila sa svojim djetinjstvima.

Noćas, u »Novoj ruži«, biram iz špila tvojih prošlosti.

Biram originalnu verziju, poznati tekst iz hotelske sobe u Yokohami koji si mi recitirala one prve noći u krevetu. Biram osramoćenog oca, izvršnog direktora u »Hosaki«. »Hosaka«! Kako savršeno. I holandska majka, ljeta u Amsterdamu, meki pokrivač golubova na trgu Dam u poslijepodne.

Sklonio sam se od vrućine Marakeša u rashlađeni zrak »Hiltona«. Mokra košulja prijanja mi uz križa dok čitam poruku koju si poslala preko Foxa. Potpuno si uspjela; Hiroshi će napustiti svoju ženu. Nije ti bilo teško komunicirati s nama, čak ni kroz bistar, čvrst pojas »Maasove« sigurnosti; pokazala si Hiroshiju savršeno malo mjesto za kavu i kifle. Tvoj omiljeni konobar bio je sjedokos, ljubazan, malo je šepao i radio je za nas. Ostavljala si poruke ispod platnenog ubrusa.

Danas sam cijeli dan promatrao mali helikopter kako ocrtava usku mrežu nad ovom mojom zemljom, zemljom izгона, hotelom »Nova ruža«. Promatrao sam iz svog legla kako njegove strpljive sjene prelaze preko umrljanog betona. Blizu. Vrlo blizu.

Iz Marakeša sam otišao u Berlin. Sreo sam se s Velšaninom u baru i počeo pripreme za Hiroshijev nestanak.

Bit će to kompliciran posao, složen poput mjedenih zupčanika i pomičnih ogledala kao u viktorijanskoj mađioničarskoj predstavi, ali je željeni efekt dovoljno jednostavan. Hiroshi će zakoračiti iza »Mercedesa« s hidrogenskom ćelijom i nestati. Desetina »Maasovih« agenata koji ga stalno prate okupit će se oko vozila poput mrava; »Maasov« sigurnosni aparat stvrdnut će se oko točke njegovog nestanka poput epoksidne smole.

U Berlinu znaju kako valja obaviti posao. Čak sam uspio srediti da provedemo posljednju noć zajedno. To sam zatajio Foxu; on se ne bi s time složio. Sada se ne sjećam imena grada. Poznavao sam ga samo jedan sat, na autobahnu, pod sivim rajnskim nebom, a zaboravio sam ga u tvojim rukama.

Negdje predjutro počela je kiša. Naša je soba imala samo jedan prozor, visok i uzak i stajao sam kraj njega i promatrao kišu kako uzbibava rijeku srebrnim iglama. Zvuk tvog disanja. Rijeka je tekla ispod niskih kamenih lukova. Ulice su bile prazne. Evropa je bila mrtav muzej.

Već sam ti rezervirao let za Marakeš, sa Orlyja, pod tvojim najnovijim imenom. Bit ćeš na putu kad ja potegnem posljednju žicu, a Hiroshi nestane iz vida.

Stavila si lisnicu na staru, tamnu komodu. Dok si spavala, pregledao sam tvoje stvari, uzimajući sve što se ne slaže s tvojim novim identitetom koji sam ti kupio u Berlinu. Uzeo sam kineski 0.22 i tvoj mikrokompjuter i tvoj bankovni čip. Iz svoje torbe izvadio sam novi pasoš, holadski, švicarski bankovni čip na isto ime i strpao ih u tvoju lisnicu.

Ruka mi je okrznula nešto plosnato. Izvadio sam i držao stvar, disketu. Bez oznake.

Ležala je u mom dlanu, sva ta smrt. Pritajena, kodirana, očekujući.

Stajao sam i promatrao te kako dišeš, promatrao kako ti se grudi dižu i spuštaju. Vidio sam tvoje lagano razmaknute usne, a u ispupčenosti i punoći tvoje donje usne mogao sam razaznati jedva primjetnu modricu.

Stavio sam disketu nazad u tvoju lisnicu. Kada sam legao kraj tebe, okrenula si se prema meni, budeći se, a u tvom je dahu bila cijela električna noć nove Azije, budućnost što se dizala u tebi poput svijetlog fluida što je preplavio sve u meni, osim tog trenutka. To je bila tvoja magija, to što si živjela

izvan povijesti, za tebe je sve bilo sada.

I znala si kako da me do toga dovedeš.

I povelala si me po posljednji puta.

Dok sam se brijao, čuo sam kako si istresla svoju šminku u moju torbu. Sada sam Holandanka, rekla si, trebam novi izgled.

Dr Hiroshi Yomiuri nestao je u Beču, u mirnoj ulici kraj Singerstrasse, dva bloka od najomiljenijeg hotela njegove žene. Jasnog poslijepodneva, u prisustvu desetak stručnih svjedoka, dr Yomiuri je nestao.

Koraknuo je kroz ogledalo. Negdje, iza pozornice, radio je dobro nauljen viktorijanski mehanizam.

Sjedio sam u hotelskoj sobi u Ženevi i primio Velšaninov poziv. Obavljeno, Hiroshi je nestao u mojoj zečjoj rupi i upućen je u Marakeš. Natočio sam si piće i mislio na tvoje noge.

Dan kasnije, Fox i ja smo se sreli na aerodromu Narita, u sushi baru na JAL-ovom terminalu. Upravo je sišao iz aviona »Air Maroca«, iscrpljen i pobjedonosan.

Sviđa mu se tamo, rekao je misleći na Hiroshija. Voli ju, rekao je, misleći na tebe.

Nasmiješio sam se. Obećala si da ćemo se sresti za mjesec dana u Shinjuku.

Tvoj jeftini mali pištolj u hotelu »Nova ruža«. Krom se počeo guliti. Obrada je gruba, nejasna kineska slova utisnuta su u grubi čelik. Drška je od crvene plastike, sa oblikovanim zmajem na obje strane. Poput dječje igračke.

Fox je jeo sushi u JAL-ovom terminalu, uzbuđen onim što smo učinili. Rame mu je zadavalo neprilike, ali je rekao da ga to ne brine. Sada ima novaca za bolje liječnike. Sada ima novaca za sve.

Novac koji smo dobili od »Hosake« nekako mi se nije činio vrlo važnim. Ne da sam sumnjao u naše novo bogatstvo, ali me posljednja noć s tobom uvjerila da je sve to došlo prirodno, prema novom poretku stvari, kao funkcija onog tko smo i što smo.

Jadni Fox. Sa svojim plavim oksfordskim košuljama svježijim nego ikad, sa svojim pariškim odijelima, tamnijim i skupljim. Sjedio je tamo u JAL-u, umaćući sushi u četvrtastu zdjelicu zelenog hrena, a ostalo mu je manje od tjedan dana života.

Sada je mračno, redovi sanduka »Nove ruže« osvjetljeni su cijelu noć reflektorima, smještenim visoko na metalnim jarbolima. Ovdje kao da ništa ne služi svojoj prvotnoj namjeni. Sve je suvišno, prerađeno, čak i sanduci. Prije četrdeset godina ove su plastične kapsule bile poslagane u Tokiju ili Yokohami. kao moderna olakšica putujućim poslovnjacima. Možda je tvoj otac spavao u jednom od njih. Kada su skele bile nove. uzdizale su se oko ljuštore nekog ostakljenog tornja u Ginzi i po njima su vrvili radnici.

Mažem paštetu od krila, s okusom raka, na krekeru od nara očaste riže. Mogu čuti avione.

Večerašnji povjetarac donosi buku čekaonica, miris kuhanog povrća od kolica preko ceste.

Tih posljednjih dana u Tokiju, Fox i ja smo imali povezane apartmane na pedeset i trećem katu »Hyatta«. Bez kontakta sa »Hosakom«. Platili su nam i zatim nas izbrisali iz službene korporacijske memorije.

Ali Fox nije mogao zaboraviti na svu tu stvar. Hiroshi je bio njegova beba, njegov omiljeni poduhvat. Razvio je vlasničko, gotovo očinsko zanimanje za Hiroshija. Volio ga je zbog njegove Snage. Zato je Fox htio da ostane u vezi sa svojim portugalskim poslovnjakom u Medini, koji je bio voljan držati na oku Hiroshijevu laboratoriju.

Kada bi telefonirao, zvao bi iz prodavaonice na Djema-el-Fna, a u pozadini se čulo zavijanje uličnih prodavača i zvuk panovih svirala. Netko dovlači sigurnost u Marakeš, rekao nam je. Fox je kimnuo. »Hosaka«.

Poslije svega par poziva, primijetio sam promjenu na Foxu, napetost, rastresenost. Našao bih ga kraj prozora, kako gleda Carske vrtove sa visine od pedeset i tri kata, izgubljen u nečem o čemu nije htio govoriti.

Pitaj ga da to pobliže opiše, rekao je, nakon jednog poziva, Pomislio je da je čovjek kojeg je naša veza vidjela možda Moenner, »Hosakin« vodeći genetičar.

To je Moenner, rekao je, poslije idućeg poziva. Još jedan poziv i mislio je da je indentificirao Chedannea, koji je vodio »Hosakinu« ekipu za istraživanje proteina. Ni jedan od njih nije bio viđen van korporacijskih zidova više od dvije godine.

Tada je postalo očito da se »Hosakini« vodeći znanstvenici polako okupljaju u Medini, stižući crnim malim mlažnjacima, na krilima od karbonskih vlakana, na aerodrom u Marakešu. Fox je vrtio glavom. On je bio profesionalac, specijalist i ovo naglo okupljanje najistaknutije »Hosakine« Snage u Medini shvatio je kao drastičnu grešku u poslovanju zaibatsua.

Kriste, rekao je, dok si je točio skoč sa crnom markicom, tamo su okupili cijelu bio sekciju. Jedna bomba. Zatresao je glavom. Jedna granata na pravom mjestu, u pravo vrijeme...

Podsjetio sam ga na tehnike zasićivanja koje je »Hosakina« sigurnost očito koristila. »Hosekina« je imala prave veze i masovna infiltracija njihovih agenata u Marakeš mogla se obaviti samo uz znanje i suradnju marokanske vlade.

Ostavi se toga, rekao sam. Gotovo je. Prodao si im Hiroshija. A sada ga zaboravi.

Znam u čemu je stvar, rekao je. Već sam to jednom vidio.

Rekao je da u laboratorijskom radu postoji određeni divlji faktor. Zvao ga je snaga Snage. Kada istraživač dođe do nove spoznaje, ostali ponekad ne mogu više ponoviti rezultate prvog istraživača. Sa Hiroshijem je to još više moguće, jer je njegov način rada bio suprotan konceptualnoj prirodi njegovog područja. Često puta je odgovorio da onoga koji ostvari nešto novo prebaca iz laboratorije u korporacijsku laboratoriju, zbog ritualnog posvećenja. Nekoliko besmislenih izmjena u opremi i proces bi opet proradio. Luda stvar, rekao je, nitko ne zna zašto tako stvar radi, ali radi. Nacerio se.

Riskiraju, rekao je. Gadovi, rekli su nam da žele izolirati Hiroshija, zadržati ga podalje od glavne istraživačke grupe. Glupost. Kladim se u što hoćeš da se u »Hosakinom« istraživačkom timu događa neka borba za vlast. Netko važan doprema svoje favorite i drži ih kraj Hiroshija, nadajući se sreći. Kada Hiroshi izmakne tepih ispod nogu genetskog inženjeringa, gomila u Medini bit će spremna.

Popio je svoj skoč i slegnuo ramenima.

Idi u krevet, rekao je. Imaš pravo, gotovo je.

Otišao sam u krevet, ali me probudio telefon. Ponovo Marakeš, čuo se bijeli šum satelitske veze i provala uplašenog portugalskog.

»Hosaka« nam nije zamrznula kredit, učinila je da jednostavno nestane. Vilinsko blago. Jednog trenutka bili smo milioneri u najtežoj valuti svijeta, drugog smo bili prosjaci. Probudio sam Foxa.

Sandii, rekao je. Prodala se. »Maasova« sigurnost ju je obradila u Beču. Isuse dragi.

Gledao sam ga kako para svoj otrcani kovčeg švicarskim vojničkim nožem. U njemu je imao tri zlatne šipke, učvršćene kontaktnim cementom. Meke šipke, svaka je bila obilježena i potvrđena žigom državne riznice neke izumrle afričke zemlje.

Trebao sam to predvidjeti, rekao je, utučenim glasom.

Rekao sam ne. Mislim da sam rekao i tvoje ime.

Zaboravi je, rekao je. »Hosaka« nas želi mrtve. Pretpostavljat će da smo ih mi prešli. Telefoniraj i provjeri naš kredit.

Naš je kredit nestao. Zanijekali su da smo ga ikad uopće imali.

Pokreni se, rekao je Fox.

Pobjegli smo. Kroz vrata za posluhu, u tokijski saobraćaj i dolje u Shinjuku. Tada sam po prvi puta shvatio stvarni doseg »Hosakinog« dodira.

Sva su nam vrata bila zatvorena. Ljudi s kojima smo radili dvije godine vidjeli su nas kako dolazimo i jasno sam primijetio kako im se iza očiju, spušta željezna zavjesa. Izašli smo prije nego su uspjeli telefonirati. Površinska napetost podzemlja bila je utrostručena i svugdje smo naišli na istu

napetu membranu koja nas je odbacivala. Nismo imali prilike ni potonuti, nestati iz vida.

»Hosaka« nas je pustila da cijeli taj dan bježimo. A onda su poslali nekog da po drugi puta slomi Foxu kičmu.

Nisam vidio kako su to uradili, ali sam vidio kako je pao. Bili smo u robnoj kući u Ginzi, sat vremena prije zatvaranja i vidio sam njegov pad s uglačanog polukata na robe nove Azije.

Mene su nekako propustili i ja sam nastavio bježati. Fox je zlato imao kod sebe. ali ja sam u džepu imao sto novih jena. Bježao sam. Čitavim putem do hotela »Nova ruža«.

Došao je čas.

Dođi sa mnom, Sandii. Čuj kako neon zuji na cesti za međunarodni aerodrom Narita. Nekoliko zakašnjelih leptirića kruži isprekidano oko reflektora koji obasjavaju »Novu ružu«.

Smiješno je to, Sandii, kako mi se ponekad činiš nestvarnom. Fox je jednom rekao da si ti ektoplasma, duh kojeg su prizvali ekstremi ekonomije. Duh novog stoljeća koji se otjelovljuje na tisućama kreveta u svim »Hyattima« i »Hiltonima« svijeta.

Sada držim tvoj pištolj u ruci, u džepu od jakne, a ruke mi se čine tako dalekim. Odvojenim.

Sjećam se kako je moj portugalski poslovnik zaboravio engleski i pokušao mi na četiri jezika saopćiti, jedva sam ga razumio, mislio sam da mi govori kako Medina gori. Ali to nije bila Medina. Bili su to mozgovi »Hosakinih« najboljih istraživača. Kuga, šaptao je, kuga i groznica i smrt.

Pametni Fox, sve je shvatio u bijegu. Nisam čak ni morao spomenuti disketu što sam je našao u tvojoj torbi u Njemačkoj.

Netko je reprogramirao sintetizator DNA, rekao je. Aparat je bio tamo kako bi preko noći stvorio određenu makromolekulu. Sa svojim ugrađenim kompjuterom i posebno izrađenim softverom. Skupa stvar, Sandii. Ali ne tako skupa kakvom si se ti pokazala za »Hosaku«.

Nadam se da ti je »Maas« dobro platilo.

Disketa u mojoj ruci. Kiša na rijeci. Znao sam, ali se nisam mogao s time suočiti. I stavio sam taj kod virusa meningitisa nazad u tvoju lisnicu i legao sam kraj tebe.

I tako je Moenner umro, zajedno s ostalim »Hosakinim« istraživačima. Uključujući Hiroshija. Chedanne je doživio trajno oštećenje mozga.

Hiroshi nije brinuo o zarazi. Proteini koje je tražio bili su bezjpasni. I tako je sintetizator cijelu noć zujao svoju pjesmu, gradeći virus prema specifikacijama »Maas Biolabs GmbH«.

»Maas«. Mali, brzi, nemilosrdni. »Maas« je sav bio Snaga.

Put do aerodroma je dugačak i ravan. Držim se sjenki.

I vikao sam na taj portugalski glas, natjerao sam ga da mi kaže što se dogodilo s djevojkom, Hiroshijevom ženom. Nestala je, rekao je. Zujanje viktorijanskog mehanizma.

I tako je Fox morao pasti, pasti sa svoje tri patetične šipke zlata, i slomiti kičmu po posljednji puta. Na podu robne kuće u Ginzi, i svi su kupci gledali u njega trenutak prije nego su zavrištali.

Curo, jednostavno te ne mogu mrziti.

»Hosakin« helikopter se vraća, bez svjetala, lovi na infracrveno, osjeća toplinu tijela. Prigušeno fijukanje dok se okreće, na kilometar odavde, vraća se prema nama, prema »Novoj ruži«. Prebrza sjenka naspram svjetala Narite.

U redu je, mala. Samo dođi ovamo. Primi me za ruku.

Preveo Goran Pavelić Objavljeno posredstvom P&R

Pripadajuća vrsta

ko-autor John Shirley

The Belonging Kind⁽¹⁹⁸¹⁾

Moglo je to biti u »Klubu Justine«, u »Jimbu«, u »Tužnom Jacku« ili u »Splavarima«, Coretti nije mogao biti siguran gdje ju je vidio prvi put. U bilo koje vrijeme mogla je biti u bilo kojem od tih barova. Krstarila je između boca staklenine i sporih vrtloga dima cigareta, kretala se kroz svoj prirodni element, od bara do bara.

I Sada se Coretti sjetio njihova prvog susreta, kao da ga gleda s pogrešne strane snažnog teleskopa, jer sve je bilo maleno, jasno i vrlo daleko.

Prvi put ju je uočio u »Stražnjem predvorju«. »Stražnje« zato što ulazite iz uskog stražnjeg prolaza. Zidovi prolaza bili su išarani grafitima, svjetiljke u mrežicama zagušene moljcima Komadići bijelo obojenih opeka drobili su se pod nogama. Zatim se ugrate u mračan prostor, zaokupljeni zbunjujućom pomisli na pola tuceta drugih barova koji su jiekad pokušavali opstati, a onda propali, u istoj toj prostoriji, pod različitim upravama. Coretti je ponekad odlazio tamo, jer mu se sviđao slabažan osmijeh crnog barmena i jer je nekoliko tamošnjih mušterija rijetko pokušavalo sklapati prijateljstva.

Nije bio baš najbolji u razgovoru s nepoznatima, ni na abavafna ni u barovima.

Bio je dobar na fakultetu, gdje je predavao uvod u linvistiku. Mogao je razgovarati s prodekanom svog odjela o izanju rečenica i slobodnom izboru početka razgovora. Ali ikada nije mogao razgovarati s nepoznatima u barovima li na zabavama. Nije išao na mnogo zabava. No odlazio je u mnoge barove.

Coretti se nije znao oblačiti. Oblačenje je jezik u kojem je on bio vrsta modnog mucavca, nesposoban da dade osnovu, suvislu modnu izjavu koja bi nepoznatima omogućila da uđu ležerni. Njegova bivša žena rekla mu je da se oblači kao Marsovaca, da izgleda kao da ne pripada ni u jedno mjesto u gradu. Nije mu se sviđalo to što je rekla zato što je to bila istina.

Nikada nije imao djevojku poput ove što je sjedila malo izvijenih leđa u podvodnom svjetlu koje je poprskalo šank u »Stražnjem prolazu«. To svjetlo se zalijepilo i za leće barmenovih naočala, ovilo je grlice redova boca, tupo se raspršilo preko ogledala. Na tom svjetlu je njezina haljina bila zelena, boje mladog kukuruza, poput napola okomušanog klipa, a pokazivala je leđa i velik dio bokova kroz razreze po strani. Te noći kosa joj je bila bakrenasta. Te noći oči su joj bile zelene.

Odlučno se probijao između praznih stolova od kroma i plastike, dok nije stigao do šanka, gdje je naručio čisti burbon. Skinuo je hubertus i stavio ga na krilo kad je sjeo stolicu dalje od nje. Ludo, vrištao je u sebi, mislit će da skrivam erekciju i bio je zapanjen kad je otkrio da je skriva. Proučavao se u ogledalu: muškarac u tridesetim, prorijeđene tamne kose i uska blijeda lica koje se klimalo na dugačkom vratu, predugačkom za raskopčani ovratnik najlonske košulje s otisnutim crtežima automobila iz 1910. u tri žive boje. Imao je kravatu sa širokim smeđim i crnim dijagonalama, preusku, kako je pretpostavljao, za groteskno dugačke vrhove ovratnika. Ili je boja bila kriva. Nešto od toga.

Pokraj njega, u tamnoj bistrini ogledala, zelenooka žena izgledala je kao Irma La Douce. Ali pogledavši bolje, proučivši joj lice, on zadrhti. Lice kao u životinje. Prekrasno, ali lukavo, dvodimenzionalno. Kad osjeti da je gledaš, pomisli Coretti, nasmiješit će ti se, pogledati te s prezirnim čuđenjem — ili čime već očekuješ.

Coretti lane:

— Mogu li vas, hm, ponuditi pićem?

U ovakvim trenucima Coretti bi dobivao nesnosno ukočen, učiteljski lingvistički tik. Hm. On se trgne. Hm.

— Vi biste me, hm, počastili pićem? Baš ste ljubazni — reče ona, zapanjivši ga. — To je vrlo lijepo.

— Kao iz daljine, zapazio je da je njezin odgovor bombastičan i nesiguran, kao i njegovo pitanje. Ona doda: — Za ovu priliku bio bi zgodan »tom collins«.

Za ovu priliku? Zgodan? Uzbuden, Coretti naruči dva pića i plati.

Krupna ženska u trapericama i izvezenoj kaubojskoj košulji probije se do šanka, stane pokraj njega i zatraži od barmena sitnog novca.

— Opa! — reče.

Šepureći se, ode do džuboksa i izabere Conwaya i Loretta, »Ti si razlog što su naša djeca ružna«. Coretti se okrene ženi u zelenom i promrmlja:

— Sviđa li vam se country and western glazba? Sviđa li vam se? — Gotovo zastenje zbog svog fraziranja i pokuša se nasmiješiti.

— Uistinu — odvrati ona govoreći malo kroz nos. — Svakako.

Kaubojska sjedne pokraj njega i upita nju, namigujući:

— Je li te ovaj mali kriptičar zezao?

A dama u zelenom, životinjskih očiju, odgovori:

— Ma, vraga, srce, ne, pazim ga ja. — I nasmije se.

Dio Corettija, onaj dijalektološki, nelagodno se promeškolji. Presavršen pomak u fraziranju i tonu.

Glumica? Talentirana imitatorica? Riječ »mimetik« naglo mu se pojavi u mislima, ali on je odgurne u stranu, da bi proučavao njezin odraz u ogledalu. Redovi boca pokrivali su joj grudi poput staklenog plašta.

— Zovem se Coretti — reče, no to je bio neuvjerljiv nastup muškarčine. — Michael Coretti.

— Drago mi je — odgovori ona, prethodno da bi je druga žena čula, i ponovo prijeđe u blijedu parodiju Emily Post.

— Conway i Loretta — oglasi se kaubojska, ne obraćajući se nikom posebno.

— Antoinette — reče žena u zelenom i nakosi glavu.

Ispila je piće, pretvarala se da gleda na sat, rekla hvala-na-piću prokleta preljubazno i otišla.

Deset minuta kasnije Coretti ju je slijedio niz Treću aveniju. Nikad u životu nikog nije slijedio i to ga je istovremeno plašilo i uzbuđivalo. Petnaestak metara izgledalo je kao diskretna udaljenost. Ali što da učini ako ona slučajno pogleda preko ramena?

Treća avenija nije mračna i na tome mjestu, u svjetlu ulične svjetiljke, kao pod kazališnom rasvjetom, ona se počela mijenjati.

Prelazila je ulicu. Stupila je s pločnika i onda je počelo. Počelo s nijansama u kosi — isprva je pomislio da su to odsjaji. Ali nije bilo neona koji bi bacao mrlje boje što se pojavila, boje što je klizila i stapala se poput mrlja ulja. Zatim su boje iščeznule i za tri sekunde bila je platinasta plavuša. Vjerovao je da je to igra svjetla sve dok joj se haljina nije počela mijenjati, povijajući se na njezinu tijelu poput plastike koja se skuplja i steže. Neki su dijelovi otpali i ležali kao otpaci na pločniku, oguljeni poput kože neke nevjerojatne životinje. Kad je prošao pokraj njih, postali su zelena pjena, šuštili, raspadali se i nestali. On ponovo pogleda nju i haljina je bila druga haljina, od zelenog baršuna, sjajna od odblesaka. I cipele su joj se promijenile. Ramena su joj bila gola, na njima su bile samo uske trake koje su se križale na leđima. Kosa joj je postala kratka, oštra.

Našao se naslonjen na izlog zlatarnice a dah mu je bio isprekidan i oštar od vlage jesenske večeri. Čuo je ritmično udaranje iz diska udaljenog dva bloka. Kako se ona približavala tome mjestu, kretnje su joj poprimale novi ritam — pomak u naglašenom ljuljanju bokova, u načinu na koji je spuštala pete na pločnik. Vrtar je propusti, kimnuvši. Zaustavio je Corettija, gledao u njegovu vozačku dozvolu i mrštio se na njegov hubertus. Coretti je uznemireno promatrao slapove svjetla nad mliječnobijelim plastičnim stepenicama iza vratara. Nestala je ondje, u robotskom bljeskanju i grmljavini.

Nerado, vrtar ga propusti i on zabubnja uz stepenice, a njegova žurba poremetila je svjetla ispod njih.

On još nikad nije bio u disku. Našao se na mjestu uređenom za potpuno zadovoljstvo u zaboravu. Nervozno se probijao kroz vrevu i buku mehaničkih urbanih pjesama što su odzvanjale iz golemih zvučnika. Tražio ju je, gotovo zaslijepljen, na plesnom podiju, jarko osvijetljenom i prepunom plesača.

Našao ju je pokraj šanka kako iz visoke čaše pije tamnocrveno osvježavajuće piće i sluša mladića u širokoj košulji od bijele svile i uskim crnim hlačama. Kimala je, kako je Coretti shvatio, u pogodnim trenucima. Coretti naruči burbon.

Popila je pet velikih koktela i zatim otišla za mladićem na plesni podij. Kretala se u savršenom skladu s glazbom, graciozno, ali ne umjetnički, savršeno se uklapajući. Neprestano, neprestano se savršeno uklapala. Njezin partner plesao je mehanički, krećući se kroz ritual s naporom.

Kad je ples završio, naglo se okrenula i ušla u zbijenu gomilu. Uzavrelo mnoštvo se sklopi oko nje.

Coretti krene za njom, ne ispuštajući je iz vida — i bio je jedini koji je vidio njezinu promjenu. Kad je stigla do stepenica, imala je kestenjastu kosu i nosila je dugu plavu haljinu. Bijeli cvijet rascvao joj se u kosi, iza desnog uha, a kosa joj je sada bila duža i ravnija. Grudi su joj bile malo veće a bokovi širi. Prekoračivala je po dvije stepenice i on se zabrinuo. Sva ta pića!

Ali činilo se da na nju alkohol uopće nije djelovao.

Ne skidajući oči s nje, slijedio ju je, a lupanje njegova srca bilo je brže od ritma glazbe iza njegovih leđa. Bio je siguran da će se ona svakog trena okrenuti, pogledati ga i pozvati u pomoć

Dva bloka niz Treću aveniju ona skrene u »Lotario«. Korak joj je sada bio drugačiji. »Lotario« je bio tih sklop prostorija u kojima su visili aranžmani od paprati i secesijska ogledala. Na stropu su bile imitacije Tiffanyjevih svjetiljki, izmjenjujući se s ventilatorima drvenih krilaca, koja su se presporo okretala da bi uznemirila tračke dima što je lebdio kroz žamor glasova. Poslije diska »Lotario« je bio prisan i ugodan. Jazz-klavirist u prugastoj košulji, s ovlaš zavezanom kravatom, tiho se natjecao s razgovorom i smijehom od tucet stolova.

Bila je za šankom. Samo je polovica stolica bila zauzeta i Coretti je izabrao stol do zida, u sjeni niske palme. Naručio je burbon. Popio ga je i naručio drugi. Te noći nekako nije mogao osjetiti alkohol.

Sjedila je pokraj mladog muškarca, još jednog s uobičajenim, praznim, pravilnim crtama lica. Nosio je žutu košulju za golf i izglačane traperice. Njezin bok ovlaš je dodirivao njegov. Činilo se da ne razgovaraju, ali Coretti je osjećao da na neki način komuniciraju. Bili su malo nagnuti jedno prema drugom, tihi. Coretti se čudno osjećao. Otišao je u toaletu i isprskao lice vodom. Vraćajući se, uspio je proći metar daleko od njih. Usne im se nisu micale sve dok se nije našao blizu njih.

Mrmljajući, izmjenjivali su naklapanja:

— ... vidjela njegove prijašnje filmove, ali...

— Prilično je zaokupljen samim sobom, zar ne mislite tako?

— Naravno, ali ne toliko da...

Napokon je Coretti znao što su, što moraju biti. Bili su ona vrsta ljudi koje vidate u barovima, koji kao da su u njima izrasli, koji ondje izgledaju kao da su uistinu kod kuće. Nisu alkoholičari, već ljudski namještaj. Funkcije bara. Pripadajuća vrsta.

Nešto u njemu čeznulo je za suočavanjem. Došao je do stola, ali nije mogao sjesti. Okrenuo se i ukočeno otišao do šanka. Želio ju je potapšati po glatkom ramenu i upitati tko je, zapravo što je ona i naglasiti hladnu ironiju činjenice da je on, Coretti, marsovski garderobijer, prisluškivač, autsajder, onaj čija odjeća i razgovor nikad ne pristaju, onaj koji je napokon otkrio njihovu tajnu.

Ali živci su mu popustili i on samo sjedne na stolicu pokraj nje i naruči burbon.

— Ali zar ne mislite — pitala je ona svog pratioca — da je sve relativno?

Dvije stolice dalje od njezina pratioca uskoro je zauzeo par koji je razgovarao o politici. Antoinette i Košulja Za Golf prijeđu bez napora na političke teme, prerađujući ih i razgovarajući samo toliko glasno da se mogu čuti. Dok je govorila, lice joj je bilo bezizražajno. Ptica koja cvrkuće na grani.

Sjedila je na stolici kao da je to gnijezdo. Košulja Za Golf je plaćao pića. Uvijek je imao točnu svotu,

osim kad je želio ostaviti napojnicu: Coretti ih je promatrao kako metodički ispijaju po šest koktela, poput kukaca koji se hrane nektarom. Ali nijednom nisu povisili glas, obrazi im se nisu zacrvenjeli i kad su napokon ustali, kretnje su im bile bez traga pijanstva. Slabost, pomisli Coretti, greška u kamuflaži.

Nisu se ni osvrnuli na njega dok ih je slijedio kroz tri naredna bara.

Kad su ušli u »Waylon«, metamorfoza je bila tako brza da je Coretti imao teškoća u promatranju faza promjene. Bilo je to jedno od onih mjesta koja na vratima toaleta imaju ptičara i setera i malu ploču od imitacije borovine iznad staklenki salate od govedine i ukiseljenih kobasica: »Imamo dogovor s bankom. Oni ne služe pivom, mi ne primamo čekove.«

U »Waylonu« je bila bucmasta, s tamnim sjenama pod očima. Na njezinu poliesterskom kombinezonu bile su mrlje od kave. Njezin pratilac je nosio traperice, majicu i crvenu kapu za bejzbol s crveno-bijelim znakom kluba »Peterbilt«. Coretti je riskirao da ih izgubi iz vidika dok je proveo nervoznu minutu u »ptičaru«, zbunjeno žmirkajući u rukom ispisan karton na kojem je stajalo: »Ciljamo da ugodimo — ciljajte da pogodite«.

Treća avenija izgubila se blizu luke u spletu zidova od opeke. U posljednjem bloku bljuvotine u razmacima obilježavale su pločnik.

Bar koji su našli nije imao imena. Karo as postepeno se ljuštio s prljavog prozora, a barmen je imao lice poput zatvorene šake. Tranzistor od žućkaste plastike tulio je rock razbacanim redovima praznih stolova. Pili su pivo i žestoko. Sada su bili stari. Pušili su zgnječeni »camel« koji je ona izvukla iz džepa prljavog tamnog balonera.

U dva i dvadeset pet bili su u predvorju na vrhu novog hotelskog sklopa što se uzdizao nad lukom. Nosila je večernju haljinu a on tamno odijelo. Pili su konjak i pretvarali se da uživaju u svjetlima grada. Popili su po tri konjaka, a Coretti ih je promatrao preko burbona u teškoj kristalnoj čaši.

Pili su do zatvaranja. Coretti ih je slijedio u dizalu. Ljubazno su se smiješili, ali su ga ignorirali. Pred hotelom su bila dva taksija. Oni uđu u jedan, Coretti u drugi.

— Slijedite onaj taksi — reče Coretti promuklo, bacivši zadnjih dvadeset dolara ostarjelom hipi-vozaču.

— Dobro, čovječe, dobro.

Vozač je pratio drugi taksi šest blokova, do drugog, skromnijeg hotela. Izašli su iz taksija i ušli u hotel. Coretti se polako izvuče iz svog taksija, teško dišući.

Bio je bolestan od ljubomore prema tom oličenju sklada, ženi koja nije žena, toj ljudskoj tapeti. Coretti je gledao u hotel — i izgubio živce. Okrenuo se.

Pješačio je kući. Šesnaest blokova. U jednom trenutku shvati da nije pijan. Da uopće nije pijan.

Ujutro je telefonirao i odgodio jutarnje predavanje. Ali mamurluk se nije pojavio. Usta mu nisu bila suha i kad se promatrao u ogledalu u kupaonici, vidio je da mu ni oči nisu podlivene krvlju.

Poslije podne je spavao, sanjajući ljude ovčjeg lika, odražene u ogledalima iza redova boca.

Te večeri izašao je na večeru — i ništa nije pojeo. Hrana mu je nekako uzvraćala pogled. Promiješao ju je da bi izgledalo kao da je malo pojeo, platio i otišao u bar. Pa u drugi. I u još jedan, tražeći nju. Sada se koristio kreditnom karticom, iako je već dugo bio u minusu sa VISA-om. Ako ju je i vidio, nije ju prepoznao.

Ponekad je promatrao hotel gdje ju je vidio kad je ušla. Pažljivo je motrio svaki par koji je dolazio ili odlazio. Teško da bi je mogao prepoznati samo po izgledu, ali trebalo je da postoji neki osjećaj, neko intuitivno prepoznavanje. Promatrao je parove i nikad nije bio siguran.

Idućih sedmica sistematski je posjećivao svako mjesto u gradu gdje se točilo piće. Opskrbio se planom grada i izbljedadjelim stranicama s oglasima iz telefonskog imenika, no postepeno je napredovao i do tajnovitijih lokacija, mjesta čijih brojeva nije bilo u imeniku. Neka nisu ni imala telefon. Učlanio se u neke sumnjive privatne klubove, otkrio neregistrirana mjesta gdje u kasnim satima možete unijeti vlastito piće i nervozno sjedio u mračnim prostorijama posvećenim područjima rubne seksualnosti za koja nije ni

znao da postoje.

Ali nastavljao je svoje noćno kruženje. Uvijek bi počeo sa »Stražnjim«. Nikad nije bila ondje, a ni na idućem mjestu, ni na idućem. Barmeni su ga upoznali i voljeli što dolazi, jer je neprestano naručivao piće i činilo se da nikad nije pijan. Pa što onda ako je malo motrio druge goste!

Coretti je izgubio posao. Prečesto je otkazivao predavanja. Počeo je paziti na hotel, čak i danju. Bio je opažen u previše barova. Činilo se da nikad ne mijenja odjeću. Odbijao je predavanja u večernjim satima. Prekidao bi predavanja usred sata i gledao kroz prozor.

Potajno je bio zadovoljan što je otpušten. Čudno su ga gledali za ručkom u kantini kad nije mogao jesti. Sada je imao više vremena za potragu.

Našao ju je u dva i petnaest u srijedu ujutro u pederskom lokalu »Štagalj«. Obloženo grubim drvom, s ularima i ormom što su visjeli sa stropa, to mjesto je bilo zasićeno parfemom, smijehom i pivom. Ona je bila svačija nasmiješena sestrice, u haljini s plavim točkama i zelenim perom u smeđoj pundi. Osjećajući olakšanje koje ga je preplavilo, Coretti je sada bio svjestan neke vrste divljenja, čudnog ponosa koji je osjećao prema njoj — i njezinoj vrsti. I ovamo je pripadala. Bila je reprezentativan tip, pratilja pедера koja ne predstavlja prijetnju tetkicama ili njihovim muškarčinama. Njezin pratilac postao je muškarac teško odredivih godina, pažljivo posrebrelih sljepoočica, u džemperu od angore i trenčkotu.

Pili su i pili, pa izašli, smijući se — smijući se odgovarajućom vrstom smijeha — van na kišu. Taksisti je čekao, a brisači su mu slijedili lupanje Corettijeva srca.

Coretti požuri po mokrom pločniku za njima u taksu, bojeći se njihova reagiranja.

Nađe se na stražnjem sjedalu pokraj nje.

Muškarac sa srebrnim zaliscima obrati se vozaču. Vozač promijeni brzinu i oni krenu u kišu i tamne ulice. Lice grada nije ostavljao nikakav dojam na Corettiju, jer su mu pred očima bile druge slike: kako se taksu zaustavlja i kako ga sivi muškarac i nasmiješena žena guraju van, smijući se i pokazujući mu ulazna vrata duševne bolnice; kako taksu staje, a njih dvoje se okreću prema njemu i tužno odmahuju glavom; kako se taksu zaustavlja u praznoj pokrajnoj ulici, gdje ga dave. Coretti ostavljen mrtav na kiši. Zato što je autsajder.

Ali stigli su do Corettijeva hotela.

U mutnom sjaju svjetiljke nad vratima pažljivo je promatrao kako je muškarac posegnuo u sako da plati. Coretti je jasno mogao vidjeti rub sakoa koji je bio spojen sa džemperom od angore. Nije bilo ispupčenja od novčanika, nije bilo džepa. Ali nekakav prorez se proširio. Otvorio se kad su muškarčevi prsti zastali nad njim i iz njega izađe novac. Tri novčanice, savijene, glatko su izašle iz proreza. Novac je bio malo vlažan. Osušio se kad ga je čovjek razmotao, poput krila moljca koji je upravo izašao na čahure.

— Zadržite ostatak — reče muškarac, izlazeći iz taksija.

Antoinette također izađe, a Coretti ju je slijedio, razmišljajući o prorezu. Vlažnom prorezu, crveno obrubljenom poput škrge.

Predvorje je bilo prazno a recepcionar je bio sagnut nad križaljkom. Par je tiho prešao predvorje i ušao u dizalo. Coretti odmah iza njih. Jednom ju je pokušao pogledati u oči, ali ona je izbjegla taj pogled. U jednom trenutku, dok se dizalo uspinjalo sedam katova iznad Corettijeva, sagnula se i onjušila kromiranu zidnu pepeljaru, poput psa koji njuška tlo.

Kasno noću hoteli nikad nisu mirni. Hodnici nikad nisu potpuno tihi. Čuju se uzdasi, gužvanje posteljine i prigušeni glasovi koji pričaju snove. No u hodniku devetog kata Corettiju se činilo kao da se kreće kroz savršen vakuum, bezzvučno. Njegove cipele nisu stvarale nikakav zvuk na bezbojnom sagu, čak su i udaranje njegova autsajderskog srca upijali nejasni oblici dekoracije na tapetama.

Pokušao je brojati male plastične ovale pričvršćene na vratima, svaki sa svoje tri brojke, ali činilo se da se hodnik proteže unedogled. Muškarac napokon zastane pred jednim vratima, ukrašenim poput ostalih imitacija ružina drva, i pritisne kvaku. Mehanizam kvrcne i vrata se širom otvore. Kad je muškarac

maknuo ruku, Coretti ugleda sivkasto-ružičasti iverak kosti u obliku ključa kako se vlažno uvlači u bijeli dlan

U toj sobi nije gorjelo svjetlo, ali tamna neonska aura grada probijala se kroz rolete i omogućavala Corettiju da vidi lica desetak ili više ljudi koji su sjedili na krevetu, kauču, naslonjačima i stolicama. Isprva je pomislio da su im oči otvorene, ali je onda shvatio da su mutne zjenice zatvorene opnama, trećim kapcima, koji su odražavali blijede nijanse neona iz prozora. Nosili su ono što im je bilo potrebno u posljednjem baru: bezoblični ogrtači Vojske spasa sjedili su pokraj svijetle sportske odjeće predgrađa, večernje toalete pokraj prašnih radnih odijela, motociklistička koža pokraj očetkanog tvida. U snu je sva lažna ljudskost nestala.

Gniježdili su se.

Par koji je on slijedio sjeo je na plastični stolić u čajnoj kuhinji, a Coretti je oklijevao nasred praznog saga. Činilo se da je tim sagom odvojen od drugih nekoliko svjetlosnih godina, ali nešto ga je prizivalo iz te udaljenosti, obećavajući mu odmor, mir i pripadanje. Još je oklijevao, drhteći od neodlučnosti, koja kao da se dizala iz genetske jezgre svake stanice njegova tijela. Sve dok nisu otvorili oči, svi u istom trenutku. Opne su kliznule u stranu i otvorile neku neljudsku smirenost.

Coretti vrisne i pobjegne trčeći hodnicima, pa niz stepenice, na hladnu kišu i gotovo prazne ulice.

Nikad se nije vratio u svoju sobu na trećem katu tog hotela. Hotelski detektiv kupio je njegove knjige iz lingvistike i kovčeg s odjećom. To je bilo prodano na dražbi. Coretti je našao sobu u pansionu koji je držala neka neprijazna žena. Vodila je u molitvi svoje stanare na početku svakog podgrijanog večernjeg obroka. Nije joj smetalo što se Coretti nikad nije pojavljivao na večeri. Objasnio joj je da na poslu večera besplatno. Lagao je slobodno i vješto. U pansionu nikad nije pio i nikad nije došao pijan. Vlasnici pansiona bio je malo čudan, ali uvijek je na vrijeme plaćao stanarinu. I bio je miran.

Coretti je prestao tragati. Prestao je odlaziti u barove. Pio je iz boce u papirnoj vrećici, kad je odlazio s posla i kad je dolazio na posao, u skladište tiskare u dijelu grada čija je industrijska usmjerenost dopuštala rad rijetkim barovima.

Radio je noću.

Ponekad, u zoru, sjedeći na rubu nenamještenog kreveta, toneći u san — više nije spavao ležeći — razmišljao je o njoj. Antoinette. I o njima. Pripadajućoj vrsti. Ponekad je sanjivo nagađao... možda su poput kućnih miševa, vrsta životinja prilagođenih da žive samo između zidova što su ih napravili ljudi.

Vrsta životinja koja živi samo od alkoholnih pića. Čudnim metabolizmom oni pretvaraju alkohol i razne proteine iz mješanih pića, vina i piva u sve što im je potrebno. I mogu se mijenjati izvana poput kameleona, radi zaštite, tako da mogu živjeti među nama. Možda se, razmišljao je Coretti, razvijaju kroz faze. U najranijim fazama izgledaju poput ljudi, jednu hranu koju jedu i ljudi, osjećajući svoju različitost nejasnim nemirom nepripadajućih.

Vrsta životinja sa svojom lukavošću, svojim posebnim sklopom urbanih instinkta. I sa sposobnošću da prepoznaju svoju vrstu u blizini. Možda.

Coretti utone u san.

U srijedu, nakon tri tjedna na svom poslu, stanodavka je otvorila njegova vrata — nikad nije kucala — i rekla mu da ga traže na telefon. Glas joj je bio napet od uobičajene sumnjičavnosti. Coretti ju je slijedio niz mračni hodnik do sobe za dnevni boravak na drugom katu i telefona.

Podigavši staromodni crni uređaj do uha, isprva začuje samo glazbu, a onda se zvučni zid rastvori u rascjepkani žamor razgovora. Smijeh. Nitko mu nije govorio kroz barske zvukove, ali pjesma u pozadini bila je »Ti si razlog što su naša djeca ružna«.

Uslijedio je znak za prekid razgovora kad je netko s druge strane spustio slušalicu.

Kasnije, sam u svojoj sobi, slušajući stanodavkin čvrsti korak u sobi dolje, Coretti je spoznao da nema potrebe da ostane tu gdje jest. Poziv je stigao. Ali stanodavka je zahtjevala da je svatko tko želi otići obavjesti tri tjedna unaprijed. To je značilo da joj Coretti duguje novac. Instinkt mu je rekao da joj

ga ostavi.

Stanar u pokrajnoj sobi je kašljao kad je Coretti ustao i sišao u predvorje da telefonira. Rekao je predradniku iz noćne smjene da napušta posao. Spustio je slušalicu i vratio se u sobu, zaključao za sobom vrata i polako se stao svlačiti, dok nije ostao gol.

Zatim je izbrojao devet desetica. Pažljivo ih je smjestio na komodu. Bio je to fin novac. Savršeno dobar novac. Sam ga je napravio.

Ovaj put nije mu bilo do dokonog razgovora. Ona je pila koktel »margarita« i on je naručio to isto. Platila je izvadiвши novac vještom kretnjom ruke između dojki što su se ljuljale u dekoltiranoj haljini. Opazio je kako se škrga zatvara. U njemu poraste uzbuđenost — ali ovaj put nekako nije bila usredotočena na erekciju.

Poslije treće »margarite« bokovi su im se doticali i nešto se širilo kroz njega u sporim orgazmičkim valovima. Ondje gdje su se dodirival i bilo je ljepljivo a tkanina se otvorila na veličinu jagodice palca. Bio je dva čovjeka: jedan unutra, koji se stapao s njom u potpunoj harmoniji, i ljuštura koja je nemarno sjedila na stolici pokraj šanka, nalakćena nad pićem, prstiju što su se poigravali štapićem za miješanje. Dobroćudno se smiješio u prazno. Smiren u hladnom polumraku.

Samo jednom je neki udaljeni, zabrinuti dio njega natjerao Corettija da spusti pogled tamo gdje su pulsirale blijedo-crvene cjevčice, a hvataljke s oštrim usnama na vrhu radile u sjeni između njih. Poput spojnih pipaka.

Parili su se i to nitko nije znao.

A barmen se, donoseći iduću rundu pića, nasmiješio i rekao:

— Vani fest pada ha?

— Tak je već cijeli tjedan — odgovori Coretti. — Lije ko iz kabla.

Rekao je to pravilno. Poput pravog ljudskog bića.

Preveo Goran Pavelić Objavljeno posredstvom P&R

Kako smo popalili Kromu

Burning Chrome (1982)

Te je noći kad smo popalili Kromu bilo vruće. Na šetalištima i trgovima mušice su samoubilački saljetale neonska svjetla, ali u Bobbyjevu potkrovlju jedini odsjaj dolazio je s monitora i od zelenih i crvenih svjetlećih dioda na površini simulatora matrica. Znao sam napamet svaki čip u Bobbyjevu simulatoru; izgledao je kao obični Ono-Sendai VII, »Kibersvemir sedam«, ali toliko sam ga puta preradio da bi teško pronašli i četvorni milimetar tvorničkih sklopova u svom tom siliciju.

Sekali smo jedan kraj drugog pred konzolom simulatora, pazeći na pokazivač vremena u lijevom donjem kutu ekrana.

— Kreni — rekao sam kada je kucnuo trenutak, ali je Bobby već bio tamo, nagnut, ubacujući ruski program u prorez udarcem dlana. To je izveo s odlučnom elegancijom klinca koji ubacuje sitniš u video uređaj, uvjeren u pobjedu i spreman da postigne niz slobodnih igara.

Srebrna plima fosfena zatitrala mi je pred očima kad se matrica počela vrtjeti u mojoj glavi, trodimenzionalna šahovska ploča, beskrajna i savršeno prozirna. Ruski program kao da je pojurio kada smo ušli u iskrižanu kartu. Ako bi netko bio ubačen u taj dio matrice, vidio bi valove titravih sjenki kako se valjaju iz male žute piramide što je predstavljala naš kompjuter. Naš program je bio prikriveno oružje, načinjen da poprimi lokalnu boju i predstavi se kao hitan, prioritetan ulaz u bilo kojem kontekstu.

— Čestitke — čuo sam Bobbyja. — Upravo smo postali inspekcijska sonda Komisije istočne kompanije za fiziju... — To je značilo da smo jurili kroz optička vlakna s kibernetiskim ekvivalentom požarne uzbune, ali u simulatoru matrica činilo se kao da jurimo ravno u središte banke Krommih podataka. Još nisam mogao vidjeti, ali sam znao da nas čekaju zidovi. Zidovi od sjene, zidovi od leda.

Kroma: njezino ljepušasto dječje lice, uglačano poput čelika, s očima kao sa dna kakve Atlantske brazde, s hladnim sivim očima što su živjele pod nekim strahovitim pritiskom. Pričalo se da sama stvara posebne vrste raka za one ljude koji su joj se suprotstavili, maštovite, unikatne vrste što ubijaju godinama. O Kromi se mnogo toga pričalo, malo toga lijepog.

I zato sam je izbrisao slikom Rikki. Rikki koja kleči u mlazu prašnja sunčeva svjetla što se probija u potkrovlje kroz čelik i staklo; komandosice, sandale od ružičaste prozirne plastike, prekrasna crta leđa dok prekapa po svojoj najlonskoj naprtnjači. Podiže glavu i ispravno plavi uvojak škaklja joj nos. Smije se, zakopčava preko grudi staru Bobbyjevu svijetlosmeđu košulju od izlisanog pamuka.

Smiješi se.

— Uu... ti boga — reče Bobby — upravo smo priopćili Kromi da smo zahtjev Poreznog ureda za pregled računa i tri sudska poziva Vrhovnog suda... Čuvaj dupe, Jack...

Zbogom, Rikki. Možda te više nikad neću vidjeti.

Tako je tamno u hodnicima od Kromina leda.

*

Bobby je bio kauboj, a led je bio njegova igra, led kao LED, Logički Elektronski Detektor. Matrica je apstraktni prikaz odnosa između različitih sistema podataka. Legalni programeri se ukopčavaju u pojedina područja svojih poslodavaca i nađu se okruženi svijetlim oblicima koji predstavljaju podatke korporacija.

Tornjevi i polja podataka pružaju se u bezbrojnom ne-prostoru matrice, sve je to dogovorena elektronska halucinacija koja olakšava baratanje i izmjenu golemih količina podataka. Legalni programeri nikada ne vide zidove leda iza kojih rade, sjenovite zidove što skrivaju njihove operacije od drugih, od umjetnika industrijske špijunaže i muljatora kao što je Bobby Quine.

Bobby je bio kauboj. Bobby je bio provalnik, lopov koji ispituje produženi elektronski živčani sustav čovječanstva, šumeće podatke i brojke u naseljenoj, jednobojnoj, neprostornoj matrici gdje su jedine zvijezde guste nakupine informacija, a daleko gore svijetle korporacijske galaksije i hladni spiralni krakovi vojnih sistema.

Bobby je bio jedan od onih mlado-starih faca koje vidite kako piju u »Otmjenom gubitniku«, šminka kafiću za kompjuterske kauboje, kibernetске dilere i muljatore. Nas dvojica smo bili kompići.

Bobby Quine i Automatik Jack. Bobby je mršav, blijed frajer s tamnim naočalama, a Jack je tip opasna izgleda s mioelektričnom rukom. Bobby je za software, Jack je za hardware; Bobby kucka po tastaturi, a Jack se bavi stvarčicama koje mogu pomoći. Tako bi vam rekli kibici iz »Otmjenog gubitnika« prije nego se Bobby odlučio popaliti Kromu. Ali mogli su vam i reći da je Bobby počeo gubiti na brzini i da loše stoji sa živcima. Bobbyju je bilo dvadeset i osam, a to je prilično za kauboja kiberlanda.

Obojica smo bili dobri u onome što smo radili, ali nikako da ubodemo onaj pravi glavni zgoditak. Ja sam znao gdje se može naći prava oprema, a Bobby je kužio svoj posao. Sjedio bi s bijelom frotirnom trakom oko čela i lupao po tipkama brže no što oko može vidjeti, probijao kroz neke od najluđih ledova u poslu, ali to se događalo kada bi ga nešto potpuno zaokupilo, to jest, prilično rijetko. Bobby baš nije bio motiviran, a ja sam bio kit koji je zadovoljan što može platiti stanarinu i imati čistu košulju.

A Bobby, on je padao na ženske, kao da su one njegov osobni tarot ili tako nešto; padao je na njih kao nitko drugi. Nikada nismo o tome pričali, ali kad je postalo očito da je toga ljeta počeo gubiti na svojoj vještini, sve je više vremena provodio u »Otmjenom gubitniku«. Sjedio bi za stolom kraj otvorenih vrata i promatrao rulju kako klizi, u noćima kad su mušice napadale neon, a zrak bio pun parfema i mirisa hrane na brzaka. Mogli ste mu vidjeti tamne naočale kako prelaze po licima u prolazu, i onda je odlučio da je Riki ta koju je čekao, divlja karta koja će donijeti sreću. Nova karta.

Otišao sam u New York da provjerim tržište, da vidim kakvog vrućeg softwarea ima.

Finnova trgovina ima pokvaren hologram u izlogu. METRO HOLOGRAFIX, natpis nad crknutim muhama obloženim sivom prašinom. Unutra su otpaci u visini koljena, naslagani uz zidove što se jedva vide od smeća, uleknutih polica natrpanih pornićima i starim brojevima »National Geographica«.

— Treba ti pljuca — reče Finn. On izgleda kao genetski projekt kojem je cilj da stvori ljude specijalizirane za kopanje jazbina. — Sretan si. Imam novi Smith and Wesson, 403 taktički. Ima ksenonski projektor ispod cijevi, kužiš, baterije u dršci, baca svjetlosni mlaz širine dvanaest cola na pedeset metara. Izvor svjetla je tako uzak da ga je nemoguće spaziti. Čarolija u noći.

Pustio sam da mi ruka padne na tezgju i počeo lupkati prstima; servo-motori u ruci počeli su zujati kao umorni komarči. Znao sam da Finn ne podnosi taj zvuk.

— Hoćeš je založiti? — dodirnuo je duraluminijsko zapešće vrhom sažvakane olovke. — Možda ti treba nešto tiše?

Držao sam se mirno.

— Ne trebam pištolj, Finn.

— U redu — reče — dobro — i ja prestadoh lupkati. — Imam jednu stvarčicu, a pojma nemam što je. — Doimao se neveselo. — Dobio sam je od klinaca iz pothodnika u Jerseyju prošloga tjedna.

— Finn, kada si ti nešto kupio, a da nisi znao što je?

— Pametnjakoviću. — Dodao mi je prozirnu kovertu u kojoj je bilo nešto nalik na audio-kazetu, koliko se moglo vidjeti kroz mjehuriće plastike. — Imali su pasoš — reče — i kreditne kartice i džepni sat. I ovo.

— Hoćeš reći da su imali sadržaj nečijih džepova.

On kimne.

— Pasoš je bio belgijski. Izgledao mi je krivotvoren, pa sam ga bacio u peć.. Skupa s karticama. Sat je bio dobar, Porsche, fina stvar.

Bio je to očito neki vojni program. Izvađena iz koverta stvar je nalikovala na šaržer za malu automatsku pušku, obložena nereflektirajućom crnom plastikom. Na rubovima i uglovima se svjetluca metal; stvar je već duže vremena bila u upotrebi.

— Dat ću ti jeftino, Jack. Za ljubav starih vremena.

Na to sam se morao nasmijati. Dobiti nešto jeftino od Finna slično je situaciji u kojoj moraš nositi teški kovčeg deset blokova do aerodroma, a Bog ti ukine zakon gravitacije.

— Izgleda mi ruski — rekoh. — Vjerojatno neka hitna kontrola kanalizacije u lenjingradskom predgrađu. Baš mi to treba.

— Znaš — reče Finn — imam par cipela starijih od tebe. Ponekad mislim da imaš isto toliko stila kao i oni divljaci iz Jerseyja. Što hoćeš da ti kažem, da je to ključ za Kremlj? Tvoja je stvar da skužiš što je to. A ja samo prodajem robu.

Kupio sam stvar.

*

Bestjelesni, zaokrećemo u Kromin dvorac od leda. I brzi smo, brzi. Kao da surfamo na vrhu nadirućeg programa, visoko iznad zakipjelih sistema za otkrivanje pogreški, koje se stalno mijenjaju. Mi smo osjetilne krpice ulja što jure kroz sjenovite tunele.

Negdje vrlo daleko, u potkrovlju pretrpanom čelikom i staklom, mi imamo tijela. Negdje imamo mikrosekunde, možda dovoljno vremena da se izvučemo.

Probili smo njezina vrata maskirani u naloge i pozive, ali joj je obrana posebno uštimana da uoči takve vrste službenih upada. Njezin najsavršeniji led složen je tako da odbija sve zahtjeve, naloge, potraživanja. Kada smo probili prva vrata, najveći dio podataka nestao je u srcu leda, iza zidova koje vidimo kao milje hodnika, labirinte od sjena. Pet posebnih obrambenih pojasa izbacivali su SOS advokatskim firmama, ali je virus već načio rubni led. Sistemi za pogreške gutaju pozive za pomoć, a naš oponašajući potprogram pregledava sve što nije opozvano centralnom naredbom.

Ruski program našao je broj u Tokiju, broj koji se ne nalazi na listama, birajući učestalost poziva, prosječnu dužinu poziva, kontrolirajući brzinu kojom Kroma uzvraća pozive.

— U redu je, mi smo ulazni kodirani signal od njezina prijatelja iz Japana. To će nam pomoći. Jaši, kauboju.

*

Bobby je u ženskama čitao svoju budućnost; njegove cure bile su znaci promjena vremena i znao je prosjediti cijele noći u »Otmjenom gubitniku«, čekajući da godišnje doba položi novo lice pred njega kao kartu.

Jedne sam noći do kasno radio u potkrovlju, prčkao sam po jednom čipu, ruka mi je bila skinuta, precizna alatka utaknuta direktno u batrljak.

Bobby je došao s curom koju prije nisam vidio i obično se nelagodno osjećam ako me netko nepoznati vidi kako radim s kablovima priključenim na tvrde karbonske pločice što vire iz batrljka. Odmah je prišla i pogledala uvećanu sliku na ekranu i tek tada spazila moju alatku kako se miče pod vakuumski zatvorenim plastičnim pokrovom. Nije ništa rekla, samo je gledala. Već mi se dopadala, tako je to neki put.

— Automatik Jack, moj poslovni partner.

Nasmijao se, stavio joj ruku oko pasa, a nešto u njegovu glasu mi je reklo da ću noć provesti u prljavoj hotelskoj sobi.

— Bok — reče ona. Visoka, devetnaest ili dvadeset godina, i definitivno dobro opremljena. Nekoliko pjegica preko korijena nosa, oči boje između tamnog jantara i bijele kave. Uske, crne traperice zavrtnute do pola lista i uzak plastični pojas, u skladu s ružičastim sandalama.

Ali sada, kada je vidim u noćima u kojima san dolazi teško, vidim je negdje na rubu velikog grada, u dimu, kao da je hologram zamrznut u mojim očima, u svijetloj haljini koju je nekoč nosila dok sam je poznavao, u haljini koja je jedva dosezala koljena. Gole noge, dugačke i ravne. Smeđa kosa prošarana plavim pramenovima zaklanja joj lice, vjetar puše odnekud, i vidim je kako mi maše zbogom.

Bobby je izvodio šou prekapajući po hrpi audio-kazeta.

— Već sam krenuo, kauboju — rekoh otkopčavajući alatku. Pažljivo je gledala dok sam stavljao ruku.

— Možeš li popravljati stvari? — pitala je.

— Što god treba, Automatik Jack će popraviti — pucnuo sam duraluminijskim prstima.

Izvadila je mali simstim uređaj iza pojasa i pokazala mi pokidanu šarku na oklopu kazete.

— Sutra — rekoh.

Bože, bože, rekoh sam sebi dok me san tjerao šest katova niže, na ulicu, kakva će Bobbyjeva sreća biti s ovakvim kolačićem? Kad bi Bobbyjevi sistemi radili, uskoro bismo se obogatili. Na ulici sam se nasmiješio, zijeovnuo i pozvao taksi.

Kromin se dvorac raspada, blokovi sjenovita leda svjetlucaju i tamne, proždriani sistemima programerskih grešaka. Što jure iz ruskog programa, kotrljaju se od udara našeg centralnog logičkog potiska što razara i sam led. Sistemi programerskih pogrešaka analogni su kibernetском virusu, samorazmnožavajući i proždrljivi. Stalno je mijenjaju, usklađeni, rušeći i upijajući Krominu obranu.

Da li smo je već paralizirali ili negdje zvoni zvono, crveno svjetlo treperi? Zna li ona?

*

Frajerica Rikki, tako ju je zvao Bobby, i tih prvih nekoliko tjedana zacijelo joj se činilo da je sve njezino, da sva ta uzmućkana paleta, jasna i svijetla pod neonom, čeka nju. Tek se pojavila na pozornici i milje šetališta i trgova postali su njezini, za šuljanje, sve su trgovine i klubovi bili njezini, a Bobby je bio tu da je uvede u divlji, noćni život, u zeznute finese mračnog postojanja, da joj objasni sve igrače, njihova imena i štosove. Uz njega se osjećala kao da je kod kuće.

— Što ti se dogodilo s rukom? — upitala me jedne noći u »Otmjenom gubitniku« dok smo sve troje pili za malim, stolom u kutu.

— Zmajarenje — rekoh — nesretni slučaj.

— Zmajario je iznad žitnog polja — reče Bobby — iznad mjesta po imenu Kijev. I tako visi Jack u mraku, pod noćnim zmajčekom, s pedeset kila radarske opreme među koljenima, a onda mu neki ruski tupan slučajno ofikari ruku laserom.

Ne sjećam se kako sam promijenio temu razgovora, ali jesam. Još sam umišljao da me ne brine Rikki, nego to što joj Bobby radi. Znao sam ga već dugo, od svršetka rata, i znao sam da se koristio ženskama kao žetonima u igri protiv vremena i gradskih noći; Bobby Quine protiv sreće. A Rikki se pojavila upravo kada mu je trebalo nešto da ga pokrene, kada mu je trebao cilj. I zato se nafurao na nju, kao na simbol za sve što je uvijek želio, a nije mogao imati, za sve što je imao i nije mogao sačuvati.

Nije mi se dopadalo slušati ga dok govori koliko je voli, a to što sam znao da on u to vjeruje još je samo pogoršavalo stvari. Bio je pravi majstor u brzom padanju i brzom oporavku, i tu sam stvar vidio već sto puta prije. Baš si je mogao našampati na cvireke znak SLIJEDEĆA i to zelenim svjetlećim slovima, spreman da ga opali u prvo zanimjivo lice koje prozui među stolovima »Otmjenog gubitnika«.

Znao sam što im radi. Pretvarao ih je u ambleme, znakove na karti svojeg muljatorskog života, svjetionike koje je mogao slijediti kroz kavanske noći i neon. Što mu je drugo moglo poslužiti za orijentaciju? Lovu nije obožavao zbog love same, bar ne toliko da plazi za njom. Nije ga zanimalo da radi zbog moći i dominira drugima; mrzio je odgovornost koju donosi moć. U svojoj je vještini imao

nešto bazičnog ponosa, ali to nije bilo dovoljno da ga fura.

Zato su ga furale ženske.

Kad se Rikki pojavila, bilo je to u trenutku kada mu je ženska bila najpotrebnija. Sve su ga manje šljivila, a lova u igri je šaptala da se s njim više ne isplati. Trebao mu je jedan veliki pogodak, i to brzo, jer nije znao ni jedan drugi način života, cio mu je život bio u muljanju, proračunat na rizik i adrenalin i na tu nadnaravnu jutarnju hladnoću što stiže kad se svaki pokret pokaže točnim, i kada slatka hrpica nečije love curi na tvoj račun.

Došlo je vrijeme da nešto zgrne i nestane; zato mu se Rikki učinila višom i daljom nego ijedna prije, bez obzira što je bila tu, živa, potpuno stvarna, čovječna, gladna, podatna, prekrasna, uzbuđena, možda joj je bilo i dosadno, bila je svakakva — a ja sam želio urlati na njega ...

Jednog poslijepodneva, otprilike tjedan dana prije nego što sam otišao u New York da vidim Finna, izišao je. Izišao i ostavio nas u potkrovlju da čekamo prolom oblaka. Pola neba bilo je zasjenjeno kupolom koja nikad nije dovršena, pola neba bilo je crno i plavo od oblaka. Stajao sam kraj radnog stola, gledao u nebo, glupo od vrućeg poslijepodneva i vlage u zraku, a ona me dotakla, dotakla mi je rame i centimetar zategnutog ružičastog ožiljka koji ne pokriva moja ruka. Da me bilo tko drugi tu dodirnuo, završio bi sa slomljenim ramenom ili vratom ...

Njoj to nisam uradio. Nokti su joj bili crno lakirani, nisu bili zašiljeni, već oblo podrezani, a lak je bio samo za nijansu tamniji od karbonske obloge na mojoj ruci. Ruka joj se spustila po mojoj, crni su nokti klizili po zavarenim slojevima, sve do anodiziranog zgloba lakta, do zapešća, njezina meka ruka, dječji prsti obuhvatili su moje, dlan je pritislula na izbušeni duraluminij.

Drugim je dlanom prešla preko feedback pločica, a cijelo je poslijepodne kišilo, kapi su bubnjale po čeliku i čađavom staklu iznad Bobbyjeva kreveta.

*

Zidovi leda gube se poput nadzvučnih leptira načinjenih od sjene. Iza njih je matrica, iluzija beskrajnog prostora. Kao da gledaš snimku gradnje neke kuće — samo što se snimka vrti unatrag i još je ubrzana, a ti su zidovi razderana krila.

Pokušavam se sjetiti da su ovo mjesto i ovaj tok samo predstave nečeg, da nismo »unutra«, u Krominu kompjuteru, da smo samo povezani s njim, i da simulator matrica u Bobbyjevu potkrovlju proizvodi tu iluziju... Centralni podaci se pojavljuju, izloženi i ranjivi... Ovo je druga strana leda, matrica kakvu nikad nisam vidio, to je ono što petnaest milijuna legalnih operatera vide svakodnevno i ne misle o tome.

Centralni podaci se dižu nad nama poput okomitih teretnih vlakova, kodirani bojama za ulaz. Sjajni prioriteti, nemoguće sjajni u tom proizrnom ništavilu, povezani bezbrojnim horizontalama, dječje plavim i ružičastim.

Ali led još sakriva nešto u samom centru: to je srce svog Kromina bogatstva, čisto srce ...

Bilo je kasno poslijepodne kad sam se vratio iz njujorške kupovine. Nebo nije bilo baš svijetlo, ali na Bobbyjevu monitoru je svjetlucao dvodimenzionalni prikaz nečijih kompjuterskih obrana, neonske crte istkane poput secesijskog saga. Isključio sam konzolu i monitor je potamnio.

Rikkine stvari bile su razbacane po radnom stolu, iz najlonskih torbi ispadala je odjeća i šminka, bio je tu par crvenih kaubojskih čizama, audio-kazete, bili su tu japanski časopisi o simstim zvijezdama. Sve sam to hitnuo pod stol, skinuo ruku, zaboravljajući da mi je program što sam ga donio od Finna u desnom džepu od jakne, pa sam morao petljati lijevom rukom dok ga nisam izvadio i stavio u urarski škripac.

Moja alatka doima se poput ručice na gramofonu, onom koji svira na starinske ploče, a osnova mu je pod prozirnim zaštitnikom. Ono što bi bila zvučnica na tim starim gramofonima kod mene je dio dugačak otprilike centimetar. Ali to me ne zanima dok prikapčam kablove na batrljak — zanima me povećanje, jer crno-na-bijelo, eto moje ručice četrdeset puta veće.

Prekontrolirao sam alatu i uzeo laser. Bio mi je malo težak, pa sam smanjio svoj senzor težine na otprilike četvrtinu kilograma za gram i prionuo na posao. Pod povećanjem od četrdesetak puta rub kazete s programom doimao se kao bok teškog kamiona.

Trebalo mi je osam sati da ga provalim; tri sata s ručicom, laserom i stotinjak paralelnih programa, dva sata telefoniranja vezi u Coloradu, tri sata da provrtim disk koji mi je mogao prevesti osam godina stari ruski tehnički jezik.

Ćirilički alfanumerici počeli su se kotrljati niz monitor, na pol puta se pretvarajući u engleski. Bilo je dosta praznina, ondje gdje je rječnik naletio na specijalizirane vojne akronime koje sam kupio od svoje veze u Coloradu, ali stekao sam neki dojam o tome što sam kupio od Finna.

Osjećao sam se kao klinac koji je otišao kupiti britvu, a došao kući s neutronsom bombom.

Opet sam popušio, mislio sam. Kog će mi boga neutronska bomba za uličnu šoru? Stvarčica pod zaštitnikom nije bila baš za mene. Nisam čak znao ni gdje da je se otarasim, gdje da potražim kupca. Netko je to znao, ali taj je bio mrtav, netko a Porsche satom i lažnim belgijskim pasošem, no, u takvim se krugovima nikad nisam muvao. Finnove lopuže iz provincije puknuli su nekog tko je imao vrlo tajnovite veze.

Program u urarskom škripcu bio je ruski vojni ledolomac, program virus-ubojica.

*

U zoru se Bobby vratio sam. Ja sam zaspao s vrećicom sendviča u krilu.

— Oš klopat? — upitao sam ga, još sanjiv, pružajući mu sendviče. Sanjao sam o programu, o valovima gladnih programskih grešaka i oponašajućih potprograma; u snu, to je nalikovalo na neku životinju, bezobličnu i lebdeću.

Gurnuo je sendviče u stranu dok je prilazio konzoli; ukopčao je kompjuter. Na ekranu je zaszvjetlila komplicirana slika koju sam vidio tog poslijepodneva. Lijevom sam rukom istrljao san iz očiju, jer to je jedna od stvari koju ne mogu uraditi desnicom. Bio sam zaspao pokušavajući se odlučiti da li da mu kažem o programu. Možda bih ga trebao prodati sam, zadržati novac, poći na kakvo mjesto, pitati Rikki da krene sa mnom.

— Čije je to? — upitao sam.

Stajao je u crnom pamučnom dresu, stara kožna jakna bila mu je prebačena preko ramena poput pelerine. Nije se brijaio nekoliko dana i izgledao je mršaviji nego inače.

— Kromino — reče on.

Ruka mi se zgrčila, počela kuckati, strah je prošao kroz mioelektrične veze i karbonske pločice. Ispustio sam sendviče, uvelo povrće i svijetložute odreske mlječnog proizvoda na nepometeni drveni pod.

— Potpuno si lud — rekoh.

— Ne — reče on — misliš da je skužila? Nije. Inače bi već bili mrtvi. Ufurao sam se u njezin sistem preko trostruko sigurnog sistema za iznajmljivanje u Mombasi i preko alžirskog komsata. Zнала je da netko virka, ali nije mogla slijediti trag.

Ako je Kroma slijedila Bobbyjev upad u njezin led, bilo bi bolje da smo mrtvi. No, vjerojatno je imao pravo, inače bi me već bilo po cijelom New Yorku.

— Zašto nju, Boby? Reci mi bar jedan razlog ...

Kroma. Vidio sam je možda desetak puta u »Otmjenom gubitniku«. Možda je posjećivala siromašnu četvrt ili provjeravala stanje čovječanstva, stanje kojem nije baš težila. Slatko, malo srcoliko lice s parom najzločestijih očiju koje možete zamisliti. Doimala se kao četrnaestogodišnjakinja otkako je ljudi znaju, potpuno izvan normalnog metabolizma, na nekom teškom programu seruma i hormona. Bila je gadna mustra kakvu ulica nije nikad više stvorila, ali ona ionako više nije pripadala ulici. Bila je jedna iz klape, član s dobrim položajem u lokalnoj mafiji. Pričalo se da je počela kao dilerica, u doba kada su sintetički pituitarni hormoni bili zabranjeni. Ali

nije morala prodavati hormone dugo vremena. Sada je bila vlasnik »Kuće plavih svjetala«.

— Quine, stopostotno si lud. Reci mi jedan normalan razlog da imamo tu stvar na ekranu. Trebao bi se je otarasiti i to sada...

— Razgovarao sam u »Gubitniku« — reče on skidajući jaknu — s Crnim Myronom i Vranom Jane. Jane zna sve o seksu, veli da je u tome poslu sva lova. Svađala se s Myronom da Kroma kontrolira prihode u »Plavim svjetlima«, a ne da figurira za Klapu.

— Bobby, Klapa — rekoh — ta se riječ koristi. Možeš li to shvatiti? Nema zezancije s momcima Klape, sjećaš se? Zato još hodamo na dvije noge.

— Zato smo i ostali siromašni, kompa. — Nagnuo se u pokretnoj stolici nad konzolu, otkopčao dres i počeo se po mršavim bijelim prsima. — Ali možda još ne zadugo.

— A ja mislim da je naše partnerstvo zauvijek raskinuto.

Onda mi se nasmiješio. Bio je to uistinu luđački smiješak, divlji i usredotočen, i tog sam trenutka znao da mu se živo fućkalo za umiranje.

— Slušaj — rekoh — imam nešto novca. Zašto ga ne uzmeš i Odeš podzemnom do Miamijsa, uhvatiš let za Montego Bay? Treba ti odmor, čovječe. Moraš se malo srediti,

— Jack — reče on, kucajući po tastaturi — sređeniji sam nego ikad prije.

Neonski sag na ekranu zadrhti i probudi se kako je u njega ušao animacijski program, linije leda plele su se hipnotičkom frekvencijom poput žive mandale. Bobby je i dalje lupkao i kretanje se uspori; oblik se rastoči, postade manje kompliciran i pretvori se u alternaciju između dva jasna oblika. Prvoklasan posao, a ja sam mislio da više nije tako dobar.

— Evo — reče — vidiš? Čekaj. Evo ga. Evo ga opet. Teško ga je opaziti. To je to. Pojavljuje se svaki sat i dvadeset minuta, kao trenutni prijenos do njihova komsata. Mogli bismo godinama živjeti od onoga što im ona plaća tjedno u negativnim kamatama.

— Čiji je to komsat?

— Ciriški. Njezinih bankara. To je njezina štedna knjižica, Jack. Tamo odlazi novac. Vrana Jane je imala pravo.

I dalje sam stajao. Ruka mi je prestala kuckati.

— Pa, što si obavio u New Yorku, kompiću? Imaš li nešto što bi mi pomoglo da srežem njezin led. Trebat će nam što god možemo nabaviti.

Gledao sam ga u oči, suzdržavajući se da ne pogledam ručicu i urarski škripac. Pod poklopcem je bio ruski program.

Divlje karte, promjenljiva sreća.

— Gdje je Rikki? — pitao sam ga, prilazeći konzoli, pretvarajući se da proučavam oblike na ekranu.

— S prijateljima — slegne ramenima — klinci, svi su ufurani u simstim. — Odsutno se nasmiješio. — Napraviti ću to zbog nje.

— Razmisliću o ovome, Bobby. Ako hoćeš da se vratim, ne diraj ništa.

— Radim to zbog nje — rekao je dok su se vrata zatvarala za mnom. — Znaš da je tako.

*

Dolje, dolje, program je tobogan kroz blijedi labirint sjenovitih zidova, sivih katedralskih prostora između svijetlih tornjeva. Punom brzinom.

Crni led. Ne misli o njemu. Crni led.

Puno se priča u »Otmjenom gubitniku«; crni led je dio mitologije. Led koji ubija. Ilegalan, ali zar nismo svi mi? Neka vrst povratnog neurološkog oružja, a s takvim se povežeš samo jednom. Poput neke odurne Riječi koja izjeda um iznutra. Poput epileptičkog grča koji traje i traje dok više ništa ne ostane...

A mi krećemo u dubinu Kromina dvorca.

Pokušavam se sabrati, jer mi naglo nestaje daha, osjećam mučninu, živci mi popuštaju. Strah me je hladne Riječi koja čeka tamo dolje u mraku.

*

Izišao sam i potražio Rikki; našao sam je u kafiću s dečkom koji je imao »Sendai« oči, napol zacijeljeni šavovi širili su mu se kao ožiljci iz očnih duplji. Ona je imala na stolu otvoreni svjetlucavi katalog, iz kojeg se s tuceta fotografija osmjehivala Tally Isham, djevojka sa »Zeiss Ikon« očima.

Njezin mali simstim uređaj bila je jedna od stvari koje sam turnuo pod radni stol prošle noći, a popravio sam ga dan nakon što sam je upoznao. Provodila je sate uključena u njega, s kontaktnom trakom oko čela poput sive plastične tijare. Tally Isham bila je njezina omljena zvijezda i s kontaktnom trakom na čelu ona je nestala negdje u snimljenim osjećajima najveće zvijezde simstima. Stimulirani stimulusi: svijet — ili barem njegovi zanimljivi dijelovi — kako ih doživljava Tally Isham. Tally je jurila u crnom Fokker avionu preko pustara Arizone. Tally je ronila u rezervatu otoka Tuk. Tally se kretala po tulumima sa superbogatašima na privatnim grčkim otocima, gdje su male bijele luke kičasto jasne u zoru.

Zapravo, dosta je nalikovala na Tally, isti ten i jagodice. Meni se činilo da Rikki ima jača usta. Ona nije željela biti Tally Isham, ali je čeznula za njezinim poslom. To joj je bila ambicija, da uđe u simstim. Bobby se na to samo smijao. Zato je meni pričala o tome. — Kako bih izgledala s parom ovakvih? — pitala bi, držeći stranicu s fotografijom Tally Isham i njezinim plavim »Zeiss Ikon« očima do svojih žuto-smeđih očiju. Već je dvaput operirala rožnice, ali to nije bilo dovoljno. Htjela je Ikonke. Marka zvijezda. Vrlo skupe.

— Još tražiš oči? — upitao sam je dok sam sjedao.

— Tigar ih je upravo dobio — reče ona. Djelovala mi je umorno.

Tigar je bio toliko zadovoljan svojim Sendaikama da se morao smiješiti, ali sumnjam da bi se inače smiješio. Izgledao je uobičajeno dobro, kao svatko nakon sedmog posjeta kirurškom butiku; vjerojatno će provesti ostatak života doimajući se otprilike kao medijska zvijezda pojedine sezone — ne baš kopija, ali ne i nešto originalno.

— »Sendai«, je li? — nasmiješio sam se i ja njemu.

On kimne. Promatrao sam ga dok me pokušavao odmjeriti kako je mislio da profesionalne simstim zvijezde promatraju. Pretvarao se da snima. Činilo mi se da predugo gleda moju ruku. — Bit će izvorsne za periferno gledanje kad mišići zacijele — reče on, a ja spazih kako pažljivo posiže za šalicom duplog espresso. »Sendai« oči su poznate po greškama u percepciji dubine i neprilikama s garancijom, između ostalog.

— Tigar sutra odlazi u Hollywood.

— A onda možda u Chiba City, zar ne? — nasmiješio sam mu se. Nije mi odvratio smiješak. — Imaš ponudu, Tigre? Poznaš kojeg agenta?

— Samo provjeravam — reče on tiho. Tada ustade i ode. Na brzinu se oprostio s Rikki, ali ne i sa mnom.

— Ovom ce se klincu vidni živci početi kvariti možda već za šest mjeseci. Znaš to, Rikki? Te Sendaike su zabranjene u Engleskoj, Danskoj, u mnogim zemljama. Ne možeš nadomjestiti živce.

— Hej, Jack, nemoj mi držati predavanje. — Uzela je jednu od mojih kifli i grickala je s kraja.

— Mislio sam da sam tvoj savjetnik, mala.

— Daa. Pa, Tigar nije baš bistar, ali svi znaju za Sendaike. Jedino si njih može priuštiti. Riskira. Ako dobije posao, može ih zamijeniti.

— Ovima? — pokazao sam na »Zeiss Ikonov« katalog. — To stoji, Rikki. Dovoljno si pametna da se ne upustiš u takav rizik.

Ona kimne.

— Hoću Ikonice.

— Ako ideš Bobbyju, reci mu da se smiri dok se ne čujemo.

— U redu. Posao?

— Posao — rekoh. Ali bilo je to ludilo.

Popio sam kavu, i ona je pojela moje pecivo. Tada sam je otpratio do Bobbyjeva potkrovlja. Telefonirao sam petnaest puta, svaki put iz druge govornice.

Posao. Čisto ludilo.

Jednom riječi, trebalo nam je šest tjedana da pripremimo provalu, šest tjedana tokom kojih mi je Bobby pričao koliko je voli. Radio sam što sam više mogao, samo da to ne slušam.

Većina posla sastojala se od telefonskih razgovora. Svaki od mojih prvih petnaest neizravnih razgovora stvorio je novih petnaest. Tražio sam posebnu uslugu, za koju smo Bobby i ja mislili da nužno spada u tajnu svjetsku ekonomiju i koja nema više od pet mušterija odjednom. Takva se usluga nikad ne reklamira.

Tražili smo nešto najteže, praonicu novca sposobnu da očisti superlovu u gotovini, prenese je i onda zaboravi o tome.

Nijedan od razgovora nije koristio, jer naposljetku me je Finn uputio na ono što nam je trebalo. Otišao sam u New York potražiti određenu spravicu, jer bismo inače bankrotirali plaćajući sve one pozive.

Izložio sam mu problem što sam mogao uvijenije.

— Macao — reče on.

— Macao?

— Obitelj Long Hura. Burzovni mešetari.

Imao je i njihov broj. — Ako ti treba paravan, pitaj nekog tko je već paravan.

Obitelj Long Hum bila je tako podmukla da je moj suptilni prilaz problemu izgledao kao taktički atomski rat. Bobby je dvaput morao letjeti u Hong Kong da dogovori posao. Brzo nam je nestajalo novca. Još ne znam zašto sam pristao na sve to; bojao sam se Krome, a nikada nisam bio baš toliko željan da se obogatim.

Pokušavao sam si reći da je dobra ideja popaliti »Kuću plavih svjetala«, jer to je mjesto uistinu bilo jezovito — no, nije mi uspijevalo. Nisu mi se dopadala »Plava svjetla«; tamo sam proveo jednu nevjerojatno depresivnu večer, ali to nije isprika za ono što smo htjeli uraditi Kromi. Zapravo, napol sam sumnjao da ćemo poginuti prilikom pokušaja. Čak i s tim ubojitim programom, šanse nisu bile na našoj strani.

Bobby je bio udubljen u pisanje serije komandi koje ćemo ubaciti u sami centar Kromina kompjutera. To će biti moj posao, jer Bobbyjeve će ruke biti pune dok bude pokušavao obuzdati ruski program, da ovaj ne krene ravno u ubijanje. Bio je prekompliciran za nas da ga preradimo, pa će ga on pokušati zadržati one dvije sekunde koje su meni potrebne.

Dogovorio sam posao s uličnim štemerom, imenom Miles. On će pratiti Rikki te noći kada budemo radili, držat će je na oku i telefonirati mi u određeno vrijeme. Ako me nema, ili ako mu ne odgovorim na određen način, rekao sam mu, neka je zgrabi i stavi na prvi vlak iz grada. Dao sam mu omotnicu s novcem i porukom za nju.

Bobby nije o tome mislio kako će se stvari odvijati ako zeznemo. Stalno je govorio da je voli, kamo će poslije ići, kako će trošiti novac.

— Prvo joj kupi par Ikonica, čovječe, ona ih želi. Ozbiljno je ufurana u simstim.

— Hej — reče on, dižući oči s tastature — neće morati raditi. Uspjet ćemo, Jack. Ona mi donosi sreću. Više nikada neće morati raditi.

— Donosi ti sreću — rekoh. — Ja nisam bio sretan. Ne sjećam se kada sam bio sretan. Jesi li vidio svoju sreću nedavno?

Nije, a nisam ni ja. Obojica smo bili prezaposleni.

Nedostajala mi je. To me podsjetilo na onu noć u »Kući plavih svjetala«, jer tada mi je nedostajala neka druga. Prvo sam se napio, a onda sam žestoko udario po vazopresinskih inhalatorima. Ako se ženska do koje ti je stvarno stalo odluči da te ostavi, cuga i vazopresin su vrhunska stvar u mazohističkoj farmakologiji; cuga te rasplače, a vazopresin te tjera na sjećanje, i to se stvarno sjećaš svega. Klinički, ta se stvar koristi protiv staračke amnezije, ali na ulici se koristi za druge stvari. I tako sam dobio ultrajki ponovnidoživljaj loše stvari; neprilika je u tome što loše dobiješ zajedno s dobrim. Sjećao sam se svega — životinjske ekstaze, što je ona rekla na to i kako je otišla i nije se okrenula.

Ne sjećam se kako sam odlučio da odem u »Plava svjetla«, ni kako sam stigao donde, u kuću tihih hodnika, bio je ondje i slap, ili je to bio samo hologram slapa. Imao sam puno novca te noći: netko je Bobbyju dobro platio da na tri sekunde otvori nečiji led.

Čini mi se da se nisam svidao tipovima na ulazu, ali im je lova izgledala u redu. Morao sam još dosta popiti prije nego napravim ono zbog čega sam došao. Onda sam barmenu prodao neki štos o prikrivenim nekrofilima, pa ni to nije upalilo. Onda me neki golemi tip uporno zvao »ratnim herojem«, a to mi se nije dopalo. Čini mi se da sam mu pokazao nekoliko štosova s rukom prije nego su se svjetla ugasila i probudio sam se dva dana kasnije u spavaćem modulu na nekom drugom mjestu. I sjedio sam na uskom pjenastom madracu i plakao.

Ima i gorih stvari od usamljenosti. Ali stvar koju prodaju u »Plavim svjetlima« toliko je popularna da je gotovo legalna.

U samom srcu tame, u samom centru, sistemi pogrešaka paraju tminu virovima svjetla, prozirne oštrice odlaze od nas, vrteći se; lebdimo u središtu nijeme usporene eksplozije, komadići leda otpadaju zauvijek, a Bobbyjev glas stiže kroz svjetlosne godine elektronske iluzije bezdana.

— Spali tog gada. Ne mogu zadržavati...

Ruski program se diže između tornjeva podataka i briše bojice. A ja uključujem Bobbyjev kućni program u središte Kromina hladnog srca. Trenutni prijenos se uključuje, puls zbijene informacije šiba ravno, pokraj zgusnutih tornjeva tame, to je ruski program, a Bobby se bori da kontrolira tu ključnu sekundu. Još neoblikovana sjenovita ruka posiže iz tamnog tornja, ali prekasno. Uspjeli smo.

Matrica se sklapa oko mene poput origamija.

A potkrovlje smrdi na znoj i izgorene spojeve.

Učinilo mi se da čujem Kromu kako vrišti sirovim metalnim krikom, ali to je nemoguće.

*

Bobby se smijao suznih očiju. Mjerač vremena u kutu monitora pokazivao je da je prošlo 07:24:05. Trebalo nam je manje od osam minuta da je popalimo.

Opazio sam da se ruski program rastopio u proreze.

Najveću hrpu s Kromina ciriškog računa poslali smo tucetu dobrotvornih organizacija na svijetu. Bilo je tamo previše novca da ga sami popalimo i znali smo da je moramo slomiti, uništiti ili će nam sjesti za vrat. Uzeli smo manje od deset posto i poslali ravno Long Hum u Macao. Od toga, oni su uzeli šezdeset posto, a ostatak nam poslali preko zamumuljenog dijela hongkonške burze. Prošlo je sat vremena prije nego je novac počeo stizati na dva računa koja smo otvorili u Zürichu.

Gledao sam kako se ništice gomilaju iza besmislene brojke na monitoru. Bio sam bogat.

A tada je zazvonio telefon. Javio se Miles. Gotovo sam zaboravio lozinku.

— Hej, Jack, čovječe, ne kužiš... U čemu je stvar? S tom tvojom curom, mislim? Ima nečeg čudnog ...

— Što? Reci mi.

— Slijedio sam je, kao što si rekao, uvijek iza nje, a da me ne vidi. Otišla je do »Gubitnika«, malo ostala, a zatim na podzemnu. Otišla je u »Plava svjetla« ...

— Kamo je otišla?

— Na pokrajna vrata. Samo za zaposlene. Ni u snu ne bih mogao proći kraj njihovih stražara.

— I sada je ondje?

— Nije, čovječe, izgubio sam je. Ovdje je ludnica, čini se da su zatvorili »Plava svjetla«, i to zauvijek, sto alarma tule, svi trče, pajkani su u teškoj opremi... Svašta se događa, razni tipovi u odijelima, advokati, automobili sa službenim tablicama...

— Miles, kamo je otišla?

— Izgubio sam je, Jack.

— Slušaj, Miles, zadrži lov u koverti, kužiš?

— Ozbiljno? Čuj, stvarno mi je žao, ja ... Spustio sam slušalicu.

— Čekaj dok joj kažemo — govorio je Bobby trljajući se ručnikom po prsima.

— Reci joj sam, kauboju. Ja idem prošetati.

Izišao sam u noć i neon, pustio sam da me gomila ponese, bio sam slijep, htio sam biti samo djelić velikog organizma, još samo jedan od plutajućih komadića svijesti pod nebom. Nisam mislio, samo sam stavljao nogu pred nogu, ali uskoro sam počeo misliti i sve mi je postalo jasno. Trebao joj je novac.

Mislio sam i o Kromi. Kako smo je uništili, ukokali, kao da smo joj prerezali grlo. Noć koja je mene nosila preko trgova i šetališta nju će loviti, a nije se imala gdje sakriti. Koliko li je njezinih neprijatelja samo u ovoj gomili? Koliko će njih krenuti, sada kada ih više ne sputava strah od njezina novca? Popalili smo joj sve što je imala. Našla se ponovo na ulici. Sumnjao sam da će preživjeti do zore.

Napokon sam se sjetio kafića, onog u kojem sam vidio Tigra.

Njezine su tamne naočale govorile sve, velika tamna stakla s umrljanim tragom od ruža u kutu jednog stakla. — Hej, Rikki — rekoh, spreman kada ih je skinula.

Plave. Tally Isham plave. Jasno se vidio natpis po kojemu su poznate, svaka je zjenica bila okružena malim slovima ZEISS IKON, poput zlatnih točkica.

— Prekrasne su — rekoh. Šminka je prekrivala ogrebotine. U tako dobrom poslu nema ožiljaka. — Zaradila si lov.

— Jesam. — Onda je zadrhtala. — Ali više neću, bar ne na taj način.

— Mislim da to mjesto više ne radi.

— Oh. — Lice joj je bilo potpuno mirno. Nove plave oči bile su vrlo mirne i duboke.

— Nema veze. Bobby te čeka. Upravo smo potegnuli dobru lov.

— Ne. Moram ići. Znam da on to neće razumjeti, ali moram ići.

Kimnuo sam, gledajući svoju ruku kako se diže da primi njezinu; ta ruka kao da nije bila dio mene, ali ona se držala za nju kao da jest.

— Imam kartu do Hollywooda. Tigar zna neke ljude d kojih mogu ostati. Možda ću otići u Chiba City.

Imala je pravo za Bobbyja. Vratio sam se s njom. Nije razumio. Ali već je poslužila svojoj svrsi, što se Bobbyja tiče, i želio sam joj reći neka ne žali za njim, jer sam vidio da joj je žao. Nije čak ni izišao u hodnik pošto je spremila stvari. Odnio sam joj torbe i poljubio je, pokvario joj šminku nešto se u meni podiglo, poput ubojitog programa kada se dignuo iznad Krominih podataka. Na trenutak sam izgubio dah i nisam nalazio riječi. A ona je morala na avion.

Bobby je bio skrupčan u stolici pred monitorom, zureći u svoj niz ništica. Imao je naočale na očima i znao sam da će večeras biti u »Otmjenom gubitniku«, provjeravati situaciju, željan da ugleda znak, čekajući nekog da mu kaže kakav će mu novi život biti. Po meni, neće mu biti mnogo drukčiji. Možda ugodniji, ali on će uvijek čekati novu kartu.

Pokušavao sam ne zamisliti je u »Kući plavih svjetala«, kako radi u trosatnim smjenama, u stanju sličnom dubokom snu, dok joj se tijelo i uvjetovani refleksi brinu o poslu. Mušterije se nikada ne žale

da se pretvara, jer to su bili stvarni orgazmi. Ali ona ih je osjećala, ako ih je uopće osjećala, kao slabe srebrne plamičke negdje na rubu sna. Da, to je toliko popularna stvar da je skoro legalna. Mušterije su razapete između želje za nekim i želje da budu sami, a tako se ta stvar zvala i prije nego što je neuroelektronika omogućila da dobiju oboje.

Uzeo sam telefon i nazvao njezinu avio-kompaniju. Rekao sam njezino pravo ime i broj leta. — Zamjenjuje ga — rekoh — letom za Chiba City, Da, tako je, Japan. — Gurnuo sam svoju kreditnu karticu u prorez i otipkao broj svoje legitimacije. — Prvim razredom. — Čulo se udaljeno zujanje dok su provjeravali stanje mog računa. — Povratnu kartu, molim vas.

Vjerojatno je povratnu turu podigla u novcu ili je nije ni trebala, jer nikad se nije vratila. I ponekad, kasno noću, prolazim pokraj izloga s posterima najnovijih simstim zvijezda koje zure u mene prekrasnim, identičnim očima na tim skoro jednakim licima, i ponekad su oči njezine, ali nikada, nikada nijedno lice nije kao njezino, i vidim je na rubu tog uskomešanog grada, u noći i ona mi maše zbogom.

Preveo Goran Pavelić _ Objavljeno posredstvom G. P. A. München

Brus Sterling & Vilijem Gibson

Crvena zvijezda, zimska putanja

Bruce Sterling i William Gibson, RED STAR, WINTER ORBIT
Preveo Predrag Raos

Pukovnik Korolev se polako promeškoltio u oprti, sanjareći o zimi i gravitaciji. Ponovno mlad, i kadet, bičem je potjerao konja preko kasnostudenačkih kazahstanskih stepa prema suhim crvenim krajolicima marsijanskoga smiraja.

Ovdje je nešto krivo, pomislio je...

I probudio se - u Muzeju sovjetske pobjede u svemiru - na glasove Romanenka i kagebejčeve žene. Počeli su ponovno, iza ekrana na krmenom kraju Saljuta, dok su remenje što ga je sputavalo i ojastučena ljuska ritmički škripali i tupo odzvanjali. Kopita u snijegu.

Oslobodivši se oprte, Korolev se izvježbano ritnuo i tako se odbacio do zahodske niše. Skupivši ramena izvukao se iz otrcana kombinezona, zakopčao remen sobnog zahoda oko prepona pa obrisao kondenziranu paru sa čelična zrcala. Ruka, koja je patila od artritisa, dok je spavao ponovno je bila natekla; zapešće mu je, zbog gubitka kalcija, postalo tanko kao ptičja kost. Proteklo je dvadeset godina otkako je posljednji put oćutio težu. U orbiti je i ostario.

Obrijao se aparatom-usisačem. Po lijevom obrazu i čelu bio je razmrljana pjegava šara prslih kapilara, što je bila još jedna uspomena na dekompresiju koja ga je obogaljila.

Kad je izišao, otkrio je da su preljubnici već gotovi. Romanenko je popravljao odijelo. Valentina, žena političkoga komesara, nosila je tamnosmeđi kombinezon otparanih rukava; njene bijele ruke presijavale su se od znoja što ju je bio probio od napora. Pepeljasto plavu kosu lagano je nabirao povjetarac iz ventilatora. Oči su joj imale najčistije modriilo različka i bile usađene malo preblizu, i u njima se skrivao pogled koji se napola ispričavao a napola pozivao na konspiraciju.

- Pogledajte, pukovniče, što smo vam donijeli.

Dala mu je sićušnu bočicu konjaka, onakvu u kakvim se servira u putničkim avionima.

Pomalo iznenađen, Korolev je žmirnuo na simbol Air Francea utisnut u plastični čep.

- Stiglo je posljednjim Sojuzom. U krastavcu, kako veli moj muž. - Zahihotala je.

- Donio je to za mene.

- A mi smo, pukovniče, zaključili da to pripada vama - rekao je Romanenko i široko se nasmiješio. - Na koncu konca, mi odsustvo možemo dobiti kad god zaželimo. - Korolev je pokušao ne opaziti smeten pogled iskosa koji je pao na njegove smežurane noge i blijeda, mliitava stopala.

Otvorio je bočicu i bogata mu je aroma izazvala trnce od nagle provale krvi u obraze. Podigao ju je pažljivo pa isisao nekoliko mililitara konjaka. Palio je poput kiseline.

- Bože moj - dahnuo je - nisam već godinama. Napit ću se k'o letva! - Nasmijao se a suze su mu zamutile pogled.

- Otac mi je pričao, pukovniče, da ste za davnih dana pili ko prava junačina.

- I jesam - rekao je Korolev i ponovno gucnuo. - I još kako. - Konjak mu se širio tijelom poput rastaljena zlata. Romanen-ko mu nije bio drag. Nikadmu, zapravo, nije volio ni oca - bio je to bezbrižni partijac, odavna ukalupljen u svoje predavač-ke turneje, s daćom na Crnome moru, uvijek dobro opskrbljen američkim pićima, Erancuskim odijelima, talijanskim cipelama... Dečko

je izgledao baš kao i otac mu, imao je iste bistre sive oči koje nisu baš nimalo mučile nikakve sumnje.

Alkohol je sunuo kroz Korolevljevu razvodnjenu krv.

- Isuviše ste plemeniti - rekao je. Odgurnuo se jednom, vrlo nježno, i stigao do svog pulta. - No, dete, uzmite bar nekoliko *samizdata*. Američka cable televizija, svježja roba. Vraške stvari! Ni od kakve koristi za stara čovjeka, kakav sam ja. - Ubacio je praznu kasetu i pritiskom na dugme zatražio materijal.

- Dat ću to topnicima - rekao je Romanenko i nacerio se. - Oni to mogu vrtjeti na nišanskim ekranima u topovskoj kuli. - Stanicu korpuskularnog topa oduvijek su nazivali "topovskom kulom". Vojnici koji su ga opsluživali bili su posebno gladni na takve vrpce. Korolev je nasnimio još jednu kopiju, ovaj put za Valentinu.

- Je li jako prosto? - Doimala se istodobno i alarmirano i zainteresirano. - Smijemo li doći ponovno, pukovniče? Četvrtak u dvadeset četiri nula nula?

Korolev joj se nasmiješio. Prije nego što su je odabrali za svemirski program, Valentina je bila tvornička radnica. Ljepota ju je učinila upotrebljivom za propagandne svrhe, proleterskim uzorom trudbenice. Sad mu se smilila, dok mu je konjak kolao žilama, pa je otkrio da joj naprosto ne bi mogao odbiti da je malo usreći.

- Sastanak u ponoć, Valentina, u muzeju? Romantika!

Ona ga je poljubila u obraz, trepereći u prostoru bez težine.

- Hvala vam, pukovniče.

- Pravi ste, pukovniče - rekao je Romanenko i potapšao ga po ramenu, krhkom kao šibica, najnježnije što je mogao. Nakon bezbrojnih sati na gimnastičkoj spravi, mišice su mu bile napete kao u kovača.

Korolev je posmotrio ljubavnike kako pažljivo izlaze u središnju pristanišnu sferu, koja je tvorila spoj između tri ostarjela Saljuta i dva hodnika. Romanenko je pošao "sjevernim" hodnikom prema topovskoj kuli; Valentina je krenula suprotnim smjerom do iduće spojne sfere i Saljuta gdje je spavao njen muž.

Kozmograd se sastojao od pet pristanišnih sfera, a sa svakom su od njih bila povezana tri Saljuta. Na suprotnim krajevima kompleksa bile su vojne instalacije i katapultni lanci za lansiranje satelita. Lagano se drmajući, brujeći i zujeći, stanica je stvarala ugođaj podzemne željeznice i ispuštala vlažan kovinski vonj parnoga trampera.

Korolev je još jednom potegao iz boce. Sad je već bila napola prazna. Sakrio ju je u jedan od izložaka muzeja, *basselblad* što je nekada pripadao NASA-i, a koji su pokupili s mjesta na koje je sletio Apollo. Nije pio sve od posljednjeg odsustva, još prije dekompresije. Glava mu je zaplovila u prijatnoj, bolnoj struji pijane nostalgije.

Odlebdio je natrag do pulta i dozvao dio memorije iz kojeg su bili potajno izbrisani sabrani govori Alekseja Kosigina pa potom nadomješteni njegovom osobnom zbirkom *samizdata*. Imao je britanske sastave snimljene preko zapadnonjemačkog radija, *heavy metal* Varšavskoga pakta, američki uvoz s crne burze... Stavio je slušalice i pritiskom na tipke dozvao Czestochowa reggie u izvođenju Brygade Cryzis.

Nakon svih tih godina, on glazbu nije više pravo ni čuo; umjesto nje vratile su se slike, provaljujući u svijest s bolnom oštrinom. Osamdesetih je godina bio dugokoso dijete sovjetske elite, a očevo ga je položaj vrlo djelotvorno čuvao izvan dohvata moskovske policije. Sjećao se tuljenja zvučnika, koji su potom, preko mikrofona, ponovno pojačavali vlastiti zvuk da bi ga poslali u toplu tamu podrumškoga kluba, u gomilu sjena, u tu šahovnicu samta i oksidirane kose. Pušio je Marlboro pomiješan s afganistanskim hašišem. Prisjećao se ustiju kćeri jednog američkog diplomata na stražnjem sjedalu crnoga lincolna njezina oca. Lica i imena navrli su

poput poplave u toploj izmaglici konjaka. Nina, istočna Njemica koja mu je pokazala svoje šapirografirane prijevode poljskih disidentskih novina...

Sve dok se jedne noći nije pojavila u kafiću. Šaputanja o parazitizmu, antiso-vjetskoj djelatnosti, o kemijskim užasima što čekaju u *psibuški*.

Korolev se počeo tresti. Obrisao je lice i otkrio da se kupava u znoju. Skinuo je slušalice.

Prošlo je već pedeset godina... pa ipak je osjetio kako se iznenada uplašio, i to veoma jako. Nije se sjećao da se ikad tako uplašio, čak ni za dekompresije koja mu je bila zdrobila kuk. Divlje se stresao. Svjetla. Svjetla su na Saljutu bila odveć blještava, ali se njemu nije odlazilo do prekidača. Bila je to jednostavna operacija, jedna od onih koje je redovito izvodio, pa ipak... Sklopke i njihovi izolirani kablovi kao da su na neki način prijetili. Zurio je pred sebe, posve zbunjen. Mali model Lunohoda, što se pokretao navijanjem, svojim se kotačima od čičak-trake hvatao za zakrivljeni zid, te se činilo da se skutrio poput bića obdarena osjetilima, da ondje lagano održava ravnotežu i vrebava. Oči sovjetskih svemirskih pionira sa službenih portreta fiksirale su ga, izražavajući prezir.

Konjak. Godine provedene u slobodnom padu izopačile su mu metabolizam. On više nije čovjek kakav je negda bio. Ali će ipak pokušati ostati miran, i to nekako iznijeti. Ako bi sad povratio, sigurno bi mu se svi smijali...

Netko je zakucao na vrata muzeja, i on je dahnuo. Nikita Kotlokrpa, premijer svih majstora Kozmograda, izveo je savršeni usporeni skok kroz otvoreni kapak. Mladi se civilni inženjer doimao ljutito i Koroleva je to uplašilo.

- Danas si uranio, Nikita - rekao je, željan da postavi bar fasadu nekakve normalnosti.

- Procurilo u Delti 3, a rupica kao iglom probijena. - Kotlokrpa se namrštio. - Razumiješ li japanski? - Izvadio je kasetu iz jednog od tuceta nabreklih džepova na zamrljanoj radnoj bluzi i mahnuo njome Korolevu ispred nosa. Osim ovoga je na sebi imao i brižljivo isprane levisice i adidasice u poluraspadnutom stanju. - Do ovog smo prodrli prošle noći.

Korolev se zaštitio rukama kao je da je kasetu oružje.

- Ne, japanski ne. - Prenuo se od krotkosti vlastita glasa. - Samo engleski i poljski. - Osjetio je kako crveni. Kotlokrpa mu je bio prijatelj; on ga je poznao i vjerovao mu, pa ipak...

- Kako si inače, pukovniče? - Kotlokrpa je ubacio vrpce pa okretnim i žuljevitim prstima ukucao leksikon program. - Držiš se kao da si progutao glistu. A sad počuj ovo.

Korolev je zurio s nekakvom nelagodom dok je s vrpce treperila reklama za bejz-bol rukavice. Leksikonovi ćirilički titlovi letjeli su preko ekrana, popraćeni mani-jačkim čegrtanjem nekog japanskog glasa. Potom je bljesnula sljedeća reklama: neka izuzetna krasotica u crnoj večernjoj haljini pilotirala je francuskim avionom na pedale, kupajući se u blještavom suncu i lebdeći iznad Velikog kineskog zida.

- Sad dolaze vijesti - rekao je Kotlokrpa, grickajući kožicu na noktima.

Kad je preko lica japanskoga spikera kliznuo prijevod, Korolev je uznemireno žmimuo.

AMERIČKI POKRET ZA RAZORUŽANJE TVRDI... PRIPREME NA KOZMODROMU BAJKONUR... POTVRĐUJE DA SU RUSI NAPOKON SPREMNI... DA RASHODUJU SVEMIRSKU STANICU KOSMIČKI GRAD...

- Kozmički - promrmlijao je Kotlokrpa. - Zez u leksikonu.

... IZGRAĐEN NA PRIJELOMU STOUJEĆA KAO MOSTOBRAN U SVEMIRU... AMBICIOZNI PROJEKT NASUKAO SE ZBOG PROPASTI MJESEČEVOG RUDARSTVA... SKUPU STANICU NADMAŠILE SU NAŠE ORBITALNE TVORNICE BEZ POSADE... KRISTALI, POLUVODIČI I ČISTI LIJEKOVI...

- Ljigavi gadovi - rekao je Kotlokrpa i ljutito otfrknuo. - Velim ti, to je taj prokleti kagebeovac, Jefremov. U tome on ima svoje prste.

... TEŠKI SOVJETSKI TRGOVINSKI DEFICIT... NEZADOVOUSTVO MASA S
ULAGANJEM U SVEMIR... NEDAVNE ODLUKE POLITBIROA I SEKRETARIJATA
CENTRALNOG KOMITETA...

- Oni nas ukidaju! - Kotlokrpno se lice iskrivilo od gnjeva.

Korolev se okrenuo od ekrana, iznenada obuzet drhtavicom koju nije mogao svladati. Naglo
nadošle suze odljepljivale su se od njegovih trepavica kao velike bestežinske kapi.

- Pusti me na miru! Ja tu ne mogu ništa!

- Što nije u redu, pukovniče? - Kotlokrpa ga je uhvatio za pleća. - Pogledajte me u oči. - Oči
su mu se raširile. - Netko vam je ubrizgao strah.

- Otiđi - rekao je Korolev preklinjućim glasom.

- Taj prokleti spiritisdčki gad! Što vam je dao? Pilule? Injekciju?

Korolev se stresao.

- Samo sam malo popio...

- Dao vam je Strah! Vama, bolesnu starcu! Razbit ću mu nos! - Kotlokrpa je trzajem skupio
nogu, unatrag izveo salto mortale, odbacio se od rukohvata na stropu i katapultirao se van.

- Kotlokrpo! Čekaj! - Ali je Kodokrpa već klisnuo kroz pristanišnu sferu poput vjeverice i
nestao na dnu hodnika, i Korolev je najednom osjetio da više ne može podnijeti samoću. Iz
daljine je začuo metalne odjeke dalekih, ljutih povika.

Sav drhćući, zatvorio je oči i pričekao da netko dode i da mu pomogne.

#

Zamolio je psihijatrijskog oficira Bikova da mu pomogne da se odjene u svoju staru uniformu,
onu na kojoj je iznad lijevog džepa na prsima bila izvezena zvijezda Ordена Ciolkovskog.
Propisne crne čizme od debelo vatiranog najlona i s donovima od čičak-trake nisu mu više
pristajale na iskrivljena stopala. I zato su mu noge ostale bose.

Bikovljeva injekcija već ga je za jedan sat dovela u red, nakon čega je bio naizmjenice
potišten i divljački bijesan. Sad je u muzeju čekao na Jefremova da se odazove njegovu pozivu.

Njegov su dom nazivali Muzejem sovjetske pobjede u svemiru, i kako je njegov gnjev
splašnjavao, da bi ga zamijenila ona pradrevna sumornost, osjećao se sve više kao naprosto
još samo jedan od izložaka. Mrzovoljno je zurio u zlatno uokvirene portrete velikih svemirskih
vizionara, u lica Ciolkovskog, Rinjina, Tupoljeva. Ispod njih, u za malenkost manjim okvirima, bili
su portreti Vernea, Goddarda i O'Neill.

U trenucima krajnje potištenosti pokatkad bi mu se pričinjalo da u njihovim očima uspijeva
otkriti uobičajenu tuđost. Je li to naprosto ludilo? znao bi pokatkad pomisliti u trenucima
najciničnijeg raspoloženja. Ili bi mu pak pogled na trenutak zahvatio suptilnu manifestaciju neke
nadnaravne, neuravnotežene sile - sile koja bi, znao bi posumnjati, mogla biti ljudska evolucija
na djelu?

Jednom, i samo jednom, Korolev je taj pogled vidio u vlastitim očima - onoga dana kad je
stupio na do Copratske zavale. Marsijansko sunce, odsijevajući u viziru njegova šljema,
pokazalo mu je odraze dva mirna, ali strana oka -neustrašiva i obuzeta - i taj tihi, skroviti šok,
time prouzročen (a to je shvaćao tek sada) bio je najnezaboravniji, najtranscedentniji trenutak
njegova života.

Iznad portreta visjela je odvratna slika, prikazujući to slijetanje u bojama što su imale masnu
tromost boršča i mesnoga sosa. Marsijanski je krajolik bio sveden na idealistički kič sovjetskog
sorealizma. Umjetnik je kraj sletnoga modula nasadio lik u skafanderu, unoseći u sve to
duboko iskrenu vulgarnost službenoga stila.

Osjećajući se upravo okuženim, čekao je da dođe Jefremov, kagebeovac, politički komesar
Kozmograda.

Kad je ovaj napokon ušao u Sa ljut, Korolev je zapazio rasječenu usnu i svježe masnice na vratu. Jefremov je nosio modri kansai kombinezon od japanske svile i šminkerske talijanske patike. Uljudno se nakašljao.

- Dobro jutro, družo pukovniče.

Korolev je samo piljio u njega. Pustio je da se šutnja oduži.

- Jefremov - rekao je teškim tonom - ja tobom nisam zadovoljan.

Jefremov je pocrvenio, ali je ipak izdržao njegov pogled.

- Pukovniče, da porazgovaramo iskreno, kao Rus sa Rusom. Razumije se da ono nije bilo namijenjeno vama.

- Strah, Jefremove?

- Beta karbolin, da. Da niste podišli njihovom antisocijalnom ponašanju, da niste prihvatili njihov mito, to vam se nikad ne bi dogodilo.

- Dakle, ja sam svodnik, Jefremove? Svodnik i pijanica? A ti si rogonja, švercer i tužibaba Reza. Ja ti to velim - dodao je -kao Rus Rusu.

Sad je lice kagebeovca poprimilo službenu masku prijazne i smirene pravednosti.

- Ali sad mi reci, Jefremove, što je tebi zapravo na umu. Što ti uopće radiš otkako si u Kozmogradu? Svi znamo da će kompleks u rashod. Što se sprema civilnom dijelu posade kad se vrati u Bajkonur? Saslušavanja u vezi s korupcijom?

- Ispitivanja će biti, to se razumije. U izvjesnim slučajevima bit će i hospitalizacije. Ili možda mislite natuknuti, družo pukovniče, da je Sovjetski Savez u bilo kojem smislu kriv zbog propasti Kozmograda?

Korolev nije odgovorio.

- Pukovniče, Kozmograd je bio san. San koji je propao. Baš kao i svemir, pukovniče. Nema više baš nikakve potrebe da budemo ovdje. Pod nama je čitav svijet koji moramo dovesti u red. Moskva je najveća svjetska velesila u ljudskoj povijesti. Mi ne smijemo sebi dopustiti da izgubimo globalnu perspektivu.

- Zar misliš da ćemo se mi kozmonauti dati otepsti tek tako? Ta mi smo elita, visoko obrazovana tehnička elita.

- Ali ipak manjina, pukovniče, i to manjina koju je pregazilo vrijeme. I čime vi doprinosite zajednici, osim gomilama otrovnog američkog smeća? Od članova se posade ovdje očekuje da budu radnici, ne naljoskani crnoberzaši koji švercaju satelitski Jazz i porniće. - Jefiremovljevo je lice bilo nepomično i mimo. - Posada će se vratiti u Bajkonur. Oružjem se može upravljati i sa zemlje. Vi ćete, dakako, ostati, a bit će tu i astronauta u gostima: Afrikanaca, Južnoamerikanaca. Kod njih je svemir još zadržao nešto od svog ranijeg prestiža.

Korolev je zaškrgutao zubima.

- Što si učinio s malim?

- S Kotlokrpom? - Politički se komesar namrštio. - Napao je oficira Državne sigurnosti. Ostat će pod stražom dok ga ne uzmognemo otpremiti u Bajkonur.

Korolev se nasilu pokušao nasmijati.

- Slobodno ga pusti. I sam ćeš imati isuviše briga a da bi imao kada optuživati ikoga.

Razgovarat ću osobno s maršalom Gubarevim. Možda je moj čin ovdje zaista samo počasni, ali ipak još imam ponešto utjecaja.

Kagebeovac je slegnuo ramenima.

- Topnici su iz Bajkonura primili zapovijed da komunikacijski modul drže pod ključem. Od toga ovise njihove karijere. I tako nema ništa od slanja ikakvih poruka.

- Izvanredno, dakle, stanje?

- Pukovniče, ovo nije Kabul. Ovo su za sve nas vrlo teška vremena. Vi ste ovdje moralni

autoritet; morali biste se potruditi da svima budete za primjer. Ovdje nam je od svega najmanje potrebna melodrama.

- To ćemo tek vidjeti - odvratio je Korolev.

#

Kozmograd je iz Zemljine sjene izletio u žarko sunce. Zidovi Korolevljeva Soljuta bočili su se i škripali poput vreće staklenih boca. Okna, pomislio je Korolev rastreseno, pipajući prstom prsle kapilare na čelu, ona uvijek odu prva.

Mladi Griškin kao da je mislio iste misli. Iz džepa pri dnu nogavice izvadio je tubu šuperila i počeo razgledavati brtvu oko okna. On je bio Kotlokrpin pomoćnik i najprisniji prijatelj.

- Sad moramo na glasanje - rekao je Korolev umornim glasom. Jedanaest od dvadeset pet civilnih članova Kozmograde posade odlučilo je doći na sastanak, zapravo dvanaest, ako računa i sebe. Preostajalo ih je, dakle, još trinaest, ljudi koji se ili nisu željeli plesti ili su pak bili otvoreno neraspoloženi prema ideji da se štrajka. Jefremov i šesteročlana poslua topa dizali su taj broj odsutnih na dvadeset.

- Prodiskutirali smo naše zahtjeve. Svi oni koji prihvaćaju zaključke u obliku u kojem su pročitani... - Podigao je zdravu ruku. Podigla su je još trojica. Griškin, zauzet oko okna, izbacio je nogu.

Korolev je duboko uzdahnio.

- Ionako nas je premalo. Bilo bi najbolje kad bismo ih prihvatili jednoglasno. Da čujem vaše zamjerke.

- Izraz u *vojnom zarobljeništvu* - rekao je biološki tehničar imenom Korovkin - mogao bi se iskonstruirati tako kao da implicira da je naša armija, a ne zločinac Jefremov, kriva za nastalu situaciju. - Čovjek kao da je patio od akutne nelagode. - Mi smo inače simpatizeri, ali nećemo potpisati. Mi smo članovi Komunističke partije.

Učinilo se kao da će reći još nešto, ali je ušutio.

- Moja je majka - rekla je tiho njegova supruga - bila Židovka.

Korolev je kimnuo, ali nije rekao ništa.

- Sve je to kriminalno i neodgovorno - rekao je Gluško, botaničar. Ni on ni njegova žena nisu glasali. - Ludost. S Kozmogradom je svršeno, svi to dobro znamo, i što prije odemo kući, utoliko bolje. Zar je ovo ikad bilo išta bolje od zatvora. - Slobodni je pad živio u neslozi s njihovim metabolizmom; u nedostatku gravitacije, krv je pokazivala sklonost da mu se skuplja u vratu i licu, čineći ga sličnim njegovim eksperimentalnim bundevama.

- Vasilij, ti si botaničar - rekla je njegova žena krutim glasom - dok sam ja, prisjeti se, pilot sojuza. Tvoja karijera ne dolazi u pitanje.

- Ali ja neću podržati taj idiotizam! - Divlje se ritnuo o nepropusnu pregradu i to ga je izbacilo iz prostorije. Njegova je žena pošla za njim, gorko se jadajući škripavim poluglasom kojim su se članovi posade naučili služiti u privatnim raspravama.

- Pet ih je spremno potpisati - rekao je Korolev - od civilne posade od dvadeset pet članova.

- Šest - rekla je Tatjana, drugi pilot sojuza, s crnom kosom povučenom prema natrag i skupljenom u punđu zelenom najlonskom mrežicom. Zaboravili ste na Kotlokrpu.

- Sunčani baloni! - uzviknuo je Griškin, pokazujući prema zemlji. - Vidite!

Kozmograd je sad bio iznad kalifornijske obale; oštro odrezana obala, jarko zelena polja, golemi gradovi u propadanju, gradovi čija su imena zvonila čudnom nekom magijom. Daleko iznad pramenova stratokumulusa lebdjelo je pet sunčanih balona, zrcalnih geodezijskih sfera usidrenih električnim vodovima; oni su predstavljali jeftiniju zamjenu za grandiozni američki plan izgradnje solarnih satelitskih elektrana. Ideja je očito šljakala, pretpostavio je Korolev, jer je već čitavo desetljeće gledao kako se umnožavaju.

- I vele da u tome žive i ljudi? - Oficir sistema Stojko pridružio se Griškinu kraj okna.

Korolev se sjećao potresne borbe čudnih američkih shema za dobivanje energije do koje je došlo neposredno nakon Bečkog ugovora. Kad je Sovjetski Savez stekao čvrstu vlast nad svjetskim naftnim tokovima, Amerikanci kao da su bili spremni da pokušaju baš sve. A onda su, nakon taljenja jezgre u Kansasu, počeli permanentno kiselo gledati i na reaktore. Već više od tri desetljeća, postupno su klizili u izolacionizam i industrijsko nazadovanje. Svemir, pomislio je žalostivo, trebali su poći u svemir. Nikad nije mogao shvatiti tu čudnu paralizu volje koja kao da ih je zahvatila nakon početnih briljantnih podviga. Ili je to možda bio naprosto nedostatak mašte, vizije. *Shvatite, Amerikanci, rekao je tiho, zaista ste nam se trebali pokušati pridružiti, ovdje u našoj svijetloj budućnosti. Tu u Kozmo-gradu.*

- Tko bi želio živjeti u tako nečemu? - upitao je Stojko, udario Griškina šakom u rame i nasmijao se, pun one tihe energije koju daje desperacija.

#

Vi se šalite - rekao je Jefremov. - Kao da nam i bez toga nije dosta jada.

- Mi se ne šalimo, politički komesare Jefremov, i to su naši zahtjevi. - Pet se disidenata naguralo u Saljut koji je taj čovjek dijelio s Valentinom, i pritjeralo ga do krmenog paravana. Paravan je bio uređen brižljivo retuširanom fotografijom premijera, koji je, gledan preko motora, mahao sa sjedala traktora. Valentina bi, pomislio je Korolev, sad morala biti u muzeju s Romanenkom i škripati remenjem. Korolev se pitao kako Romanenku tako redovito uspijeva izbjeci smjenu u topovskoj kuli.

Jefremov je slegnuo ramenima. Prele-tio je pogledom preko popisa zahtjeva.

- Kotlokrpa mora ostati u pritvoru. Riječ je o izričitom naređenju. Što se pak ostaloga tiče...

- Kriv si zbog nedopuštene upotrebe psihijatrijskih lijekova! - povikao je Griškin.

- To je bila privatna stvar - odvratio je Jefremov mirno.

- Krivično djelo - rekla je Tatjana.

- Pilote Tatjana, mi oboje znamo da je ovaj Griškin ovdje najaktivniji pirat *zasamizdate* na ovoj stanici. Svi smo mi kriminalci, nije ti to jasno? U tome i jest sva ljepota našega sistema, zar ne? - Njegov iznenadni, iskrivljeni smiješak bio je sablažnjivo ciničan. - Kozmograd nije Potjemkinovo selo, i vi niste revolucionari. I vi zahtijevate da razgovarate s maršalom Gubarevim? On je u pritvoru u Bajkonuru. I vi zahtijevate da razgovarate s ministrom tehnologije? A baš ministar vodi ovu čistku. - Odlučnim je pokretom u komadiće izderao ispis, i listići su se žutoga pelira razletjeli bestežinskim prostorom poput usporeno snimanih leptira.

#

Devetoga dana štrajka, Korolev se sastao sa Griškinom i Stojkom u Saljutu u kojemu je Griškin prije živio s Kotlokrpom.

Četrdeset su godina stanovnici Kozmograda vodili antiseptički rat s različitim plijesnima. Prašina, masnoće i para u slobodnom padu ne bi se slijegale, i zbog toga su pore vrebale odasvud - iz podstava, odjeće, ventilacijskih vodova. U toploj, vlažnoj atmosferi petrijeve posude, plijesni su se širile poput naftnih mrlja na vodi. Sad je u zraku visio prodoran zadah suhoga truljenja, zadah koji bi tek pokatkad znali nadvladati zloguki zapaši smrada nagorjele izolacije.

Korolevljevu je san bio prekinuo šuplji tresak sletnog modula sojuz na odlasku. Gluško i žena mu, pomislio je. Za proteklih četrdeset osam sati Jefremov je nadgledao evakuaciju članova posade koji su odbili da se pridruže štrajku. Topnici su se držali topovske kule i svog kasarnskoga kruga, gdje su i dalje držali Nikitu Kotlokrpu.

Griškinov je Saljut postao štab štrajka. Nitko se od njih nije brijao, i Stojko je uhvatio infekciju stafilokokima koja mu se u ljutitim masnicama proširila podlakticama. Okruženi kričavim

ljepoticama s američke televizije, bili su nalik kakvom degeneriranom triju pornografa. Svjetla su bila prigušena; Kozmograd je radio na pola snage.

- Sad kad su ostali otišli - rekao je Stojko - postali smo još jači.

Griškin je zaječao. Nosnice su mu bile urešene bijelim plamencima medicinske vate. Bio je uvjeren da će Jefremov pokušati ugušiti štrajk aerosolima beta karbolina. Ti vateni čepovi bili su samo još jedan od simptoma općeg nivoa napetosti i paranoje. Prije nego što je iz Bajkonura stiglo naređenje za evakuaciju, jedan se od tehničara dao na sviranje *Uvertire 1812*. Petra Iljiča Čajkovskog, pri pojačanju od kojeg su pucali bubnjići, i tako satima. A Gluško je natjerivao svoju ženu, gol, izbubetan, vrišteći, gore-dolje po Kozmogradu. Stojko se probio do kagebejčevih fajlova i Bikovljeve psihijatrijske dokumentacije; metri i metri žutoga ispisa kovrčali su se kroz hodnike u mlohavim spiralama, mreškajući se u strujama ventilatora. Romanenku je uspjelo poslati poruku iz kasarnskoga kruga, poruku koja je govorila da se Kotlokrpa pokušao objesiti - u bestežinskom stanju to je pokušao izvesti tako što je za vrat i gležnjeve privezao elastične trake.

- Zamisli što nam stvaraju svojim svjedočanstvima na zemlji - promrmlijao je Griškin. - Neće nam čak ni suditi. Nego ravno u psihičku. - Zloslutni nadimak političkih bolnica kao da je momka naelektrizirao stravom. Korolev je apatično brljao po žitkom pudingu od klorele.

Stojko je grabio lebdeći smotak ispisa i počeo glasno čitati.

- Paranoja s tendencijom precjenjivanja! Revizionističke fantazije neprijateljske prema društvenom sistemu! -Zgužvao je papir. - Ako bismo osvojili komunikacijski modul, mogli bismo se povezati s američkim komunikacijskim satelitom i čitavu im priču spustiti u krilo. Možda bi to Moskvi ispričalo priču o razini našeg neprijateljstva!

Korolev je iz svog aljinskog pudinga iskopao voćnu muhu što se upravo bila dokopala obale spasa. Dva para krila i bifurkacija toraksa bili su nijemi svjedoci visokog nivoa zračenja u Kozmogradu. Kukci su zapravo bili bjegunci iz nekog već zaboravljenog eksperimenta; mnogi su njihovi naraštaji već desetljećima harali stanicom.

- Mi Amerikance ne zanimamo - rekao je Korolev. -I Moskvi zbog takvih otkrića više nije neugodno.

- Osim kad se čeka na pošiljke žita -odvratio je Griškin.

- Americi je do prodaje koliko i nama do kupovine. - Korolev je mrzovoljno stavio još klorele u usta, mehanički prožvakao i progutao. - Amerikanci ne bi mogli do nas sve kad bi i htjeli. Canaveral je u ruševinama.

- Slabo smo s gorivom - rekao je Stojko.

- Možemo ga uzeti iz preostalih sletnih modula - odgovorio je Korolev.

- A kako da se onda do đavola spustimo? - Griškinu su zadrhtale šake. -Čak i u Sibiru postoji drveće, drveće i nebo! Do đavola sa svime! Neka se sve raspe i raznese! Nek sve padne i izgori!

Korolevljev se puding rasuo preko čitave nepropusne pregrade.

- O Bože - rekao je Griškin.Oprostite, pukovniče. Znam da se vi ne možete vratiti.

#

Kad je ušao u muzej, zatekao je pilota Tatjanu ovješenu ispred te gnusne slike slijetanja na Mars, dok su joj se trepavice prelijevale suzama. Kad je ušao, ona ih je otrla rukom.

- Znate li, pukovniče, da u Bajkonuru postoji vaša bista. U bronci. Prolazila sam kraj nje kad bih išla na predavanja. - Oči su joj bile crvene od nespavanja.

- Uvijek nekakve biste. Akademcima su potrebne. - Nasmiješio se i uzeo je za ruku.

- Kako je to bilo, taj dan? -I dalje je zurila u sliku.

- Jedva da se i sjećam. Toliko sam puta pregledavao vrpce, da se sada više sjećam njih.

Moje uspomene na Mars iste su kao i kod svakog školarca. - Ponovno joj se nasmiješio. - Ali nije bilo kao na ovoj lošoj slici. U to sam siguran.

- Zašto je sve pošlo baš tako? Zašto se sada završava? Kad sam bila mala, sve sam to vidjela na televiziji. Naša budućnost je ležala u svemiru, za vječna vremena.

- Možda su Amerikanci bili u pravu. Japanci su umjesto ljudi poslali strojeve, robote koji će izgraditi njihove orbitalne tvornice. Lunarno je rudarstvo zakazalo, bar što se nas tiče, ali smo mislili da bi trebala postojati bar nekakva istraživačka instalacija... Sve to, pretpostavljam, ima veze s pitanjem tko drži kesu. S ljudima koji sjede za pisačim stolovima i donose odluke.

- Onda je ovo njihova konačna odluka po pitanju Kozmograda. - Pružila mu je smotani komadić pelira. - Našla sam to među ispisima naređenja što ih je Jefremov primao iz Moskve. Pustit će stanicu da se okreće još tri mjeseca, dok sama od sebe polako ne propadne.

Otkrio je da i sam tupo zuri u sliku koje se gnušao.

- Sad je to najmanje važno - čuo je vlastiti glas.

I onda je ona gorko zaplakala, i čvrsto mu pritisla lice o obogaljeno rame.

- Ali imam jedan plan, Tatjana - rekao je gladeći je po kosi. - Moraš me saslušati.

#

Pogledao je brojčanik svog starog rolexa. Sad su bili nad istočnim Sibirom. Sjećao se kako mu je taj sat bio darovao švicarski ambasador, u jednoj golemoj dvorani s lukovima u velikoj kremaljskoj palači.

Bilo je vrijeme da se počne.

Odlebdio je iz svog Saljuta do pristanišne sfere, mlatarajući po dugačkom ispisu što mu se pokušavao omotati oko glave.

Zdravom je rukom još mogao raditi brzo i efikasno. Dok je oslobađao veliku bocu s kisikom iz remenja kojim je bila učvršćena, na licu mu je bio smiješak. Oprijevši se o rukohvat, bacio je svom snagom bocu preko sfere. Ona se, oštro odjeknuvši, odbila ne počinivši baš nikakve štete. Pošao je za njom, uhvatio je i ponovno bacio.

I tada pogodio dekompresijski alarm.

Kad su zajaukale trube, iz zvučnika je poletjela prašina. Pokrenut alarmom, kapci su se pristanišnih rampi zatvorili uz zvižduk hidraulika. Korolevu su pucale uši. Kihnuo je, a zatim ponovno posegnuo za bocom.

Svjetla su buknila do maksimalnoga sjaja a onda zažmirkala i ugasila se. On se nasmiješio u mraku, pipkajući za čeličnom bocom. Stojko je izazvao slom općih sistema. To uopće nije bilo teško. Banke memorije ionako su već, prošvercanim televizijskim programima, bile prorešetane do granice sloma.

- Pravi boks bez rukavica - promrmlijao je mlateći bocom o zid. Svjetla su slabašno zažmirkala, označavajući trenutak u kojem su se rezervne ćelije ubacile u strujni krug.

Osjetio je bolove u ramenu. Stoički je nastavio mlatiti, prisjećajući se halabuke što ju je bila stvorila prva dekompresija. Mora to obaviti pošteno. Mora zblesaviti i Jefiemova i posadu topa.

Uz glasni cvilež, manualni se kotač jednog od kapaka počeo okretati. Otvorio se uz tupi šum, i napokon je unutra zirnula Tatjana, bojažljivo se smiješeći.

- Jeste li oslobodili Kodokrpu? - upitao je Korolev pa ispustio bocu.

- Stojko i Umanski upravo raspravljaju s čuvarom. - Udarila je šakom po rastvorenu dlanu. - Griškin priprema sletne module.

Pošao je za njom hodnikom do iduće pristanišne sfere. Stojko je pomagao Kotlokrpi da prođe kroz okno što je vodilo iz kasarnskoga kruga. Kotlokrpa je bio blijed, lice mu je, pod čekinjastom bradom, bilo zelenkasto. Za njim je išao meteorolog Umanski, vukući mlitavo tijelo jednog od vojnika.

- Kako si, Kotlokrpo? - upitao je Korolev.

- Jadno. Držali su me na Strahu. Ne baš velikim dozama, ali... I ja sam pomislio da je stvarna dekompresija!

Griškin je kliznuo iz najbližeg sojuza, vukući za sobom smotak alata na najlonskoj uzici.

- Svi su u redu. Slom sistema prepustio ih je njihovoj automatici. Malo sam im izvijačem pročačkao daljinske, tako da zemlja ne može preuzeti. O, Nikita, kako smo? - upitao je Kotlokrpu. - Da vidiš čuda, ideš u središnjju Kinu.

Kotlokrpa se trznuo, protresao i zadrhtao.

- Ali ja ne znam kineski. Stojko mu je dao smotak ispisa.

- Ovo ti je fonetski mandarinski. "Želim prebjeći. Odvedite me do najbliže japanske ambasade."

Kodokrpa se nacerio i protjerao prste kroz živicu svoje znojem natopljene kose.

- Što je s vama ostalima? - upitao je.

- Što misliš da smo sve to izveli samo radi tebe? - odgovorila je Tatjana i izbe-keljila mu se. - Pobrini se, Kotlokrpo, da Kineska novinska agencija dobije i ostatak tog svitka. Svaki od nas ima po primjerak. Pobrinut ćemo se da čitav svijet dozna što Sovjetski Savez namjerava učiniti Jurju Vasiljeviču Korolevu, prvom čovjeku koji je stupio na Mars! - rekla je pa Kodokrpi poslala pusu.

- A što ćemo s Filipčenkom? - upitao je Umanski. Nekoliko tamih kuglica zgruša-ne krvi zavile su u luku oko obraza onesvještenog vojnika.

- Zašto sobom ne biste povel i ubogog seronju - rekao je Korolev.

- Hajd' onda s nama, govnohlavi - rekao je Kotlokrpa, uhvatio Filipčenka za pojas i povukao ga prema oknu sojuza. -Ja, Nikita Kotlokrpa, učinit ću ti najveću milost tvog bijednog života.

Korolev je gladao kako Stojko i Grišin za njima hermetički zatvaraju kapak.

- Gdje su Romanenko i Valentina? -upitao je Korolev, ponovno pogledavajući na sat.

- Ovdje, družo pukovniče - rekla je Valentina, dok joj je kosa lebdjela oko lica što je virilo iz okna drugog sojuza. -Morali smo provjeriti i ovog - dodala je i zahihotala.

- Za to će biti dosta vremena i u Tokiju -rekao je Korolev oštro. - Za koju minutu već će uskakovati u migove i u Vladivostoku i u Hanoju.

Pojavila se gola i mišićava Romanen-kova ruka pa je potegla natrag u sletni modul. Stojko i Griškin hermetički su zatvorili kapak.

Kad se odvojio Kotlokrpa, zajedno s onesviještenim Filipčenkom, čitav je Kozmograd šuplje odjeknuo. Još jedna detonacija, pa su odletjeli i ljubavnici.

- Idemo, prijatelju Umanski - rekao je Stojko. -I zbogom, pukovniče! - Umanski i Stojko krenuli su hodnikom.

- Ja idem s tobom - rekao je Griškin Tatjani. Široko se nasmiješio. - Ako ništa drugo, ti si pilot.

- Ne - rekla je ona. - Idemo sami. Pa kom obojci kom opanci. Samo pusti na miru komandnu ploču, nemoj ništa dirati.

Korolev je gledao kako Tatjana pomaže Griškinu da uđe u posljednji sojuz pristanišne sfere.

- Odvest ću te na ples, Tatjana - rekao je Griškin - kad se nađemo u Tokiju. -Ona je zatvorila kapak. Još jedna detonacija, pa su se i Stojko i Umanski odvojili od susjedne pristanišne sfere.

- Tatjana, idi sad - rekao je Korolev. -Požuri. Ne bih želio da te obore iznad međunarodnih voda.

- Ali tada vi, pukovniče, ostajete sami, sami s neprijateljem.

- Kad odete vi, otići će i oni - odvratio je on. - A ja se uzdam da ćete svemu dati toliki publicitet da će me Kremlj biti prisiljen održati na životu.

- A što da im, pukovniče, kažem u Tokiju? Želite li izreći kakvu poruku svijetu?

- Reci im... - i najednom su mu u svijest nahrupili svi klišeji, tako apsolutno ispravni da je poželio histerično se nasmijati. Jedan mali korak., došli smo u miru... proleter i svih zemalja...

- Moraš im reći da to zaista želim - rekao je i uštinuo se za zakržljalo zapešće - da to želim do kostiju.

Ona ga je zagrlila pa kliznula u modul.

#

Čekao je sam u pristanišnoj sferi. Tišina mu je strugala živce; slom sistema dezaktivirao je ventilaciju, s čijim je brujanjem živio dvadeset godina. Čuo je kako se Tatjanin sojuz napokon odvojio od stanice.

Netko je dolazio hodnikom. Bio je to Jefremov, krećući se nezgrapno u vaku-umskom odijelu. Korolev se nasmijeo.

Jefremov je iza vizira od leksana nosio bljutavu službenu masku, no ipak je izbjegao da se u prolazu susretne s Korolevljevim očima. Išao je prema topovskoj kuli.

Alarmi su trubljenjem čitavoj stanici objavili punu borbenu uzbunu.

- Ne! - viknuo je Korolev. Kad je stigao do njega, kapak je topovske kule bio otvoren. Unutra je vidio vojnike kako se, galvanskim refleksima stečenim stalnom vježbom, kreću isprekidanim trzajima i nabacuju široko remenje naslonjača preko prsiju svojih voluminoznih skafandera.

- Ne čini to! - Korolev je dojedrio u topovsku kulu. Zgrabio je Jefremova za kruto, u harmoniku složeno tkanje njegova odijela. Jedan se od akceleratora u stakatu cvileža nabio energijom. Na nišanskom ekranu, zeleni se nitni križ poklopio s crvenom točkom.

Jefremov je skinuo šljem. Mirno, bez ikakve promjene izraza, izveo je jedan bekhend udarac šljemom.

- Reci im da prestanu! - zajecao je Korolev. Kad je sunula zraka popraćena zvukom pucnja bičem, svi su se zidovi zatresli. - Tvoja žena, Jefremove! Ona je unutra!

- Pukovniče, van. - Jefremov je uhvatio Koroleva za artritičnu ruku i stisnuo je. Korolev je kriknuo. - Van. - Ruka u rukavici udarila ga je u prsa.

Dok ga je Jefremov gurao u hodnik, Korolev je bespomoćno mlatio po vakumskom odijelu.

- Čak se ni ja, pukovniče, ne bih usudio usprotiviti naređenjima Crvene armije. - Na Jefremovljevu licu čitala se mučnina; maska je pala. - Krasna zabava - rekao je.

- Pričekajte dok ne bude gotovo.

I tada je Tatjanin sojuz udario u instalacije za stvaranje zrake, i kasarna je zabrenčala. U dagerotipu gologa Sunca, koji je potrajao samo djelić sekunde, Korolev je vidio kako se topovska kula smežurala i urušila u se poput limenke piva zgnječene cipelom; vidio je obezglavljeni trup jednoga od vojnika kako se u okretanju udaljava od pulta; vidio je kako Jefremov pokušava nešto izreći, i kako mu kosa teče uvis dok mu vakuum kroz vratni prsten kacige isisava zrak iz odijela. Dvostruke fine niti krvi u luku su potekle iz Korolevljevih nosnica, i urlik je oslobođena zraka zamijenila dublja tutnjava u njegovoj glavi. Zadnje što je čuo, prije nego što su iščezli svi zvukovi, bilo je zalupljivanje kapka.

Kad se probudio, probudio se u tami, s pulsirajućim bolom negdje iza očiju, prisjećajući se starih lekcija. Opasnost od toga bila je velika koliko i opasnost od same dekompresije, dušik je grgljao kroz krv i udarao, do bijelog usijanim, bolom koji obogaljuje...

Pluća su mu se očajnički bočila, gutajući vakuum. Unutrašnji ga je tlak napuhao. Osjetio je kako je i nehotice isplazio jezik. Sve najednom kao da je postalo vrlo daleko. Sasvim akademski, zaista. Okrenuo je kotač kapka naprosto zbog nekakvog čudnog osjećaja da noblesse oblige, ni zbog čega drugog. Taj posao je bio prenaporan, i on je žarko poželio da se vrati u muzej i zaspi.

Pukotine je mogao srediti šuperilom, ali je slom sistema nadilazio njegove snage. Na raspolaganju mu je stajao Gluškov vrt. Uz povrće i alge, niti će umrijeti od gladi niti se ugušiti. Komunikacijski modul otišao je zajedno s topovskom kulom i kasarnskim krugom, samoubilački udarac Tatjaninog sojuza naprosto ih je otkinuo od stanice. Pretpostavio je da je taj sudar poremetio Kozmogradovu orbitu, ali naprosto nije raspolagao sredstvom kojim bi mogao predvidjeti čas finalnog zažare-nog susreta stanice s gornjim slojevima atmosfere. Sad je počesto pobolijevao, a počesto je pomišljao i na to da bi mogao umrijeti prije izgaranja, i to ga je uznemiravalo.

Proveo je bezbrojne sate vrteći videoteku muzeja. Prikladna zabava za posljednjeg čovjeka u svemiru, a koji je nekad bio prvi čovjek na Marsu.

Zastao je obuzet slikom Gagarina, bez kraja i konca vrteći zrnate slike iz šezdesetih godina, vijesti što su tako neizbježno vodile prema kozmonautovoj smrti. U ustajalom zraku Kozmograda, sve se rojilo od duhova mučenika. Gagarin, pa prva posada Saljuta, pa Amerikanci živi ispečeni u zdepastom Apollu...

Počesto je sanjao Tatjanu, i pogled u njenim očima što je podsjećao na poglede što ih je zamišljao u očima muzejskih portreta. A jednom se i probudio, ili je bar sanjao da se probudio, u Saljutu u kojem je ona spavala, da bi otkrio da je sam, u staroj uniformi, i da mu je na čelo učvršćena baterijska svjetiljka. Iz velike daljine, kao da gleda dokumentarac na monitoru u muzeju, ugledao je sebe kako trga zvijezdu Ordena Ciolkovskoga s džepa i spojnicom je ušiva za njenu pilotsku diplomu.

Kad se začulo kucanje, znao je da je i ono zacijelo san.

Kapak se muzeja okrenuo u šarkama.

U plavičastom, treperavom svjedu staroga filma, opazio je da je žena crnica. Oko glave su joj se poput kobri dizale duge spirale gusto spletene kose. Nosila je zaštitne naočale, a svileni avijatičarski šal izvijao se za njom u prostoru bez težine.

- Andy - rekla je -you better come see this!

Do nje je dolebdio sitan, mišićav i gotovo ćelav muškarac, odjeven samo u sportske gaćice i klepetavi pojas s alatom. I on je govorio engleski. - Je li živ?

- Naravno da sam živ - odvratio je Karolev pomalo nepravilnim izgovorom.

Čovjek zvan Andy zaplovio mu je iznad glave.

- Sve u redu, Jack? - Na desnoj mu je mišici, iznad prekriženih munja, bio utetoviran geodezijski balon na kojem je pisalo SUNSPARK 15, UTAH. - Nismo se nadali nikome.

- Nisam ni ja - odvratio je Korolev žmirkajući očima.

- Mi smo se ovamo došli nastaniti -rekla je žena i dolebdjela bliže.

- Mismo s balona. SkvoOteri, moglo bi se reći. Čuli smo da je prazno. Znate li da se orbita spušta? - Potom je izveo nespretni saltomortale, ne dotaknuvši se poda, i pritom zazveketao alatom za pojasom. -Taj slobodni pad je nešto neviđeno.

- O Bože - rekla je žena - naprosto se ne mogu priviknuti! Ali je čudesno. Baš kao kad skačeš sa zatvorenim padobranom, samo što nema vjetra.

Korolev se zagledao u muškarca, koji je stvarao nespretni, bezbrižni dojam čovjeka koji se od rođenja opijao slobodom.

- Ali vi nemate čak ni lansirne rampe -rekao je.

- Lansirne rampe? - ponovio je muškarac i nasmijao se. - Ali evo što radimo. Sve te preostale raketne motore po kablovima izvlačimo do balona, pa ih naprosto bacamo i ispaljujemo usred pada.

- To je suludo - rekao je Korolev.

- Ali nas je dobacilo dovde, zar ne?

Korolev je potvrdno kimnuo. Ako je ovo bio san, onda je bar bio vrlo jedinstven.

- Ja sam pukovnik Jurij Vasiljevič Korolev.

- Mars! - Žena je pljesnula rukama. -O, kad samo djeca čuju! - Otkinula je mali Lunohod s nepropusne pregrade i počela ga navijati.

- Hej - rekao je muškarac - treba raditi. Vani imamo hrpu motora. Moramo je dići prije nego što počne zagarati.

Nešto Je zveknulo sudarivši se s ljuskom. Čitav je Kozmograd zabrenčao od udarca.

- To je Tulsa - rekao je Andy, posavjetovavši se sa satom. - Točno na vrijeme.

- Ali zašto? - Korolev je zavrtio glavom, duboko zbunjen. - Zašto ste došli?

- Već smo vam rekli. Da bismo ovdje živjeli. Mogli bismo je proširiti, možda izgraditi još koju.

Govorili su da nam nikad neće uspjeti preživjeti u balonima, pa ipak smo mi bili jedini koji su mogli njima upravljati. Jedina je naša šansa da stignemo ovamo, bila u tome da krenemo sami.

Tko bi želio živjeti ovdje zbog svoje vlade, nekog vojnog glavonje ili čopora mrčitelja papira?

Potrebno je da čovjek žudi za novom granicom - žudi za njom do same srži, zar ne?

Korolev se nasmiješio i Andy mu je uzvratio.

- Uхватili smo te energetske vodove i naprosto se povukli ravno gore. A kad se stigne na sam vrh... onda, mislim, ili se odvažiš za veliki skok ili naprosto istruneš ondje. - Glas mu se podigao. -I pri tom nema osvrtnja, ne, gospodine moj! A mi smo taj skok izveli, pa ovdje mislimo i ostati!

Žena je vratila kotače od čičak-trake na zakrivljeni zid pa otpustila model. Ovaj je počeo jurcati iznad njihovih glava, veselo klepećući.

- Zar nije cakani? Djeci će se naprosto morati dopasti.

Korolev se zagledao u Andyeve oči. Kozmodrom je ponovno odzvanjao, dok je zvrndavi model Lunohoda uzimao novi kurs.

- Istočni Los Angeles - rekla je žene. -Grad u kojem su klinci. - Skinula je zaštitne naočale, i Korolev je vidio kako joj se oči prelijevaju predivnom šašavošću.

- Dakle - rekao je Andy i zazveketao pojasom s alatom - možda biste nas htjeli malo provesti?

Zimska tržnica

The Winter Market (1985)

Ovdje gore često kiši; ima zimskih dana kad svjetlo uopće ne dopire, osim svjelog, neodređenog sivila. no, katkad bi zabljesnule suncem okupane, ovješene planine, kao da je naglo odmaknut zastor, označavajući početak filma što ga snima Bog. Tako je bilo i onog dana kada su nazvali njezini agenti, duboko iz srca svoje zrcalne piramide na Beverly boulevardu, da ini kažu da se sjedinila s mrežom, da je stvarno prešla i da su »Kraljevi sna« dostigli trostruku platinastu nakladu. Montirao sam najveći dio »Kraljeva«, načinio kartografiju mozga i prešao preko svega toga brzočitajućim sklopom, pa sam se našao u redu za dio honorara.

Ne, rekao sam, ne. Zatim da, da i prekinuo vezu. Uzeo jaknu, spustio se preskačući po tri stepenice odjednom, ravno da najbližeg bara i osmosatnog oduzimanja koje je završilo na betonskim izbočmama dva metra iznad noćnih voda Lažnog potoka. Ta ista gradska svjetla, siva kupola neba sada je bila manja, osvijetljena neonom i lukovima živine rasvjete. I padao je snijeg, velike pahuljice, ali malo njih, a kad bi dotaknule crna vodu, nestajale su, bez ikakvog traga. Pogledao sam svoje noge tik na rubu betona i vodu između njih. Nosio sam japansku obuću, nove i skupe kožne mornarske čizme iz Ginze, vrhova obloženih gumom. Stajao sam dugo vremena tamo prije nego sam napravio prvi korak nazad.

Zato jer je bila mrtva, a ja sam je pustio da ode. Zato jer je sada bila besmrtna, a ja sam joj pomogao da bude tako. I zato jer sam znao da će me ujutro nazvati.

Otac mi je bio audio inženjer, glavni inženjer. Radio je na tom polju prije mnogo vremena, čak i prije digitalne tehnike. Procesi kojima se bavio dijelom su bili mehanički, a kvaliteta je bila mukla, kvazi-viktorijanska, kao u tehnologiji dvadesetog stoljeća. Uglavnom je rezao. Ljudi bi mu donosili zvučne zapise, a on je urezivao njihove zvuke u brazde na lakiranoj ploči. Tada bi pomoću struje pokrio ploču metalom i stavljao je u prešu koja je izbacivala ploče, one crne stvari koje vidite u antikvarnicama. Sjećam se da mi je jednom rekao, par mjeseci prije nego je umro, da određene frekvencije — mislim da ih je zvao tranzijentima — lako mogu spaliti glavu za rezanje na glavnom rezaču. Te su glave bile jako skupe, i ta se šteta sprečavala nečim što se zvalo akcelerometar. O tome sam mislio da sam stajao tamo, prstiju iznad vode: kako ta glava gori.

Jer to je bilo ono što su joj učinili.

I to je bilo ono što je željela;

Za Lisu nije bilo akcelerometra.

Na putu u krevet iskopčao sam telefon. Učinio sam to krajem zapadnonjemačkog studijskog stativa i trebat će tjedna zarada za popravak.

Probudio sam se nakon nekog vremena i taksijem otišao do Granville Islanda, do Rubinovog mjesta.

Rubin je na neki način, koji nitko ne shvaća, majstor, učitelj, ono što Japanci kažu sensei. Ono za što je stvarno majstor jest otpad, naplavine, smeće, more odbačenih stvari na kojem pluta naše stoljeće. **Gomi no sensei.** Majstor za otpad.

Ovog sam ga puta našao kako čuči između dva trbušasta stroja zloslutnog izgleda, koje prije nisam vidio, zardalih paukolikih šipki savijenih u središtu hrpe ulubljenih čeličnih kanti upecanih na smetlištima Richmonda. Svoje mjesto nikad ne naziva ateljeom, o sebi nikad ne govori kao o umjetniku. Ono što radi tamo naziva »prčkanjem« i čini se da sve to smatra nekakvim nastavkom savršeno dosadnih popodneva u dvorištu iz svog djetinjstva. Luta kroz svoj zakrčen, pretrpan prostor, neku vrstu mini-hangara, popločenog u dijelu prema vodenoj strani Tržnice, a slijede ga njegove

pokretnije i pametnije kreacije, kao neodređeno dobroćudnog vruga koji se sprema razraditi neke još čudnije procese u neprestanom internu**gomija**. Vidio sam Rubina kako programira svoje naprave da prepoznaju i riječima vrijeđaju prolaznike odjevene u trenutne modne novitete nekog poznatog kreatora; druge se bave tajnovitijim zadacima, a neke kao da su stvorene jedino da bi se same rastavile uz što više popratne buke. Rubin je poput djeteta; također vrijedi mnogo novca u galerijama Tokija i Pariza.

Ispričao sam mu o Lisi. Pustio me da se ispraznim i tad je kimnuo.

— Znam — rekao je. — Neki ljigavac iz CBC-a me zvao osam puta. — Pijuckao je nešto iz ulubljenog lončića. — Hoćeš li malo pravog burbona?

— Zašto su zvali tebe?

— Zato jer je moje ime na stražnjoj strani omota »*Kraljeva sna*«. Posveta.

— Nisam ga još vidio.

— Je li te već pokušala zvati ?

— Ne.

— Hoće.

— Rubine, ona je mrtva. Već su je kremirali.

— Znam — reče. — I zvat će te.

Gomi.

Gdje prestaje **gomi**, a počinje svijet? Japanci su još prije jednog stoljeća ostali bez prostora za **gomi**, tamo oko Tokija, pa su stvorili plan kako da naprave prostor od **gomija**. Do 1969. godine bili su napravili mali otok u tokijskom zaljevu, od **gomija** i nazvali ga Otok snova. Ali grad je i dalje izbacivao svojih devet tisuća tona na dan, pa su napravili Novi otok snova i danas usklađuju cijeli proces i novi Nipponi izdižu se iz Pacifika. Rubin to saznaje i ne kaže ništa.

Nema ništa za reći o **gomiju**. To je njegov medij, zrak koji udiše, nešto u čemu pliva cijelog života. Kruži gradom u čudovišnom vozilu nalik na kamion, sastavljenom od starog mercedesovog aerodromskog transporter, krova izgubljenog pod valjajućom gumenom vrećom napola ispunjenom prirodnim plinom. Traži stvari koje pristaju u neki čudni oblik što mu je naunutrašnjosti čela ispisalo ono što mu služi kao muza. Dovozi kući još **gomija**. Nešto od toga još radi. Nešto od toga, kao Lise, je ljudsko.

Sreo sam Lisu na jednoj od Rubinovih zabava. Rubin je priređivao mnogo tulumu. Činilo se da on sam baš ne uživa posebno u njima, ali bili su to izvrsni tulum. Te jeseni već sam i zaboravio koliko sam se puta probudio na pjenastom madracu uz piskutavu buku Rubinovog drevnog espresso automata, uprljane nemani s velikim kromiranim orlom na vrhu, dok je zvuk čudovišno odjekivao između zidova od valovitog čelika, ali i smirivao se istodobno: ima kave. Život se nastavlja.

Prvi sam je put spazio u kuhinji. No, ne bi to baš nazvali kuhinjom — samo tri hladnjaka, grijaća ploča i pokvarena prenosiva pećnica što se našla u**gomiju**. Prvi put kad sam je spazio, hladnjak u kojem se nalazilo samo pivo bio je otvoren, svjetlo se prosipalo i zapazio sam jagodične kosti i odlučan izraz ustiju, ali sam spazio i crni odsjaj polikarbona na njezinom zapešću i svjetla, glatku ranu koju je stvorio egzoskeleton. Bio sam previše pijan da razmišljam, da shvatim što je to, ali sam znao da to nije privremeno. I onda sam napravio ono što ljudi obično čine Lisi, preštekao sam se u drugi film. Prešao sam na vino koje je stajalo na polici kraj prenosne pećnice. Nisam se ni osvrnuo.

Ali, našla me ponovo. Pojavila se dva sata kasnije, lelujući kroz tijela i smeće tom stravičnom gracionznošću uprogramiranom u egzoskeleton. Tad sam već znao što je to, dok sam je promatrao kako se približava, previše posramljen da je izbjegnem, da pobjegnem, da promrmljam neku ispriku i nestanem. Stajao sam uhvaćen, s rukom oko pasa djevojke koju nisam ni poznavao, dok se Lise približavala s lažnom gracioznošću prema meni, gorućih očiju, a cura se iskobeljala i pobjegla u laganoj društvenoj panici i Lise je stala tamo ispred mene, nasađena u svojoj protezi od tankog

polikarbona. Pogledavši joj u oči, mogli ste čuti kako joj sinapse zavijaju, neki nemoguće visoki vrisak dok joj je dop otvarao svaki krug u mozgu.

»Povedi me kući«, rekla je, a riječi su me ošinule poput biča. Mislim da sam zatresao glavom. »Povedi me kući.« Bilo je u tome bola i suptilnosti i zapanjujuće okrutnosti. I tad sam spoznao da me još nitko, nikad nije mrzio tako duboko ili potpuno kao što me je ta potrošena djevojčica tada mrzila, mrzila zbog toga kako sam je pogledao i zatim odvratio pogled, kraj Rubinovog hladnjaka za pivo.

I tako — ako se može to reći — učinio sam ono što čovjek napravi i nikad ne otkrije zašto, iako katkad u sebi zna da drugačije nije ni mogao.

Poveo sam je kući.

Imam dvije sobe u starom stambenjaku na uglu Četvrtе i MacDonalдове ulice, na desetom katu. Liftovi obično rade i ako sjedite na ogradi balkona, nagnete se natraške, držeći se za ugao susjedne zgrade, možete vidjeti mali okomiti prorez mora i planine.

Na putu od Rubina nije rekla ni riječi, a ja sam se počeo trijezniti i osjećati nervoznim, dok sam otključavao vrata i pustio je unutra.

Prva stvar koju je opazila bio je portabl brzobrisač koji sam prethodnu noć donio iz »Pilota«. Egzoskeleton ju je prenio preko prašnjave sobe onim istim korakom, kao da je manekena na pisti. Bez buke tulumu, sad sam ga mogao čuti kako tiho kuca dok je pokreće. Stajala je tamo, gledajući brzobrisač. U tom položaju mogao sam vidjeti rebra te stvari, razaznati ih preko njezinih leđa, ispon oguljene crne kože njezine jakne. Jedna od onih bolesti. Ili jedna od onih starih bolesti koje nisu nikad do kraja spoznali ili jedna od novih — kojima još nisu dali ni ime, a koje su očito uvjetovane životnom okolinom. Nije se mogla micati bez tog dodatnog kostura koji je bio prikopčan izravno u njezin mozak, preko mioelektričnog interfejsa. Naizgled krhke polikarbonske šipke pokretale su njezine ruke i noge, a finiji sklopovi upravljali su njezinim prstima pomoću galvanskih umetaka. Prisjetio sam se školskih snimaka žabljih krakova što se trzaju i mrzio sam samog sebe zbog toga.

— Ovo je brzobrisajuća jedinica — reče ona glasom koji prije nisam čuo, dalekim, i mislio sam da se možda utjecaj dopa smanjuje. — Što to radi ovdje?

— Ja montiram — rekoh zatvarajući vrata za sobom.

— Tako znači — nasmije se ona. — To radiš. Gdje?

— Na Otoku. Mjesto se zove »Autonomni pilot«.

Okrenula se, rukom na isturenom boku, zaljuljala se — a dop i mržnja i nekakva stravična parodija pohote zabljesne me iz tih ispranih, sivih očiju.

— Želiš li ševu, montažeru?

Osjetio sam ponovo udarac biča, ali nisam se htio predati. I zato sam je hladno pogledao iz pivom natopljene dubine svog hodajućeg, govorećeg, zdravih udova i potpuno običnog tijela i riječi su bile kao ispljunute:

— Da li bi mogla osjetiti nešto ako te poševim?

Pun pogodak. Možda je trepnula, ali se to nije pokazalo na njezinom licu.

— Ne — reče — ali katkad volim promatrati.

Rubin stoji kraj prozora, dva dana nakon što je umrla u Los Angelesu i promatra snijeg kako pada u Lažni potok.

— Znači, nisi otišao u krevet s njom?

Jedan od njegovih gurni-me-povuci-ga, malih Escherovih guštera na kugličnom ležaju jume preko stola, smotan.

— Ne — kažem mu i to je istina. Tad se nasmijem. — Ali smo profurali skroz naskroz. Te prve noći.

— Bio si lud — kaže on s određenim odobravanjem u glasu: — To te moglo ubiti. Moglo ti je stati srce, mogao si prestati disati.. — Okreće se prema prozoru. — Je li te već zvala?

Profurali smo skroz naskroz..

Nikad to prije nisam napravio. Da ste me pitali zašto, odgovorio bih vam da sam montažer i da to nije profesionalan postupak.

A istina bi zapravo bila ovakva.

U poslu, legalnom poslu — nikad nisam pravio porno — sirov proizvod suhim snovima. Suhi snovi su nervni impulsi iz razine svijesti koje većina ljudi može postići tek u snu. Ali umjetnici, oni s kojima radim u »Autonomnom pilotu«, u stanju su probiti površinsku napetost i zaroniti duboko, duboko dolje, u Jungovo more i donijeti nazad snove. Budimo jednostavni. Pretpostavljam da su to neki umjetnici uvijek radili tako, u bilo kojem mediju, ali nam neuroelektronika omogućuje da dosegemo to iskustvo, a tehnologija nam omogućuje da to upakiramo, prodajemo i promatramo kako uspijeva na tržištu. No, kako se stvari mijenjaju... Tako je volio govoriti moj otac.

Obično dobivam sirov materijal u studijskim uvjetima, filtriran kroz uređaje vrijedne nekoliko milijuna dolara, pa čak i ne moram vidjeti umjetnika. Vidite, roba koju nudimo kupcu je složena, uravnotežena, pretvorena u umjetnost. Još ima dovoljno naivnih ljudi koji vjeruju da će im se stvarno dopasti profuravanje skroz naskroz s nekim koga vole. Mislim da većina klinaca proba to barem jednom. Naravno da je to lako učiniti; »Radio Shack« će vam prodati kutiju i elektrode i kablove. Ali ja to nikad nisam učinio. I sad kad razmišljam o tome, nisam siguran mogu li objasniti zašto to nisam probao?

Ali znam zašto sam to učinio s Lisom, sjeo kraj nje na meksičku strunjaču i ukopčao optičko vlakno u utičnicu na kičmi, glatkoj hrptenjači egzoskeleta. Bila je smještena visoko, na početku vrata, skrivena njezinom tamnom kosom.

Bilo je to zato što je tvrdila da je umjetnica i jer sam znao da smo nekako povezani u totalnoj borbi i da neću izgubiti. Možda za vas to baš nema smisla, ali vi je nikad niste poznavali ili je poznate samo preko »Kraljeva sna«, što uopće nije isto. Nikad niste upoznali tu njezinu glad, koja se svodila do gole potrebe, odvratne u svojoj usmjerenosti namjere, uvijek sam se bojavao ljudi koji **točno** znaju što hoće, a Lise je to znala već dugo vremena, i nije željela ništa drugo. Tad sam se bojavao priznati da se bojim, a vidio sam dovoljno snova nepoznatih ljudi u režiji »Autonomnog pilota« da bih znao da su unutrašnja čudovišta kod većine ljudi bedaste stvari, smiješne pod svjetlom nečije svijesti. A i bio sam još uvijek pijan.

Stavio sam elektrode i posegnuo za prekidačem na brzobrisaču. Isključio sam mu studijske funkcije, privremeno pretvorivši osamdeset tisuća dolara vrijedne japanske elektronike u ekvivalent jedne od onih »Radio Shack« kutija.

Riječi. Riječi ne mogu. Ili, možda, samo malo, kad bih ikako znao kako da počnem to opisivati, to što je izašlo iz nje, što je učinila

Ima jedan dio na »Kraljevima sna«; kao da ste na motoru, ponoć je, bez svjetla, ali kao da vam i ne treba dok sami jurite po visokoj cesti uz more tako brzo da ste u stošću tišine, grmljavina motora gubi se iza vas... Na »Kraljevima« to traje samo trenutak, ali to je jedna od tisuću stvari kojih se sjećate, vraćate im se i usvajate je u svoj rječnik osjećaja. Zapanjujuće. Sloboda i smrt, točno su tamo, oštrica britve, zauvijek.

Ono što sam ja dobio, bila je velika verzija toga, čisto rušenje, kraljevska paklenita ubojita neočišćena stvarna stvar koja je eksplodirala na sve strane u prazninu što je zaudarala po siromaštvu i ružnoći i tami.

A to je bila Lisina" ambicija, to rušenje, viđeno iznutra.

Vjerojatno je to trajalo pune četiri sekunde.

I naravno da je pobijedila.

Skinuo sam elektrode i zurio u zid, vlažnih očiju, dok su preda mnom lelujali uokvireni plakati.

Nisam je pogao pogledati. Čuo sam je kako je isključila optičko vlakno. Čuo sam kako je

egzoskeleton zaškripao dok ju je dizao sa strunjače. Čuo sam ga kako ozbiljno kucka dok ju je vukao u kuhinju po čašu vode.

A onda sam počeo plakati.

Rubin umeće tanku sondu u trbuh sporog gurni-me-povuci-ga s kugličnim ležajima i promatra spojeve kroz povećalo, a na sljepoočnicama mu se nalaze minijski reflektori.

— Pa? Zakačio si se. — Sliježe ramenima i podiže pogled. Sad je mračno i dvije zrake svjetla bodu mi lice, u njegovom čeličnom hambaru je hladno i vlažno, a negdje preko vode čuje se usamljeno tuljenje sirene za maglu.

Moj je red da slegnem ramenima. Činilo se da nema ničeg drugog to bi se moglo napraviti.

Zrake se pognuto vraćaju na silicijsko srce njegove pokvarene igračke. Bio je to pravi izbor. Mislim, ona je takva kakva je. S onim kakva je ti imaš veze koliko i onaj brzobrisač. Da nije našla tebe, našla bi nekog drugog...

Dogovorio sam se s Barryjem, starijim montažerom, došao sam u dvadeset do pet hladnog rujanskog jutra. Stigla je i Lise i pogodila me onim istim udarcem, ali sad sam bio spreman, sa svojim filterima i kartama mozga i nisam to morao osjetiti. Trebalo mi je dva tjedna, krpanja minuta u režiji, da složim ono što je učinila u nešto što mogu pustiti Maxu Bellu, vlasniku »Pilota.

Bell nije bio sretan, nije bio uopće sretan dok sam mu objašnjavao što sam napravio. Montažeri bez kontrole mogu biti problem i stvarno, većina montažera odlučuje da su našli nekog tko će biti netko, sljedeće čudovište i onda počinju rasipati vrijeme i novac. Kimao je glavom i kad sam završio svoju spiku počeo je nos vrhom crvene olovke.

— A-ha. Shvaćam. Najluđa stvar otkako su ribama narasle noge, točno?

No, uključio je blagi demo koji sam sastavio i kad je iskočio iz proreza njegovog stolnog »Brauna«, zurio je u zid, praznog izraza.

— Max?

— Ha?

— Što misliš?

— Mislim? Ja... Kako si rekao da se zove? — Zatreptao je. — Lise? Što si rekao, za koga je potpisala?

— Lise. Za nikog, Max. Još nije potpisala za nikog.

— Isuse Kriste. — Lice mu je još uvijek bilo prazno.

— Jel' znaš kako sam je našao? — pita Rubin, gacajući kroz rastrgane kartonske kutije, tražeći prekidač za svjetlo. Kutije su pune pažljivo izabranog **gomija**: litijskih baterija, tantalskih kondenzatora, radiofrekvencijskih konektora, rešetkastih traka, fero-rezonantnih transformatora, namotaja žice... Jedna je kutija puna odrezanih glava stotinjak Barbie lutaka, u drugoj su okovane sigurnosne rukavice koje izgledaju kao svemirske rukavice. Svjetlo preplavljuje sobu, a neka vrsta bogomoljke, koju kao da je izradio Kandinsky, u obrezanoj i obojanoj limenci, okreće svoju glavu, veličine loptice za golf, prema žarulji. Bio sam u Granvilleu, tražeći gomi u pokrajnjoj uličici i našao sam je kako sjedi tamo. Uhvatio sam je za skeleton, a ona nije izgledala baš dobro, pa sam je pitao da li joj je dobro. Ništa. Samo je sklopila oči. Valjda nisam bio njezin tip. Ali, slučajno sam prošao onuda četiri sata kasnije, a ona se nije pomakla. »Čuj, srce«, rekao sam joj, »možda ti je hardver zaštekao, mogu ti pomoći, okej?« Ništa. »Koliko si već dugo tu?« Ništa. Onda sam otišao. Prilazi radnom stolu i miluje tanke metalne udove stvari-bogomoljke bljedom kažiprstom. Iza stola, obješena na staroj ploči s rupicama, nabuhloj od vlage, nalaze se kliješta, odvijači, lemilice, zardala puška »Daisy BB«, strugovi, stezaljke, logičke sonde, toplinski pištolji, džepni osciloskop, gotovo svaka alatka iz ljudske povijesti, poredane bez ikakve želje za redom, iako još nisam vidio da je Rubinova ruka ikad zastala.

— I tako sam se vratio kaže on. — Pustio sam da prođe sat vremena. Do tad je već flipnula, bila je u nesvijesti, pa sam je dovukao ovdje i provjerio egzoskeleton. Baterije su crknule. Otpuzala je tamo

kad je ostala bez štroma i legla da umre, pretpostavljam.

— Kad je to bilo?

— Otprilike tjedan dana nakon toga ti si je odveo kući.

— Što bi bilo da je umrla? Da je nisi našao?

— Netko bi je već našao. Nije mogla ništa tražiti, znaš? Mogla je samo uzeti. Ne podnosi usluge.

Max joj je našao agente, i trio nevjerojatno okretnih mladih poslovnjaka stvorio se dan kasnije. Lise nije htjela doći u »Pilota« da se sretne s njima, inzistirala je da ih dovedemo do Rubina, gdje je još uvijek spavala.

— Dobrodošli u Couverville — rekao je Rubin kad su se pojavili na vratima.

Njegovo dugačko lice bilo je umrljano uljem za podmazivanje, a šlic njegovih otrcanih hlača bio je manje-više zakopčan savijenom spajalicom. Mladići su se automatski nasmiješili, ali je u smješku djevojke bilo mrvicu više autentičnosti.

— Gospodine Stark — rekla je — bila sam u Londonu prošli tjedan. Vidjela sam vaše instalacije u galeriji Tate.

— Marcellova tvornica baterija — reče Rubin. — Britanci kažu da je to skatološko djelo... — Slegnuo je ramenima. — Britanci. Uostalom, tko zna?

— U pravu su. A i smiješno je.

Mladići su sjali poput svjetionika, stojeći u svojim odijelima. Demo snimka je stigla do Los Angelesa. Znali su.

— A vi ste Lise — rekla je, probijajući se kroz Rubinov nagomilani **gomi**. — Uskoro ćete biti vrlo poznata osoba, Lise. Imamo mnogo toga za razgovarati...

A Lise je samo stajala tamo, oslonjena o polikarbon, a na licu joj je bio onaj izraz koji sam vidio i one prve noći, u mojoj staniški, kad me pitala hoću li u krevet. Ali ako je to gospodična agentica vidjela, nije pokazala. Bila je profić.

Rekao sam sam sebi da sam i ja profić.

Rekao sam si, opusti se.

Vatre od smeća cijede se u čeličnim bačvama uokolo Tržnice. Snijeg još uvijek pada i klinci se stišću nad vatrama poput kostoboljnih vrana, cupkaju nogama, dok vjetar lamaće njihovim tamnim kaputima. Gore, u kičastom slamu Fairviewa, nečije se rublje smrznulo na konopcu, ružičaste plahte ističu se na pozadini od zbrke satelitskih antena i solarnih ploča. Vjetrenjača nekog ekologa okreće se i okreće, zajebavajući cijene vodovoda.

Rubin teško hoda u tenkama zamrljanima bojom, njegova velika glava uvučena je u preveliku vojničku jaknu. Katkad neka od klinki kraj kojih prolazimo pokaže na njega, to je tip koji gradi one lude stvari, robote i ostalo sranje.

— Znaš koji je tvoj problem? — kaže on. — Ti si jedan od onih koji uvijek čita priručnik. Štogod ljudi sagrađe, bilo kakvu tehnologiju, sve to ima neku posebnu svrhu. Sve to služi za nešto što netko već razumije. Ali ako je to nova tehnologija, sve to ima neku posebnu svrhu. Sve to služi za nešto što netko već razumije. Ali ako je to nova tehnologija, ona će otvoriti područja kojima nitko prije nije mislio. Ti pročitaš priručnik, čovječe, nećeš se zezati s njome, nikako. I sav postaneš nekako čudan kad netko to iskoristi i napravi nešto o čemu nisi nikad razmišljao. Kao Lise.

— Nije ona prva.

Gore, nad našim glavama grmi promet.

— Nije, ali je sigurno prva osoba koju si ti sreo, a koja se uštekala u tvrdi program. Sjećaš se kad je to napravio onaj, kako se zvao, onaj francuski klinac, pisac?

— Nisam o tome mnogo mislio.

— Još uvijek piše. Ludo je to što će i nastaviti pisati, osim ako mu netko ne raznese glavni okvir...

Pravim grimasu, vrtim glavu.

— Ali to nije on, zar ne? To je samo program.

— Zanimljivo. Teško je reći. No, s Lisom ćemo to otkriti. Ona nije pisac.

Sve je dala »Kraljevima«, koji su bili zatvoreni u njezinoj glavi kao što je njezino tijelo bilo zatvoreno u taj egzoskeleton.

Agenti su je označili etiketom i doveli produkcijsku ekipu iz Tokija. Rekla im je da želi da ja montiram. Rekoh ne; Max me odvuкао u svoj ured i zaprijetio mi otkazom na licu mjesta. Ako ne budem surađivao, onda nema smisla da radim u »Pilotovom« studiju. Teško da je Vancouver središte svijeta, a agenti su željeli da one bude u Los Angelesu. Za njega je to značilo mnogo novca, a moglo bi pomoći i da se čuje za »Autonomnog pilota«. Nisam mu mogao objasniti zašto to odbijam raditi. Bilo je to previše ludo, previše osobno. Ona se približavala svom kraju. Ali Max je bio ozbiljan. Uistinu mi nije dao nikakvog izbora. Obojica smo znali da mi se drugi posao neće ponuditi. Vratio sam se s njim i agentima smo objasnili da smo se sporazumjeli: radit ću.

Agenti su se pretvorili u osmijeh.

Lise je izvukla kapsulu punu dopa i dobro potegnula. Učinilo mi se da je dama agent podigla jednu savršenu obrvu, ali to je bio jedini znak osude. Nakon što su papiri potpisani, Lise je manje-više radila što je htjela.

A Lise je uvijek znala što hoće.

Napravili smo »Kraljeve« za tri tjedna, onu osnovnu snimku. Pronalazio sam razne načine da izbjegnem Rubinovo mjesto, a u neke sam i sam vjerovao. Ona je još uvijek boravila tamo, iako agenti nisu bili baš previše sretni, jer im se to činilo kao potpuni nedostatak sigurnosti. Rubin mi je kasnije rekao da je njegov agent morao nazvati njih i stvoriti frku, ali su poslije toga prestali brinuti. Nisam ni znao da Rubin ima agenta. Lako je zaboraviti da je Rubin tada bio više poznatiji od svakoga koga sam poznaо, zasigurno poznatiji nego što sam mislio da će Lise ikad biti. Znao sam da radimo na nečem pravom, ali nikad ne znaš kako će veliko nešto ispasti.

Ali za to vrijeme, koje sam proveo u »Pilotu«, bio sam ufuran. Lise je bila zapanjujuća.

Činilo se kao da je rođena za to, iako tehnologija koja je to omogućila nije ni postojala kad je ona rođena. Vidite nešto takvog i pitate se koliko je tisuća, možda i milijuna nevjerojatnih umjetnika umrlo nijemo, kroz sva stoljeća, ljudi koji nisu nikad mogli postati pjesnici ili slikari ili saksofonisti, ali su imali to nešto u sebi, te psihičke valove koji su čekali potrebne spojeve za priključak...

Iz zajednički provedenog vremena u studiju, slučajno sam saznao nešto o njoj. Da je rođena u Windsoru. Da joj je otac bio Amerikanac i služio vojni rok u Peruu i da je došao kući lud i napola slijep. Da su nepravilnosti njezinog tijela nasljedne. Ožiljke ima zato što uvijek odbija skinuti egzoskeleton, jer bi se počela gušiti i umirati pri pomisli na potpunu bespomoćnost. Da je ovisna o dopu i da joj je dnevno potrebno droge koliko i cijeloj ragbijaškoj momčadi.

Njezini agenti doveli su liječnike koji su obložili polikarbon pjenastom gumom i prekrili ožiljke mikropornim oblogama. Napumpali su je vitaminima i pokušali joj poboljšati ishranu, ali joj nitko nije uzeo njezin inhalator.

Dovali su frizere i umjetnike za šminku i garderobijere i stvaraoce imagea i uredne male hrčke za odnose s javnošću, a ona je to izdržala s nečim nalik na osmijeh.

Kroz ta tri tjedna nismo razgovarali. Samo studijski razgovori, stvari koje se tiču umjetnika i montažera, a to je poprilično ograničen kod. Njezino je slikovlje bilo tako jako, tako ekstremno da mi nikad nije morala objašnjavati pojedini efekt. Uzimao sam što je izlazilo iz nje i radio s time, te joj tu vraćao. Rekla bi da ili ne, obično je to bilo da. Agenti su to primijetili i složili se, lupkali Maxa Bella po leđima, vodili ga na večeru, a meni je plaća porasla.

A ja sam bio profić, cijelo to vrijeme. Spreman na pomoć, temeljit i uljudan. Odlučio sam da neću ponovo flipnuti i nisam mislio na noć kada sam plakao i radio sam najbolju stvar od svega što sam ikad radio i znao sam to i to je bilo samo po sebi stimulans.

I tada, jednog jutra, oko šest, nakon dugog, dugog snimanja — kad je prvi puta dala onu jezovitu sekvencu iz staniške, onu koju klinici zovu »Ples duhova« — obratila mi se. Jedan od dvojice agenata bio je tamo, osmjehujući se, ali sada je već otišao, u »Pilotu« je vladala mrtva tišina, čuo se samo šum ventilacije negdje iz Maxovog ureda.

— Casey — rekla je glasom hrapavim od dopa — žao mi je što sam te onda tako jako tresnula.

Neko sam vrijeme mislio da priča nešto o snimci koju smo upravo napravili. Podigao sam pogled, ugledao je i shvatio da smo sami, i da nismo bili sami od onda kada smo napravili demo.

Nisam imao pojma što da kažem. Nisam ni znao što da osjećam.

Nasađena u egzoskeleton, izgledala je gore nego one prve noći kod Rubina. Dop ju je izjedao ispod naslaga što ih je ekipa šminkera nanosila i katkad se činilo kao da se mrtvačka glava pojavljuje ispod lica ne baš lijepe tinejdžerke. Pojma nisam imao koliko joj je stvarno godina. Ni stara ni mlada.

— Efekt uzbuđenosti — rekoh, namotavajući kabel.

— Što je to?

— Način na koji ti priroda kaže da se očistiš. Neka vrsta matematičkog zakona koji kaže da se stvarno dobro možeš otkačiti na neki stimulans x puta, čak iako povećavaš doze. Ali nikad se više ne možeš otkačiti tako lijepo kao prvih par puta. To jest, barem bi tako trebalo biti. To je nezgodno s umjetnim drogama; prepametne su. Ovo što ti uzimaš ima neki čudan repić na jednoj od molekula koji sprječava da pretvaraš raspadnuti adrenalin u adrenokrom. Kad ne bi bilo tako, već bi bila šizofreničarka. Imaš kakvih malih problema, Lise? Poput apnije? Možda katkad prestaneš disati kad ideš spavati?

Nisam bio siguran da sam osjetio ljutnju koju sam čuo u svom glasu.

Zurila je u mene svojim blijedosivim očima. Garderobijeri su zamijenili njezinu jeftinu jaknu crnom, matiranom bluzom koja je bolje sakrivala polikarbonska rebra. Nosila ju je zakopčanu do vrata, uvijek, čak i kad je u studiju bilo pretopio. Frizeri su dan ranije probali nešto novo, ali nije uspjelo, njezina gruba tamna kosa ličila je na nasvođenu eksploziju iznad uvučenog, trokutastog lica. Zurila je u mene i ponovo sam osjetio njezinu jedinstvenost, njezinu namjeru.

— Ja ne spavam, Casey.

Tek mnogo kasnije sjetio sam se da mi je rekla da joj je žao. To više nikad nije rekla i samo jedanput sam je čuo kako kaže nešto što ne pristaje uz njezinu ličnost.

Rubanova se ishrana sastoji od sendviča iz automata, pakistanske hrane za ponijeti kući i espressa. Nikad nisam vidio da je uzeo nešto drugo. Jedemo samoze u uskom kafiću u Četvrtoj ulici, tu je samo jedan plastični stol stisnut između šanka i zahodskih vrata. Rubin jede svojih dvanaest samoza, šest s mesom i šest vegićkih, s potpunom koncentracijom, jednu za drugom i ne trudi se ni obrisati usla. Odan je ovom mjestu. Gadi mu se Grk za šankom; osjećaj je obostran, to je stvarni odnos. Kada bi čovo otišao, Rubin se više ne bi tu vratio. Grk bulji u mrvicu na Rubinovoj bradi i jakni. Između samoza, Rubin mu vraća otrovne poglede, očiju stisnutih iza zamrljanih stakala naočala s čeličnim okvirom.

Samoze su večera. Doručak će biti salata od jaja na mrtvački bijelom kruhu, upakirana u one trokutiće od mliječne plastike i šest šalica otrovno jakog espressa.

— Nisi ni vidio što se sprema, Casey. — Pilji iz dubine svojih naočala umrljanih otiscima palca. — Zato jer nisi dobar u lateralnom mišljenju. Ti čitaš priručnik. Što misliš, što je htjela? Seks? Još dopa? Putovanje oko svijeta? Ona je bila iznad toga. To ju je i učinilo tako jakim. Zato su »Kraljevi sna« velika stvar, zbog toga ga klinici kupuju, zato vjeruju u to. Znaju. Oni klinici dolje na Tržnici, koji griju guzice oko vatre i pitaju se da li će noćas naći neko mjesto za spavanje, oni vjeruju u to. To je najluđa stvar u zadnjih osam godina. Frajer iz prodavaonice u Granvilleu mi kaže da tu prokletu stvar krađu više nego što kupuju ostalo. Kaže da je problem uopće to imati u prodaji... Ona je velika, ona je bila što oni jesu, samo još više. Ona je znala, čovječe. Bez nade, bez snova. Ne možeš vidjeti rešetke

na tim klincima, ali sve više i više oni shvaćaju da ne idu nigdje. — Otresu masnu mrvicu mesa sa brade, ostavljajući tri da stoje. — I tako je to ona ispjevala za njih, rekla je to kako oni ne mogu, naslikala im je sliku. I iskoristila je novac da izađe iz svega toga, to je sve.

Gledam kako se para kondenzira i curi niz prozor u velikim kapima. Kroz prozor mogu razaznati djelomično opljačkanu »Lađu«, bez kotača, s osovinama na pločniku.

— Koliko je to ljudi napravilo, Rubine? Znaš li?

— Ne previše. Teško je reći, jer mnogo njih su političari za koje mislimo da su ugodno i pouzdano mrtvi. — Čudno me gleda. — Nije baš ugodna pomisao. Svejedno, oni su bili prvi do tehnologije. To još uvijek previše košta za bilo kojeg od običnih milijunaša, ali ja sam čuo barem za njih sedam. Kažu da je »Mitsubishe« to uradio za Weinberga prije nego mu je sistem za imunost konačno riknuo. Bio je glavni u njihovom labosu za hibride u Okajami. No, akcije njihovih monoklona su još uvijek visoke, pa je to možda i istina. I Langlais, Francuz, pisac..". — Sliježe ramenima. — Lise nije imala love za to. Ne bi imala ni sad. Ali stvorila se na pravom mjestu u pravo vrijeme. Trebala je otegnuti, našla se u Hollywoodu, a oni su već shvatili kako će »Kraljevi« uspjeti.

Onog dana kada smo završili, bend je ispao iz JAL-ovog aviona iz Londona, četiri mršava kilnca koji su djelovali kao dobro podmazan stroj i koji su zračili hipertrofiranim osjećajem za modu i potpunim nedostatkom emocija. Posjeo sam ih jednog kraj drugog u »Pilotu«, u jednake bijele uredske stolice »Ikear, namazao salinsku kremu na njihove sljepoočnice, priključio elektrode i pustio im sirovu varijantu onoga što će kasnije postati »Kraljevi sna«. Kad su se povratili počeli su svi odjednom pričati, potpuno me ignorirajući, britanskom verzijom onog tajnog jezika kojim svi studijski glazbenici govore, a četiri para blijedih ruku vitlala su i rezala zrak..

Dovoljno sam toga uhvatio da bih shvatio da su uzbuđeni. Mislili su da je to dobro. Uzeo sam jaknu i otišao. Salinsku kremu mogu si obrisati i sami, hvala lijepo.

I tu sam noć vidio Lisu zadnji put, iako to nisam planirao.

Šetamo nazad do Tržnice, Rubin glasno probavlja svoj obrok, na vlažnom pločniku odsjaj crvenih stražnjih svjetala, grad iza Tržnice je čista svjetlosna skulptura, laž, gdje se slomljeni i izgubljeni ukopavaju u gomi što raste poput humusa u podnožju tornjeva od stakla...

— Moram sutra u Frankfurt, postavljam instalaciju. Hoćeš sa mnom? Mogu te upisati kao tehničara. — Još se više uvlači u svoju vojničku jaknu. — Ne mogu ti platiti, ali je avionska karta besplatna, pa ako hoćeš...

Od Rubina je to smiješna ponuda i znam da je to zato jer je zabrinut za mene, misli da sam čudno ufuran u Lisu, i to je jedino čega se može sjetiti, da me izvuče iz grada.

— Sad je u Frankfurtu hladnije nego ovdje.

— Možda ti je potrebna promjena, Casey, ne znam...

— Hvala ti, ali Maxu se posao nakupio. »Pilot« je sada glavni, ljudi lete sa svih strana...

— Naravno.

Kad sam ostavio bend u »Pilotu« otišao sam kući. Hodao sam do Četvrte ulice i zatim kući, kraj izloga prodavaonice koju vidim svaki dan, a svaki je šminkerski i fino osvjetljen, tu su cipele i odjeća, japanski motocikli šćućureni poput čistih emajliranih škorpiona, talijanski namještaj. Izlozi se mijenjaju s godišnjim dobima, prodavaonice nastaju i nestaju. Sad smo bili u pretprazničnom rasporedu, na ulicama je bilo više ljudi, mnogo parova koji su hodali brzo i s namjerom kraj svjetlih izloga, na putu da kupe nešto za nekoga, polovica cura bila je u onim podstavljenim najlonskim čizmicama do bedara što su stigle iz New Yorka prošle zime i za koje je Rubin rekao da u njima izgledaju kao da imaju elefantijazis. Nacerio sam se misleći o tome i odjednom mi je sinulo da je stvarno svršeno, da sam završio s Lisom i da će je sada Hollywood neumoljivo usisati, kao da je gurnula prst u crnu rupu i da će je povući nezamisliva gravitacija velike love. Vjerujući u to, da je otišla, popustio sam u sebi i osjetio krajičke sažaljenja. Ali samo krajičke, jer si nisam htio ničim

zajebati večer. Htio sam se provesti. Nisam već dugo.

Sišao sam na svom uglu i lift je proradio pri prvom pokušaju. Dobar znak, rekoh sam sebi. Gore sam se skinuo i istuširao, našao čistu košulju i u mikrovalki ispekao palačinke s mesom. Osjećaj se normalno, savjetovao sam svom odrazu dok sam se brijač. Prenaporno si radio. Kreditna kartica ti se udebljala. Vrijeme je da se to ispravi.

Palačinke su imale kartonski okus, no, dopale su mi se jer su bile tako agresivno normalne. Automobil mi je bio na popravku, procurila mu je hidrogenska ćelija i tako nisam morao brinuti o vožnji. Mogao sam izaći, provesti se i ujutro javiti telefonom da sam bolestan. Max neće šiziti; sad sam njegova zvijezda. Dugovao mi je to.

Duguješ mi, Max, rekoh zaleđenoj boci votke koju sam izvukao iz frizera. Baš mi duguješ. Proveo sam tri tjedna montirajući snove i noćne more jedne vrlo zajebane osobe. Za tvoj račun Max. Tako da možeš rasti i uspijevati, Max. Natočio sam tri prsta votke u plastičnu čašu, zaostalu od prošlogodišnjeg tuluma i vratio se u dnevnu sobu.

Katkad mi se čini kao da ovdje ne živi nitko određen. Nije neuredno, ja sam dobar, pomalo robotski domaćin, sjetim se čak i obrisati prašinu s okvira postera i drugih stvari, ali ima trenutaka kada me ovo mjesto naglo ohladi svojom bazičnom akumulacijom bazičnih stvari. Mislim, ne pada mi na pamet da ga ispunim mačkama ili biljkama ili nečim takvim, ali ima trenutaka kada vidim da bi ovdje netko mogao živjeti. Mislim da i Rubin tako gleda na stvari, cijelo vrijeme, ali za njega je to izvor snage. Živi u smeću drugih ljudi i sve što dovuče kući nekad je moralo biti novo i čisto i sigurno je značilo nešto, koliko god to kratko trajalo za nekoga. Onda on sve to utrpa u svoj ludi kamion i dotegli do svog mjesta i pušta da se sve slegne dok se ne dosjeti što će s tim učiniti. Jednom mi je pokazivao knjigu o umjetnosti iz XX stoljeća koja mu se jako dopadala i bila je tamo slika automatizirane skulpture nazvane »Mrtve ptice opet lete«, stvari na kojoj su se, ovješene o žice, prave mrtve ptice vrtjele u krug; nasmiješio se, kimao je glavom i shvatio sam da je osjećao da mu je taj umjetnik neka vrst duhovnog pretka. Ali što bi Rubin mogao uraditi s mojim uokvirenim plakatima, mojom meksičkom strunjačom kupljenom u Zaljevu i mojim pjenastim krevetom iz Ikeje? No, mislio sam, pijući prvi hladni gutljaj, već bi se on nečeg sjetio, zato on i jest poznati umjetnik, a ja nisam.

Otišao sam do prozora i pritisnuo čelo o staklo, hladno kao i čaša u mojoj ruci. Vrijeme je za kretanje, rekoh sam sebi. Pokazuješ simptome angsta urbanog samca. Ima lijeka i za to. Popij. Kreni.

Te noći nisam bio na razini. Niti sam pokazao zdrav razum odrasla čovjeka da odustanem, odem kući, gledam nekakav starinski film i zaspem na strunjači. Napetost koja je rasla u meni tijekom tri tjedna pokretala me kao glavnu oprugu mehaničkog sata i ja sam kuckao kroz noćni grad, podmazujući svoje manje-više napredovanje sa sve više pića. Bila je to jedna od onih noći, odlučio sam brzo, kad sklizneš u alternativni kontinuum, u grad koji izgleda isto kao i grad u kojem živiš, osim one male, čudne razlike, jer u njemu nema nikog koga ti voliš ili znaš ili s kim si barem nekad porazgovarao. U takvim noćima možeš otići u poznati bar i otkriti da je svo osoblje promijenjeno; onda shvatiš da je tvoj jedini motiv da odeš tamo bio da ugledaš poznato lice konobarice ili barmena, bilo koga... Poznato je da takav osjećaj ne ide zajedno s provodom.

Svejedno, nastavio sam lunjati, kroz šest ili sedam mjesta i našao sam se u klubu na West Endu koji je izgledao kao da nije preuređivan od devedesetih. Na plastici ispucao krom, mutni hologrami koji ti zadaju glavobolju ako ih pokušaš prepoznati. Mislim da mi je Barry pričao o tom mjestu, ali ne znam zašto. Pogledao sam uokolo i nacerio se. Ako sam tražio depresiju, došao sam na pravo mjesto. Da, rekoh sebi, ovo je uistinu žalosno, stvarno dno dna. Dovoljno strašno da zaustavi moju usranu večer, a to je bilo dobro, bez sumnje. Popit ću još jednu za put, nadiviti se špilji i taksijem kući.

I tad sam spazio Lisu.

Nije me vidjela, još ne, imao sam kaput na sebi, podignutog ovratnika da se zaštitim od vremena.

Bila je dolje za šankom, iza ugla. ispred nje je stajalo par praznih čaša, velikih, onih u kojima dobijete hongkonške suncobrane ili plastične sirene i kad je pogledala u dječaka kraj sebe ugledao sam njezine proširene zjenice. Znao sam da to nije od alkohola, jer količina droge koju je uzimala nikako ne ide s pićem. Dječak je pak bio otkačen, ukočeno i pijano se smiješeci, spreman da klizne sa stolice i da ponovo pokuša fokusirati oči i bolje pogledati Lisu, koja je sjedila u bluzi od crne kože koju su joj stavili garderobijeri, zakopčanoj do brade, a lubanja joj je svijetlila kroz bijelo lice kao žarulja od tisuću vati. I vidjevši je tamo, odjednom sam shvatio mnogo stvari.

Shvatio sam da stvarno umire, ili od dopa ili od njezine bolesti ili od kombinacije obje stvari. Da joj je to prokletost jasno. Da je dječak kraj nje previše pijan da bi razaznao egzoskeleton, ali ne toliko pijan da ne primijeti skupu jaknu i lovu koju je imala za piće. I da je ono što vidim upravo to.

Ali nekako nisam mogao sve zbrojiti, nisam mogao prozrijeti cijelu stvar, nešto u meni se zgrčilo.

A ona se smiješila, zapravo radila je ono što je mislila da je vjerojatno smiješak, izraz za koji je znala da pristaje takvim situacijama, povremeno kimajući glavom na dječakove nejasno izgovorene gluposti, a meni su se vratile one njezine strašne riječi o tome kako voli promatrati.

I sad znam nešto. Znam, da se nisam tad našao tamo, da ih nisam vidio, bio bih u stanju prihvatiti sve ono što se zbilo kasnije. Možda bih čak našao načina i da se radujem zbog nje, našao načina da vjerujem u to što je od onda postala ili izgradila po svojoj slici, do te mjere, program da vjeruje da je to ona. Mogao bih vjerovati u ono u što Rubin vjeruje, da je ona uistinu bila iznad svega toga, naša hi-tech Sveta Ivana koja sagorijeva u želji da se stopi s božanstvom u Hollywoodu i da joj više ništa nije bilo važno osim trenutka njezinog odlaska. Da je odbacila to jadno, tužno tijelo sa sretnim krikom oslobođenja, slobodna od polikarbona i omrznutog mesa. Pa, možda je i bilo tako. Siguran sam da je to bilo onako kako je ona očekivala.

Ali kad sam je vidio tamo, s rukom pijanog klinca u njezinoj ruci koju nije ni osjećala, spoznao sam, jednom i zauvijek, da ni jedan ljudski motiv nije potpuno čist. Čak je i Lise, sa svojim razarajućim, luđačkim porivom za slavom i kibernetском besmrtnošću, imala slabosti. Da je imala nešto ljudsko u sebi i mrzio sam sam sebe, jer sam to morao priznati.

Te je noći izašla da si zaželi sretan put. Da nađe nekog dovoljno pijanog da to učini za nju. Jer, već sam znao, bila je to istina: voljela je promatrati.

Mislim da me je spazila kada sam odlazio. Gotovo sam trčao. Ako me je spazila pretpostavljam da me je mrzila više no ikad, zbog užasa i sažaljenja na mom licu.

Više je nikad nisam vidio.

Jednog ću dana pitati Rubina zašto je burbon jedino piće koje zna napraviti. Dodaje mi ulubljeni aluminijski lončić burbona.

— Trebao bi poći u Frankfurt — kaže on ponovo.

— Zašto, Rubine?

— Zato jer će te uskoro nazvati. I mislim da nisi spreman za to. Još si uvijek razmrdan zbog nje, a to će te previše otkačiti. Pođi sa mnom u Frankfurt, naći ćeš malo prostora za sebe. Neće znati da si tamo...

— Rekao sam ti — kažem ja, sjetivši se nje iz bara onog kluba — mnogo je posla. Max...

— Fućkaj Maxa. Max se samo obogatio. Max ne mora ništa raditi. I ti si bogat, zaradio si na pravima od »Kraljeva«, samo si previše tvrdoglav da nazoveš banku i provjeriš svoj račun. Možeš si priuštiti odmor.

Gledam ga i pitam se da li da mu ispričam tu priču o posljednjem pogledu.

— Rubin, drago mi je, čovječe, samo... Uzdahuje, pije.

— Samo što?

— Rubine, ako me nazove, da li je to stvarno ona? Dugo gleda u mene.

— Samo bog to zna. — Njegov lončić kucne o stol. — Mislim, Casey, tehnologija je tu i tko to

stvarno može reći?

— A ti misliš da bih trebao poći s tobom u Frankfurt? Skida svoje naočale s čeličnim okvirom i bezuspješno ih briše

krajem svoje karirane flannelske košulje.

— Mislim da trebaš. Potreban ti je odmor. Možda ti ne treba sad, ali trebat će ti kasnije.

— Kako to misliš?

— Kada budeš morao montirati njezin sljedeći album. A to će zasigurno biti vrlo brzo, jer joj lova hitno treba. Zauzima puno ROM-a u glavnom okviru neke korporacije, a njezina zarada od »Kraljeva« ni približno nije dovoljna da plati ono što su joj morali napraviti da je tamo stave. A ti si njezin montažer, Casey, tko bi drugi bio?

Samo zurim u njega dok ponovo stavlja naočale i kao da se ne mogu pomaknuti.

— Tko drugi, čovječe?

A jedna od njegovih naprava baš tad kucne, čistim i sićušnim zvukom i shvatim da ima pravo.

Preveo Goran Pavelić Objavljeno posredstvom GPA, München

Zračni dvoboj

Dogfight (1985) ko-autor Michael Swanwick

Rat se vodio u zraku, ali žrtve su bila sasvim zemaljske.

NAMJERAVAO je nastaviti, sve do Floride. Proći krijumčarskim putem, na kraju se možda pridružiti nekakvoj pobunjeničkoj vojsci, dolje u ratnoj zoni. Ili da, s tom kartom koja vrijedi dok god ne prekineš putovanje, niti ne silazi. Greyhoundov Leteći Holanđanin... Nacerio se svom mutnom odrazu na hladnom, prljavom staklu iza kojeg su promicala svjetla predgrađa Norfolka. Autobus se snažno zanjihao dok je vozač skretao za posljednji ugao. Dodrmusali su do stanice — betonske površine, sive i sumorne kao zatvorsko dvorište. Deke je zamislio sebe kako, u nekoj snježnoj oluji, u Oswegu na primjer, skapava od gladi, obraza prislonjenog uz ovaj isti prozor i njegov leš na sljedećoj stanici iznosi mrzovoljni starac u izbljedjelom kombinezonu. Ovako ili onako, zaključi, bilo mu je svejedno. Samo što su njegove noge već bile kao mrtve, a vozač je upravo najavio odmor: Tidewater, Virginia, stojimo dvadeset minuta. Bila je to stara, pepeljastosiva zgradurina od betonskih blokova s dva ulaza sa svake strane, izgrađena još u prošlom stoljeću.

Odrvenjelih nogu, onako usput, pokušao je poplašiti nekoliko stvarčica s tezge, ali crnkinja koja je tu radila predobro je pazila. Čuvala je tu bijedu kao da joj guzica o tome ovisi. Vjerojatno i ovisi, pomisli Deke okrećući se. Preko puta zahoda, otvorena vrata nudila su IGRE — riječ je lagano svjetlucala na biofluorescentnoj plastici. Zapazio je gomilu lokalnih kibicera naguranu oko stola za biljar. Nevoljko, s dosadom koja ga je pratila kao kišni oblak, gurnuo je glavu unutra. Spazio je dvokrillac, krila ne većih od njegovog palca, sav u svjetlonarandžastom plamenu. Vijugajući i ostavljajući trag dima za sobom, odmah je nestao kad je udario u polje zelenog filca na stolu.

— Bravo, Tiny, — šaptao je jedan od gledalaca — sredio si tog seronju!

— Ej, — javi se Deke — koji vrag se ovdje događa?

Najbliži promatrač bio je neki dugonja sa crnom mrežastom Peterbilt kapom.

— Tiny brani titulu. — rekao je ne skrećući pogled sa stola.

— Jel'? A kakvu to titulu? — prije nego što je dovršio spazio je plavo pocakljenu medalju u obliku malteškog križa, s natpisom »Pour le Merite« po sredini.

Plava medalja ležala je uz rub stola, točno ispred ogromnog i savršeno nepomičnog debelog, uglavljenog u krhku kromiranu stolicu. Čovjekova kaki radna bluza na Dekeu bi zalamatala kao vreća, ali preko te bačve se tako napela kao da će se dugmad svakog časa razletjeti. Izgleda da je to bio Tiny (Tanki, op. prev.). Deke je pomislio na južnjačke vojnike koje je susreo na putu ovamo, na tu čudnu sortu ljudi ogromne trbušine koji se održavaju na nožicama tankim kao da su s nekog drugog tijela. Tiny bi mogao tako nekako izgledati ako bi stajao, ali kad bi stajao hlače bi mu trebale imati pojas od čelične žice koji bi držao svo to nabujalo salo. Kad bi Tiny uopće mogao stajati — Deke je tek sad primjetio da su blistave cijevi zapravo invalidska stolica. Na čovjekovu licu zamjećivalo se nešto uznemirujuće djetinjasto, nekakav zastrašujući nagovještaj mladosti, možda čak i ljepote u crtama sahranjenim pod naslagama sala i podvaljcima. Zbunjen, Deke odvрати pogled. Drugi čovjek stajao je uz stol nasuprot Tinyju. Imao je čupave zaliske i mala usta, a izgledao je kao da nešto pokušava gurati očima. Mrštio se cijedeći koncentraciju...

— Što ovaj izvodi?

Čovjek s Peterbilt kapom se okrenu, tek sad zamijetivši Dekeovo prolersko odijelo i mjedene lance na zaglavecima.

— Zašto se jednostavno ne pokupiš, drkadžijo? Nitko takve ne želi ovdje. — ponovo se okrenuo zračnom dvoboju.

Oklade su upisane i uplaćene. Igralo se na krupno, ulagane su prave stare stvari, metalni dolari i centi iz numizmatičke radnje, a oprezniji kladioci bacali su na stol stare papirnate dolare konzervirane plastikom. Iz magle su u urednoj formaciji izronila tri crvena aviona. Fokker D VII S. Soba je utihnula. Fokkeri su se veličanstveno njihali pod »suncem« od dvjesto watt.

Plavi Spad obrušio se ni iz kuda. Još dva sunovratila su se sa zasjenjenog stropa, jedan za drugim. Promatrači su počeli psovati, jedan se nervozno nasmijao. Formacija se divlje raspala. Jedan se Fokker spustio gotovo do filca sa Spadom u repu. Žestoko je vrludao iznad zelene površine, ali bez uspjeha. S protivnikom za sobom pokušao se podići — prenaglo. Izgubio je visinu, prenisko da bi se izvukao na vrijeme.

Srebrnasta gomilica kovanica bila je skupljena.

Fokkera je sada bilo manje. Jedan je imao dva Spada na vratu. Kiša svjetlećih metaka zasula mu je kabinu. Fokker se trznuo udesno, ušao u imelman i našao se za jednim od svojih progonitelja. Otvorio je vatru i dvokrilac je, prevrćući se, pao.

— Samo tako, Tiny! — gledaoci su se stisnuli oko stola.

Deke se ukočio od čuđenja. Osjećao se kao ponovo rođen.

Motel »Kod Franka« nalazio se oko dvije milje od grada, uz cestu za teretna vozila. Deke ga je po navici upamtio u autobusu na putu ovamo. Sada se vraćao cestom, koračajući između jurnjave teretnjaka i betonskih odbojnika. Tegljači su jurili tutnjavo vukući svojih osam prikolica, a zračni val ga je svaki put skoro otpuhnuo. Moteli teretne rute bili su lak plijen. Kad je ubauljao »Kod Franka« nitko nije mogao ni posumnjati da nije sišao sa jedne od tih mašinetina. I ovdje je trgovinu mogao pročešljati polako koliko je želio. Žičana polica s kompjuterskim projekcionim igrama nalazila se između hrpe koreanskih kaubojskih majica i reklame za Fuzz Buster blatobrane. Par orijentalnih zmajeva izvodio je nešto u zraku iznad police. Tukli su se ili tucali, nije baš mogao skužiti. Tu je bila igra koju je tražio: »Spads & Fokkers«. Trebalo mu je tri sekunde da ju skine s police i preko sigurnosne trake prođe magnetom — žace u Washingtonu nisu se ni potrudile da mu ga oduzmu.

Odlazeći, digao je još dva programatora i mali Batang daljinski upravljač koji je izgledao kao starinska proteza za nagluhe.

Nasumce je izabrao blok i zeznuo iznajmljivača brojem koji je koristio još dok je imao građanska prava. Nije se provjeravalo — država je samo brojala zauzete sobe i plaćala.

Rupa je blago smrdjela na mokraću, a netko je preko zida nadrljao parole Prvog anarhističkog oslobodilačkog fronta. Deke je šutnuo smeće u kut, sjeo leđima naslonjen na zid i otvorio kutiju.

Unutra je našao uputstvo za upotrebu s dijagramima petlji, valjaka i imelmana, tubu salinske kreme i kompjutersku listu tehničkih karakteristika. I uložak, komad bijele plastike oslikan plavim dvokrilcem i natpisom na jednoj strani, a crvenim na drugoj. Okretao ga je u rukama: SPADS & FOKKERS, FOKKERS & SPADS... crveni ili plavi... Premazao je elektrode Batanga kremom i stavio ih za uho, uključio optičku vrpcu upravljača u programator, a njega u struju. Zatim je uglavio uložak u programator. Bio je to jeftin uređaj, indonezijski, a u glavi mu je neugodno zazujalo kad je program proradio. Kad je završio, nebeskoplavi Spad nemirno je posrtao kroz zrak pola metra od njegova lica. Skoro se sagnuo, toliko je bio stvaran. Imao je onaj čudan unutrašnji život koji uvijek imaju fanatično savršeni muzejski modeli, ali trebala mu je sva moguća koncentracija da bi ga održao takvim. Ako bi mu pažnja imalo odlutala, letjelica je gubila oštrinu, pretvarajući se u jednu izmaglicu.

Vježbao je sve dok nije crkla baterija u daljinskom, a zatim se skljojao kraj zida i čvrsto usnuo. Sanjao je letenje, u svijetu koji se sastoji jedino od bijelih oblaka i plavog neba, u kojem nema »gore« i »dolje« i zelenog polja na koje bi mogao tresnuti.

Probudio ga je prigorjeli miris prženih keksa od račića i trznuo se od gladi. Naravno, bez love je. No, u bloku ima valjda dovoljno studentarije, a bar jedan od njih sigurno bi rado imao programator. Pošao je prema predvorju ne dižući buku. Nedaleko je primjetio vrata s posterom. »Fantastični svemir

već iza ovih vrata« — pisalo je. Ispod natpisa bio je lanser na kojem je umjesto broda bila hrpa šarenih pilula izrezana iz neke reklame za farmaceutsku kompaniju i zalijepljena u tu inspirativnu sliku »svemirske kolonije« čija je gradnja otpočela još prije njegova rođenja. »Pođi i ti!« — pozivao je poster ispod narkotika u kolažu.

Pokucao je. Vrata su se otvorila, a sigurnosni zasuni otkrili su samo djeličak djevojčina lica.

— Da?

— Reći ćeš da je stvar ukradena, — premještao je programator iz ruke u ruku — mislim, zato što je novo, jer smrdi na tvornicu i cijena je tu. Ali, slušaj, nećemo o tome. Ne. Dat ću ti ovo za otprilike polovicu love koju bi potrošila bilo gdje drugdje.

— U, jebote, stvarno... ne zezaš? — vidljivi dio usana savio se u čudan smješak. Pružila je ruku i otvorila šaku dlanom gore — Gle' ovo!

U ruci joj je bila rupa, crni tunel koji je izlazio baš iz njene ruke. Dva mala, crvenkasta svjetla. Oči pacova. Jurile su prema njemu rastući, svjetlucajući. Nešto sivo se ispružilo i skočilo mu prema licu.

Vrisnuo je i podigao ruke da ga odgurne. Koljena su mu popustila i padne, a programator se razbije pod njim. Silikatne krhotine zaparale su dok je padao, baš po njegovoj glavi. To boli, stvarno jako boli.

— Oh, bože! — zasuni su kvrcnuli i djevojka se naginjala nad njim. — Čuj, 'ajde... ma, daj... — pružila je plavi ručnik. — Uhvati se za ovo i ja ću te podići.

Pogledao je na nju kroz suze. Studentica. Taj siti izgled, prevelika majica, zubi tako pravilni i bijeli da bi mogli poslužiti kao kreditna garancija. Tanak zlatni lanac oko jednog zaglavka, osutog, primjetio je, finim dlačicama. Kuštrava japanska frizura. Lova. Ta naivka će mi biti ručak — reče u sebi, dohvati ručnik i pusti da ga povuče.

Nasmješila se, ali se odmah plašljivo povukla od njega.

— 'Ajde da se pomirimo — rekla je — 'Ćeš nešto pojesti? Ono je bila samo projekcija, okej?

Pošao je za njom, oprezno, kao životinja u stupicu.

— Boga mu! — reče — Ovo je stvarno nešto... Sjedio je na tapeciranoj sofi, uguranoj između metar i po visokog plišanog medvjedića i naslaganih disketa. Soba je bila pretrpana knjigama, odjećom i papirima. A hrana koju je spremila... sir gauda i konzervirana govedina s — majke mi — pravim pecivom od pšenice iz staklenika... kao u 1001 noći.

— Ej — rekla je — znamo mi kako s mladim prolerom, ne? — Zvala se Nance Bettendorf. Sedamnaest godina. Roditelji su joj bili zaposleni — pohlepne džukele — a ona je studirala tehniku pod A na William & Mary sveučilištu. Imala je odlične ocjene, osim u engleskom.

— Izgleda da si u velikoj frci s tim pacovima. Imaš neku fobiju, ili...?

Postrance je pogledala svoj krevet. U stvari, nisi ga mogao vidjeti, bio je samo izbočina u podu.

— Nije to. Samo me podsjeća na nešto, o tome se radi.

— Na što? — čučnula je ispred njega, navlačeći preširoku majicu preko glatkog bedra.

— Pa... sigurno si vidjela — njegov se glas nekontrolirano povisi i uzdrhta — spomenik Washingtonu? Noću? Ima dva mala... crvena svjetla na vrhu... signale za avione... ili tako nešto... i ja... ja... — počeo se tresti.

— Bojiš se spomenika?! — Nance je uskliknula i otkotrljala se od smijeha, tresući dugačkim osunčanim nogama. Nosila je tamnocrvene bikini gaćice.

— Radije bih umro nego ga opet pogledao. — rekao je ravnodušno.

Tu se prestala smijati, sjela je i zagledala mu se u lice. Bijeli, ravni zubi provirili su iznad njene donje usne, kao da se prisjeća nečega na što ne želi ni pomisliti. Konačno se ohrabrila.

— Psihobrana?

— Tako je. — odvrati gorko — Rekoše mi da se nikad neću vratiti u DC. I lijepo su se smijali, pizde.

— A na što su te dobili?

— Ja sam lopov. — nije joj rekao da je optužba u stvari bila profesionalno potkradanje po trgovinama.

— Masa starih hakera potroši život programirajući strojeve. I znaš što? Ljudski mozak nije ni mrvicu sličan mašini, kad ti kažem. Jednostavno, ne rade na isti način. — Deke je prepoznao taj vrištavi i očajnički ton, to generalno foliranje koje usamljenici izvode rijetkom slušaocu. Poznavao ga je iz stotinu hladnih i praznih noći provedenih u društvu stranaca. Nance se ufurala, a Deke, kimajući i zijevajući, pitao se hoće li uopće bita u stanju ostati budan kad se konačno svale na taj krevet.

— Sama sam napravila tu projekciju s kojom sam te opičila — rekla je obgrlivši koljena ispod brade — To mi je za razbojnike, znaš? Slučajno sam to imala na sebi i bacila na tebe jer sam mislila da je baš smiješno kako mi uvaljuješ to sranje od indojavanskog programera — nagnula se naprijed i ponovo ispružila ruku. — Gledaj ovo. — Deke se skupio od straha. — Ne, ne, ovo je okej, ozbiljno, ovo je nešto drugo. — otvorila je ruku.

Jedan jedini plavi plamičak zaplesao joj je na dlanu, savršen i u stalnoj promjeni.

— Pogledaj ga, — divila se — samo gledaj. To sam ja isprogramirala. Nije to nikakva dječja mazarija. To ti je, brate, neprestana dvosatna petlja, sedam tisuća i dvjesto sekundi, a niti jedna se ne ponavlja, svaka je jedinstvena kao prokleta snježna pahuljica.

Jezgra plamena bio je ledeni kristal čije su pukotine i stranice isijavale, preplitale se i nestajale, ostavljajući za sobom slike gotovo na granici vidljivosti koliko su bile svijetle i oštre urezujući se u mrežnicu. Deke zaškilji. Ljudi uglavnom. Lijepi mali goli ljudi. Pri jebačini.

— Kako si, dovraga, to napravila?

Podigla se, bosom nogom ugazila na gomilu revija i melodramatično odgurnula naslage kompjuterskih ispisa sa police od neobrađene šperploče. Ugledao je uredan niz malih konzola i tastatura, profesionalnog i skupog izgleda. Vanserijska roba.

— To su prave stvari, to što imam ovdje. Ozbiljne alatke. Projektor likova. Ovdje je moj modul za brzo kopiranje. Tu je analizator moždanih funkcija, radi u jedan/jedan mjerilu. — pjevala je nazive kao molitvu — Stabilizator kvantnih odstupanja. Kolektor likova...

— I sve ti to treba za taj jedan plamičak?

— Nego što. Ovo je sve spremno za čistu umjetnost. Profesionalni projekcioni kompjuterski pribor. To je godinama ispred bilo čega što si vidio.

— Ej, — zausti — znaš li što o igri Spada & Fokkers?

Ona se nasmijala. I tada, zato što je osjetio pogodan trenutak, posegnuo je za njenom rukom.

— Ne diraj me, pizda ti materina, da me nisi nikad više taknuo! — Nance je vrisnula, a ruka joj je udarila po zidu kad se trgnula, blijeda i drhteći od užasa.

— Dobro! — podigao je ruke — Dobro! Nisam ni blizu tebe! U redu?

Skrenula je pogled u neprilici. Oči su joj bile širom otvorene i crvene. U uglovima su se počele skupljati suze i zakotrljale se niz blijede obraze. Protrese glavom.

— Čuj, Deke... žao mi je... trebala sam ti reći...

— A što to? — imao je zlokoban predosjećaj da zna o čemu se radi. Znao je. Način na koji se uhvatila za glavu. Lagano grčevit način na koji je otvarala i zatvarala šake — I ti imaš psihobranu!

— Aha. — zatvorila je oči — To je brana nevinosti. Moji jebeni roditelji su mi to kupili. Sada ne mogu podnijeti da me bilo tko dodiruje ili čak da stoji preblizu. — Otvorila je oči slijepe od mržnje — Nisam čak ništa ni učinila. Niti jedne pizdarije. Ali oni su oboje zaposleni i tako narajcani na to da napravim karijeru da ne mogu disati. Toliko su se usrali da ću napustiti studij ako počnem sa... znaš... seksom i time... A kad mi skinu branu pojebat ću se s prvim, najgadnijim, najprljavijim, najdlakavijim...

Ponovo je sakrila lice. Deke je skočio i prekopao ormarić s lijekovima. Pronašao je bočicu B-

kompleks vitamina, spremio nekoliko u džep da mu se nađu, a dva s čašom vode donio Nance.

— Evo, — pazio je da ne dode preblizu — to će te malo smiriti.

— Da, da. — rekla je. A zatim, gotovo šapćući — Sigurno misliš da sam bezveznjak.

Igračnica na autobusnoj stanici bila je skoro prazna. Jedan brbljivi četrnaestogodišnjak nagnuo se nad konzolom, upravljajući šarenom flotom podmornica u tamnom ekranu koji je predstavljao Sjeverni Atlantik.

Deke je ušetao noseći svoju novu opremu i naslonio se na betonski zid prekriven bezbrojnim naslagama zelene boje. Prefarbao je svoju prolersku bluzu, dopunio to trapericama i majicom koje je dobio od Crvenog križa, a u ormariću u sauni jednog bloka sa smanjenim osiguranjem našao je i par patika.

— Jesi li vidio Tinyja, prijatelju?

Podmornice su se uzmuvale kao ribice u akvariju.

— Ovisi. Tko pita?

Deke je dotakao upravljač za uhom. Spad je izletio iznad konzole, hitar i nježan kao papirnati zmaj. Bio je predivan. Tako savršen, tako istinit da je izgledalo kao da je soba varka. Prozujao je nad ekranom, milimetar od stakla, koristeći uprogramirani efekat nadletavanja.

Klinac se nije ni osvrnuo.

— »Jackman's« — rekao je — Niz cestu za Richmond, iznad vojnog otpada.

Deke polako pretopi Spad u polu-usponu.

»Jackman's« je zauzimao veći dio trećeg kata stare ciglene građevine. Deke je prvo pronašao natpis »Jeftino — vojni višak«, a zatim i razbijenu neonsku reklamu nad tamnim predvorjem. Pločnik pred zgradom bio je zakrčen drugom vrstom vojnih viškova — oštećenim ratnim veteranima, neki od njih bili su još u Indokini. Starac koji je izgubio svoje oči pod azijskim suncem čučao je pored momka koji se trzao još otkad je udahnuo gljivične otrove u Čileu. Dekeu je bilo drago što može zalupiti za sobom rasklimana vrata lifta.

Prašnjavi sat na udaljenoj strani dugačke, sumorne dvorane pokazivao je petnaest do osam. »Jackman's« je izgledao kao da je konzerviran dvadeset godina prije njegova rođenja, obložen žućkastim slojem nikotina, polir-paste i briljantina. Odmah ispod sata, ravnodušne oči nečijeg djedice promatrale su Dekea s uokvirene uvećane fotografije ukrašene žoharovim krilcima. Čulo se kuckanje i šumovi biljara, škripa radničkih cokula po linoleumu dok se igrač pripremao na udarac. Visoko iznad lusteru širokih zelenih sjenila, visio je niz mrtvački ružičastih zvončića od krep-papira. Deke je prešao pogledom od jednog do drugog pretrpanog zida. Nema projektora.

— Donesi jedan, možda će nam trebati. — rekao je netko. Okrenuo se i susreo blage oči proćelavog čovjeka s naočalama metalnog okvira.

— Zovem se Cline. Bobby Earl. Ne izgledate mi baš kao igrač biljara, mladi gospodine. — nije bilo ničeg prijetećeg u glasu ili držanju Bobby Earla. Skinuo je naočale s nosa i čistio tanka stakla preklopljenom maramicom. Podsjetio je Dekea na trgovačkog instruktora koji ga je strpljivo pokušavao naučiti ugradnju povratnih biočipova.

— Ja sam kockar. — rekao je smiješeći se. Njegovi zubi bili su kao od bijele plastike. — Znam da baš i ne izgledam tako.

— Tražim Tinyja. — reče Deke.

— Pa, — namjesti cvikere — nećeš ga naći. Otišao je do Bethesde da mu srede onu njegovu limariju. A ionako ne bi letio protiv tebe.

— A zašto ne?

— Zato što nisi pri vrhu, momče, inače bih ti znao facu. Jesi li uopće dobar?

Kad je Deke klimnuo, Bobby Earl se prodere niz »Jackman's« — Ej, Clarence! Donesi onaj projektor! Imam letača!

Dvadeset minuta kasnije, bez svog daljinskog i gotovine koju je imao pri sebi, Deke je prošao pored živih vojnih viškova.

— E, sad da ti objasnim, momče. govorio mu je Bobby Earl očinskim tonom kad ga je s rukom na ramenu pratio do lifta — Pravog ratnog veterana ne možeš pobijediti, slušaš li? Ja čak nisam ni posebno dobar, samo staro gundalo koje je gore bilo petnaest, možda dvadeset puta. A Tiny, on je bio pilot. Prošao je cijelu obuku i cijeli vojni rok natopljen HYPS-om. To mu je prilično stanjilo živčane membrane... Njega nikad nećeš pobijediti.

Noć je bila ledena, ali Deke je gorio od bijesa i poniženja.

— Isuse, što je to loše, reče Nance dok je Spad mitraljirao gomilicu ružičastog rublja. Deke, zguren na kauču, strgne njen blistavi mali Braun daljinski upravljač s uha.

— Nemoj sad i ti počinjati, mlada gospođice od karijere...!

— Ej, smiri loptu. Nisi ti kriv, radi se o tehnici. Taj uložak koji imaš je zaista primitivan. Mislim, na ulici još može biti dobar, ali uz ono što radim na faksu, to je... Čuj, trebalo bi ga malo prepraviti.

— Što?

— Daj da ga sredim. Te stvarčice su sve pisane heksadecimalno, znaš, zato što su industrijski programeri sve sami bivši hakeri. Oni tako i razmišljaju. Ali ako mi daš da to propustim kroz analizator na faksu, ubacim neke izmjene, prevedem na ovaj novi jezik i izbacim sve suvišne prelaze... To bi ti smanjilo vrijeme reakcije. Skratit će ti povratnu petlju na pola i letjet ćeš brže i bolje. Pretvorit ću te u pravog asa! — bila se malo nacvrcala, a ovo zadnje joj se naročito svidjelo. Skoro se ugušila od smijeha.

— Isplati li se to? — upita Deke sumnjičavo.

— Što misliš, zašto ljudi kupuju daljinski sa zlatnim žicama i elektrodama? Radi šminke? Ne! Provodljivost je bolja, vrijeme reakcije smanjuje se za nekoliko nanosekundi. A tko je brži, pobjeđuje. U tome je štos, sine.

— Ma daj, — reče Deke — da je to tako, ljudi bi to već imali. Tiny Montgomery bi to imao. On uvijek ima najbolje.

— Je'l ti ikada slušaš što pričam? — Nance naglo odloži čašu, a smeđkasta tekućina kapne na pod. — Stvari s kojima radim na faksu su bar tri godine pred bilo čim što ćeš naći vani.

— Ne zezaj! — progovori Deke nakon stanke — Mislim, stvarno to možeš?

Izgledalo je kao kad pređeš iz krntije u sportski dvosjed. Spad je lepršao kao san, odgovarajući na Dekeovu najslabiju pomisao. Tjednima je samo igrao ne birajući partnere. Letio je protiv lokalnih tinejdžera i rušio njihove avione jednog za drugim. Riskirao je, igrao brzopotezno. A letjelice su se rušile.

Sve dok jednog dana, baš kad je Deke brojio dobiveni novac, ne stane pored njega visoki crnac, nečujno, kao da je izronio iz poda. Spazio je plastificirane novčanice u Dekeovoj ruci i nacerio se. Pocrnjeli zubi su bljesnuli.

— Znaš, — reče — priča se da se ovuda muva jedan koji zna letjeti, a natjerava se ovdje s dječicom za siću.

— Bogme, — reče Deke razmazujući danski maslac po sušenim algama — obrisao sam pod tim klipanima. A oni i nisu bili tako loši.

— Baš fino, dušo. — Nance zamumlja. Radila je na svom završnom projektu, ubacivala je podatke u stroj.

— Znaš, mislim da zapravo imam talenta za ovakvu vrstu animacije. Znaš? Mislim, program mi daje osnovu, ali zapravo ja znam kako da iskoristim ono što mi daje. Ja izvlačim ono pravo iz njega i koristim njegove mogućnosti, kužiš? — impulsivno je uključio radio. Škriputava limena glazba pičila je diksilend.

— Ej, — pobuni se Nance — koji ti je?

— Dobro, dobro. Samo sam... — petljao je podugmetu i naišao na nekakvo lagano, romantično sranje.

— Tako. Idemo, ustani. Plesat ćemo.

— Daj, znaš dobro da...

— Naravno da možeš, medena! — dobacio joj je visokog plišanog medvjedića i dohvatio prvu haljinu koju je našao na podu. Uhvatio ju je oko struka i za rukav, a ovratnik je uglavio pod bradu. Mirisala je prvo na pačuli, a onda na znoj.

— Vidiš? Ja ovdje, ti tamo. I plešemo. Može?

Trepćući, Nance je stajala i čvrsto prigrllila medu. Onda su plesali, polako, gledajući se u oči. Zatim je ona počela plakati, ali se i dalje smješkala.

Deke je sanjario, zamišljao je da je Tiny Montgomery priključen za svoj mlažnjak. Zamislio je da mašina prati njegov najslabiji živčani impuls, refleksi se ubrzavaju, a HYPs mu lagano struji kroz žile.

Nancein pod postao je džungla, krevet ravnica u podnožju Anda, a svoj Spad je Deke natjerao najvećom brzinom, kao da je direktno-upravljana interaktivna borbena mašina. Kompjuterizirana kapaljka ulijevala je lagano u njegov krvotok otopinu HYPs-a koja je ubrzavala rad živaca. Imao je senzore priključene direktno u njegovu lobanju i vozeći supersoničnu tvrđavu nad bolivijskom prašumom, Tiny je osjećao protok zraka nad senzornim površinama.

Dolje, grmljavina je parala džunglom dok su mu pumpice prikačene iznad lakata ubrizgavale dodatak gnjeva za bojni ples smrti, injekciju tekućeg pakla iz plave plastične bočice. U tjedan dana imaju možda deset ovakvih minuta. Ali približavanje u visini drveća, živaca napetih do maksimuma, vrlo nisko letenje da te oni na zemlji ne primjete, oslobađanje boca s fozgenom dok se okrećeš i bježiš prije nego te nanišane... za to ti treba puno HYPs-a kako bi uspio sve to izvesti. A i neposredna neuronska veza s mlažnjakom je dvosjekli mač. Kompjuteri sami promatraju tvoj metabolizam i odlučuju kada i koliko da otvore slavine i ljudskom sklopu unesu ubistvenu dozu bojnog sredstva.

Doze poput tih te jedu. Žderu te polako i sigurno, razaraju ti moždanu koru, stanjuju membrane moždanih ćelija. Ako se na vrijeme ne skineš iz zraka, završiš sa stanjenjem membrana moždanih stanica — sa živcima prebrzim za tvoje tijelo i tvoji te borbena-letni refleksi prilično sjebu....

— Uspjela sam, proliću!

— A? — Deke se iznenađeno trgnuo kad je Nance uletila lupajući vratima i bacajući knjige i torbu na najbližu hrpu.

— Moj završni projekat, oslobođena sam ispita. Profa je rekao da nikada nije vidio nešto takvo. Uh, čuj, smanji svjetlo, 'ćeš? Nešto mi titra pred očima.

On joj ugodi.

— Pa pokaži mi to čudo.

— Aha, dobro. — Zakačila si je daljinski, nogom raskrčila malo mjesta kod kreveta i zauzela pozu. Na njenoj ruci, iskra se naglo razbukta u plamen koji se pretvorio u srebrnast potočić koji je tekao uz njenu ruku, oko vrata i tu se uobličio u zemlju, s trokutastom glavom i palucavim jezikom, pretapajući u sebi sve nijanse žuto i crvenog. Zmija ispuza među njene grudi.

— Nazvala sam je Vatrema zmija. — rekla je s ponosom. Deke se primakao, na što se ona trgnula unazad.

— Oprosti. To je 'ko tvoj plamičak, ne? Hoću reći, tu su i oni mali jebači.

— Tako nešto. — Zmija joj je plazila niz trbuh — Idući mjesec ću sklopiti dvjesto različitih programa za plamenove s podešavanjem pretapanja pride da mogu dobiti likove. Ubacit ću i mentalnu mapu tijela po kojoj će se sami kretati, bez mentalnog upravljanja. Moći će se nositi k'o odjeća, na plesu!

— Ne kužim, ako još nije gotovo, kako onda to mogu vidjeti?

Nance se nasmije.

— To je najvažniji dio, ali pola posla još nije napravljeno. Nisam imala vremena spojiti komade u jedinstveni program. 'Ajde uključi radio, hoćeš? Pleše mi se. — šutnula je cipele. Deke je glasno pustio muziku, ali to Nance nije bilo po volji, pa je smanjio ton gotovo do šapta.

— Nabavila sam dvije ampule HYPs-a, znaš — poskakivala je po krevetu, mašući rukama kao plesačica s Balijsa. — Jesi to kad pro'bo? Ne-vje-rojatno. Daje ti potpunu koncentraciju. Gledaj ovo. — stajala je na vrhovima prstiju, kao balerina — Nikad to nisam mogla izvesti.

— HYPs. — reče Deke — posljednji za koga sam čuo da su ga uhvatili s tim sranjem dobio je tri godine. Gdje si to našla?

— Dogovorila sam se s veterankom koja je išla u moju školu. Izbacili su je prošli mjesec. Stvar mi daje savršenu vizualizaciju. Svaku projekciju mogu vidjeti i zatvorenim očima. Baš je zgodno slagati programe samo u glavi.

— Sa samo dvije doze?

— Jednom. Drugu čuvam. Profa je bio tako zadivljen. Preporučit će me za posao. Kadrovik iz »I. G. Feuchtwarena« dolazi kod nas za dva tjedna. Stari će mu uvaliti i program i mene. Završit ću faks dvije godine ranije i ravno u proizvodnju. Bez završnog ispita, bez plaćanja dvjesto dolara. — Zmija se sklupčala u plamenu tijaru. Tada Deke čudno i neugodno predosjeti da Nance odlazi iz njegovog života.

— Ja sam vještica, — Nance je pjevala — kompjutorska vještica. — povukla je majicu preko glave i bacila je u kut. Njene nježne, šiljate grudi zanjihale su se slobodno i prelijepo dok je plesala. — Uspjet ću i uspeti se... — sad je pjevušila trenutni hit — ravno na... vrh! — Njene bradavice su bile sitne, ružičaste i uspravljene. Vatrema zmija ih je liznula i ustuknula.

— Hej, Nance, — reče Deke nelagodno — smiri malo, može?

— Slavim! — dohvatila je svoje blještavo-zlatne gaćice. Vatrema zmija je bjesomučno vijugala oko njene ruke i bedra. — Ja sam djevičanska božica, mali, i imam — moć! — opet je zapjevala. Deke je pogledao u stranu.

— Moram ići — promrmljao je. Morao je otići u svoju sobu i drkati. Pitao se jedino gdje je sakrila drugu dozu. U onom neredu, mogla je biti bilo gdje.

Da bi se stiglo na vrh, trebalo se držati pravila. A ta prešutna pravila poštovanja i prvenstva bila su razrađena kao na kineskom carskom dvoru. Nije bilo važno to što je Deke gorio od želje za borbom, ni to što je obarao protivničke avione jednog za drugim. Čak ni letač s reputacijom nije mogao izazvati koga je htio. Morao je proći sve, stepenice. Ali, ako letiš svake noći i ako si uvijek spreman prihvatiti bilo čiji izazov. Ako si dobar... Bilo je moguće brzo se uspeti.

Deke je trebao srediti još jedan avion. Počelo je to kao turnir-borba, s po tri aviona u igri. Gledalaca je bilo malo, tucet možda, ali borba je bila dobra i bili su prilično glasni. Deke se upravo zanio u luđački tempo bitke, kad shvati da su utihnuli. Zapazio je da su se promatrači uzmuvali i da izmjenjuju poglede skrećući očima na njega. Čuje kad su se zalupila vrata na liftu. Hladnokrvno, na trenutak se udalji od protivničkog aviona i baci brzi pogled preko ramena.

Tiny Montgomery je ulazio u »Jackman's«. Invalidska kolica su škripotala preko smeđeg linoleuma vođena sitnim trzajima jedne njegove djelomično paralizirane ruke. Izgledao je ozbiljno, ravnodušno, hladno.

U taj čas, Deke izgubi dva aviona. Jedan zato što je ispao iz rezolucije — zamutio se i projektor ga je sam izbrisao — a drugi zato što je njegov protivnik bio dobar borac. Momak je izveo valjak, smanjio brzinu, kliznuo u stranu i prorešetao Dekeov dvokrilac dok je ovaj prolazio. Pao je u plamenu. Njihovi preostali avioni uskladili su visinu i brzinu kružeći u pokušaju da zauzmu položaj za vatru.

Gledaoci su načinili mjesta kad se Tiny dokotrljao do stola. Bobby Earl Cline ga je pratio, visok i opušten. Deke i njegov protivnik razmjenili su poglede i povukli svoje mašine iznad stola da bi čuli

što Tiny želi. Nasmješio se. Lice mu je bilo sitno, stisnuto između blijedih i mlitavih obraza. Jedan prst mu je slabašno podrhtavao na kromiranom rukohvatu.

— Čuo sam za tebe. — Gledao je ravno u Dekea. Glas mu je bio nježan i iznenađujuće mekan, kao u djevojčice — Priča se da si dobar.

Deke lagano kimnu. Osmjeh je iščezao s Tinyjevog lica. Njegove mlitave, mesnate usne vratile su se u normalan položaj, kao da očekuju poljubac. Malim, svijetlim očima proučavao je Dekea bez zlobe. — Da vidimo onda što znaš.

Deke se ponovo udubio u hladnu igru rata, a kad je neprijatelj pao u dimu i vatri, eksplodirao i nestao iznad površine stola, Tiny bez riječi okrenu svoju stolicu, odgurne se do lifta i ode.

Dok je Deke skupljao svoj dobitak, Bobby Earl mu priđe.

— Čovjek bi s tobom igrao.

— Jel'? — Deke je sad bio skoro dovoljno visoko da bi mogao izazvati Tinyja — Kako to?

— Tip koji je sutra trebao doći iz Atlante je otkazao. Tiny je mislio da bi mogao probati protiv nekog novog. Izgleda da se dobio svoju priliku da letiš za Plavu medalju.

— Sutra? U srijedu? Ne daje mi baš puno vremena za pripremu.

Bobby Earl se sjetno nasmješi.

— Mislim da to ionako nije važno.

— Kako to mislite, Cline?

— Momče, ti jednostavno nemaš pokrete, kužiš? Kod tebe nema nikakvih iznenađenja. U stvari, letiš kao običan početnik, samo brže i vještije. Kužiš što ti hoću reći?

— Nisam baš siguran. A da to malo objasnite?

— Da ti pravo kažem, — reče Cline — bar se nadam da je tako. — Izvukao je malu crnu bilježnicu iz džepa i obližnuo vršak olovke. — Dajem ti pet prema jedan. Nitko ti neće dati povoljniju okladu.

Pogledao je Dekea gotovo tužno. Slušaj, Tiny je jednostavno prirodno bolji od tebe, u tome je stvar, momče. On živi za tu prokletu igru i nema ništa drugo. Ne može ni ustati s te proklete stolice. Ako misliš da možeš pobijediti čovjeka koji se bori za svoj život, grdno se varaš.

Rockwelov portret pukovnika hladno je promatrao Dekea s krova expres-restorana preko puta bara. Deke je hladnim i drhtavim prstima stezao šalicu. U glavi mu je zujalo od umora. Cline je u pravu, obratio se pukovniku. Mogu se boriti s Tinyjem, ali ga ne mogu potući. Pukovnik je uzvraćao pogled, zurio je mirno i staloženo i ne naročito ljubazno, nadgledajući bar i vojni otpad i svoj ulični garnizon oko ceste za Richmond. Čekao je da se Deke odluči na strahotu koju treba obaviti.

— Kurvica me ionako namjerava ostaviti — glasno reče Deke, na što ga crnkinja za šankom čudno osmotri i on zbriše.

— Stari me zvao! — Nance je uplesala u stan, treskajući vratima. — I znaš što? Kaže da ako dobijem taj posao i ako ga zadržim šest mjeseci, skinut će mi branu. Ha, šta kažeš?! Deke? — zastala je — Što ti je?

Deke je stajao nepomično. Sad kad se taj trenutak primakao činio mu se nestvarnim, kao da sebe gleda na filmu.

— Kako to da sinoć nisi došao kući? — Nance upita. Koža na licu bila mu je neprirodno suha i napeta, kao da nosi masku od pergamenta.

— Gdje si sakrila HYPS, Nance? Treba mi.

— Deke, — rekla je dok joj je nesigurni smješak nestajao s lica — Deke, to je moje. Moja doza. Ja ju trebam. Za moj razgovor.

Prezirno se nasmijao.

— Imaš love. Uvijek možeš nabaviti drugu.

— Ali ne do petka. Slušaj, Deke, to mi je stvarno važno. Cijeli život mi o tome ovisi. Trebam tu dozu. To je sve što imam.

— Mala, imaš cijeli jebeni svijet! Pogledaj oko sebe! Što vidiš?! Petnaest deka najboljeg libanonskog haša! Incune u konzervi! Neograničeno zdravstveno osiguranje, ako ti treba! — Bježala je unazad, zapinjući za mjesecima netaknutu gomilu prljave posteljine i hrpe revija koje su okruživale krevet. — Ja nikada nisam imao nešto ni slično tome. Nikad nisam imao ništa što bi mi pomoglo da ljepše živim. E, ovaj put ću imati. Imam borbu za dva sata i pobijedit ću! Čuješ? — Razljutio se i to mu je odgovaralo. Trebat će mu za ono što namjerava napraviti.

Nance je zamahnula dlanom prema njemu, ali samo to je i čekao. Odgurnuo joj je ruku a da nije vidio sjenku onog tamnog tunela ni male crvene oči. Pali su, a on se našao na njoj. Ubrzano mu je disala ravno u lice.

— Deke! Deke! Treba mi to, Deke! Moj razgovor... samo da... moram... moram...! — okrenula je lice zidu i zaridala — O, bože, molim te, nemoj...

— Gdje si ga sakrila?

Pritisnuta na krevet njegovim tijelom Nance se počne grčiti i trzati cijelim tijelom punim boli i straha.

— Gdje?

Lice joj je bilo bez kapi krvi, mrtvački blijedo, a užas joj se nastanio u očima. Usne su joj grozničavo drhtale. Sad više nije mogao natrag, prešao je granicu. Osjetio je mučninu i gađenje, tim više što je nekako neočekivano i nevoljko u svemu uživao.

— Gdje je, Nance? — I lagano, vrlo nježno, počne je udarati po licu.

Deke je »Jackman'sov« lift pozvao prstom koji se micao strelovito i sigurno kao stršljen, a na pozivno dugme je sletio nježno poput leptirića. Bio je prepunjen gotovo razmetljivom energijom, ali je bila sva pod kontrolom. Dok se penjao, mahnuo je svojoj sjenki i nacerio se svom odrazu na mutnom kromu kabine lifta. Zjenice su mu bile manje od glavice pribadače, ali je svijet oko njega bio neonski jasan.

Tiny je čekao. Bogaljeve usne savile su se u zajedljiv osmijeh kad je primjerio Dekeove šarenice, pretjeranu mirnoću njegovih pokreta u neuspješnom pokušaju da odglumi nedrogiranog nespretnjakovića.

— Vidi, vidi, — reče tim djevojačkim glasom — malo smo se počastili, izgleda.

Plava medalja bila je ovješena za cijev invalidske stolice. Deke je zauzeo mjesto, naklonio se, ne baš posprdno, i pozove:

— Uzliječemo!

Kao izazivač, uzletio je defenzivno. Svoje avione postavio je na uobičajenoj visini, dovoljno visoko za poniranje i dovoljno nisko da na vrijeme uoči napad. Čekao je.

Publika ga je procjenjivala. Debeljko s nauljenom kosom izgledao je zapanjeno, a neki glupan upalih očiju počeo se smijati. Žamor je porastao. Gledao je sve lagano usporeno, HYPS je prividno usporavao vrijeme. Trebalo mu je oko tri nano-sekunde da odredi smjer napada. Trznuo je glavom i...

Majku mu, bio je slijep! Fokkeri su izronili ravno iz 200-wattne žarulje. Tiny je dobio prednost već na samom početku. Ništa nije vidio, bio je zaslijepljen. Očiju punih suza Deke zaškilji i nastavi uporno gledati. Razbio je svoju formaciju, bacajući dva dvokrilca lijevo, jedan desno. Odmah je zavio svakim u poluokret, pa nazad... Morao je nasumce izmicati — nije bio sposoban opaziti neprijateljske letjelice.

Tiny se zasmije. Deke ga je jasno čuo kroz žamor gomile, navijanje, psovanje i zveckanje kovanica koje kao da su udarale neki svoj ritam, neovisan o toku dvoboja.

U trenu kad mu se povratio vid jedan Spad je već gorio. Fokkeri su gonili preostale avione, jedan jednog, a drugi drugog. Tri sekunde igre, i već je izgubio avion.

Izmičući Tinyjevim svjetlećim zrnima, ušao je u petlju avionom kojeg je pratio jedan Fokker, a drugim je proletio kroz mrtvi ugao između Tinya i žarulje.

Tiny je izgledao vrlo mirno. Slabašna sjenkarazočaranja, prezira čak, potonula je u mirnoći. Spokojno je slijedio avione, čekajući da Deke nešto pokuša.

Tada, djelić sekunde prije slijepe točke, Deke naglo obruši svoj avion, a Fokkeri se zalete i divlje nagnu na stranu, ljuljajući se u naporu da ponovo uhvate ravnotežu.

Spad zaroni prema trećem Fokkeru koji je naišao slijedeći Dekeov drugi avion. Paljba zahvati krila i crveni trup. Za trenutak nije bilo nikakve reakcije i Deke pomisli da je promašio. A onda, mali crveni klone u lijevo, vukući za sobom gusti crni dim.

Tiny se namršti, a tanke crte nezadovoljstva pokvarile su savršenstvo njegovih usana. Deke se smijao. Jedan — jedan. Tiny je zauzeo poziciju.

Oba Spada su sad imala pratnju. Deke ih je uveo u široki krug i istovremeno ih spustio jednog prema drugome sa suprotnih krajeva stola. Tako Tiny nije mogao pucati bez opasnosti da pogodi svoj avion. Deke doda. gas, goneći mašine kljunom prema kljunu.

Tren prije sudara, Deke podvede svoje letjelice jednu ispod druge, istovremeno zasuvši rafalom Fokkere i bježeći u stranu. Jedan plavi i jedan crveni dvokrilac izađu iz gužve, leteći u suprotnim smjerovima. Iza njih, preostala dva aviona zapletu se u zraku. Krila se dotaknu, polome i avioni se zgužvaju. Padali su isprepleteni, skoro okomito, ravno prema zelenom filcu na dnu.

Deset sekundi i četiri aviona uništena. Crni veteran skupi usne i lagano zazviždi. Netko zatrese glavom u nevjerici.

Tiny je uspravno sjedio u svojoj stolici, lagano nagnut naprijed, očiju napetih i širom otvorenih, a nježne ruke su mu slabašno stezale ručice kolica. Ništa oko sebe nije primjećivao, pažnja mu je bila prikovana za igru. Promatrači, stol, »Jackman's«, sve to za njega nije ni postojalo. Bobby Earl Clive mu položi ruku na rame — nije ni osjetio. Avioni su bili na suprotnim krajevima dvorane, naglo grabeći visinu. Deke svog zaustavi pod stropom, zaklonjenog iza zavjese od duhanskog dima. Uputio je Tinnyju kratak pogled i oči im se susretnu. Ledom u led.

— Pokaži se sad. — Deke procijedi kroz zube.

Obrušili su se istovremeno.

Djelovanje HYPS-a bilo je na vrhuncu i Deke je zapažao kako Tinyjevi svjetleći meci gmižu kroz prostor između letjelica. Da bi se bolje postavio, doveo je svoj Spad u liniju vatre i trznuo ga, pa izravnao. Sada su Fokkerova zrna prolazila ispod njega. Tiny je ozbiljno navalio, neprestano pucajući za Dekeom i prilazeći tako blizu da su se skoro dodirivali.

Deke je Spadom uletavao u očajnički usku petlju kad su počele halucinacije. Osjećaj neugode i vrtoglavice pretvorio se u pakao Bolivijske prašume koju Tiny nadlijeće na borbenom zadatku. Zidovi su se pretopili u sivu beskonačnost i on osjeti kako ga okružuje metalni oklop kibernetiziranog mlažnjaka.

No, Deke se dobro pripremio. Očekivao je priviđenja i znao je s njima izaći na kraj. Vojska nikad ne bi koristila drogu koju čovjek ne može savladati. Spad i Fokker su se ponovo obrušili jedan na drugoga. Na licu Tinyja Montgomerjja vidjela se napetost, posljedica borbe iznad duboke prašume. Upravljali su svojim letjelicama osjećajući impulse napetosti koju su instrumenti prenosili direktno u mali mozak, osjećajući adrenalinske šprice uglavljene ispod pazuha, hladnoću i brzinu protoka zraka nad mlažnjakom koja se miješa s mirisom ugrijanog metala i hladnog znoja. Zrna su mu zujala oko glave, on se naglo podigne i primjeti da je Fokker prošao pored Spada i da su obojica neoštećeni. Gledaoci su se otkačili, gužvali su kape i udarali nogama, ponašajući se kao ludaci. Deke ponovo pogleda Tinyja.

Buka se u njemu pojačavala i pomislio je da je svaki njegov živac napet kao oplata od ugljičnih vlakana koja drži mlažnjak da se ne raspadne u nadljudskim okretima iznad Anda. Lagano se nasmiješio i namignuo. Trzne glavom, kao da kaže »Gle' ovo«.

Tiny pogleda na tu stranu.

Bio je samo djelić sekunde, ali dovoljno. Deke ulete u tako brz i uzak imelman — na samoj teorijskoj granici mogućeg — kakav još nije bio viđen i nađe se Tinyju za repom.

Sad se izvuci, krele.

Tiny obruši svoj avion ravno dole prema zelenom. Deke ga je u stopu pratio. Imao ga je.

Bježao je. Baš kao na redovnom borbenom zadatku. Pun kemikalija i HYPS-a, ali ipak uplašen. Bili su skoro na filcu, letjeli su u visini stabala. Koči, pomisli Deke i smanji brzinu. Krajičkom oka zapazio je Bobbyja Earla Clivea, na licu je imao smiješan zaštitnički izraz. Tinyjev mir bio je razoren, lice mu je bilo izmučeno i zgrčeno.

Tiny je bio u panici. Uletio je svojim avionom među gledaoce. Dvokrilci su zavijugali među glavama promatrača. Neki su se nesvjesno trzali, a neki su uz smijeh posizali za njima kroz zrak. U Tinyjevim očima bio je užareni odsjaj užasa koji je pokazivao neograničenost njegova straha i sputanosti, što su poticali jedno iz drugoga do u beskraj...

Strah od smrti u zraku, a sputanost i nemoć u metalu, prvo u avionu, a zatim u invalidskim kolicima. Deke je sve vidio na Tinyjevu licu: borba je bila jedini izlaz koji je imao i on ga je koristio. Sve dok ga neki nacionalista u prastarom MIG-u nije otkinuo s tog plavo-zelenog bolivijskog neba i bacio ga ravno na cestu za Richmond, u »Jackman's«, pred ovog nacerenog mladog ubicu koji ga je gledao preko stola.

Deke se zanjiše na prstima dok mu je lice iskrivio neprirodan cerek, zaštitni znak droge koju je uzeo. Tiny je više no ikada prije želio da ga rasturi po nebu u užarenom kovitlacu metala i spaljenog mesa. Onda se sve odjednom dogodilo. Shvatio je da je letenje sve što drži Tinya na okupu, da je to sredstvo kojim uklanja svakodnevne otiske smrti u sebi i onda ponovo ustaje iz metalnog kovčega, živ. Da se odupire ponoru čistom snagom volje, a ako ta snaga popusti, smrt će izroniti i povući ga za sobom u dubinu.

Tiny se nagnuo i povratio sebi u krilo.

A Deke je pucao...

U dvorani je nastao tajac dok je Tinyjev posljednji avion izgarao uz bljesak.

— Uspio sam, — šapne Deke, a zatim ponovi glasnije — majkumu, uspio sam!

Nasuprot njemu, Tiny se savijao u svojoj stolici, trzavo grčeći ruke. Glava mu je klonula na rame. Iza njega, Bobby Earl Cline zurio je u Dekea očiju poput užarenog ugljena.

Kockar podigne medalju i ovije njezinom vrpcom snop plastificiranih novčanica. Bez upozorenja, baci zavežljaj Dekeu u lice. Nesvjesno, Deke ga uhvati u letu.

Činilo se kao da će kockar nasrnuti preko stola na Dekea, ali zaustavilo ga je cimanje za rukav.

— Bobby Earl, — šaptao je Tiny glasom ugušenim od poniženja — vodi me... oдавде.

Kruto i bijesno, Clive okrene kolica i odgura prijatelja prema sjenci.

Deke je zabacio glavu i smijao se. Bogamu, odlično se osjećao! Ubacio je medalju u džep majice, gdje ju je mogao osjetiti, hladnu i tešku. Novac je nagurao u džepove hlača. Čovječe, morao je poskočiti. Njegov trijumf tutnjao je kroz njega kao divlja životinja, lijepa i snažna kao jelen u skoku kojeg je jednom vidio iz autobusa. Toga časa činilo mu se da se sve isplatilo, sav bol i jad kroz koji je prošao do konačne pobjede.

Ali, u »Jackman'su« je bilo tiho. Nitko nije slavio. Nitko mu nije prišao da čestita. Pribrao se i postao svjestan tihih, prijetućih lica. Nitko od ovih nije na njegovoj strani. Pokazivali su prezir, mržnju. U jednom trenutku u zraku je visilo nasilje, njegov gotovo siguran nagovještaj, ali onda se netko okrene i hračne na pod. Ljudi su se razišli, mrmljajući i jedan, po jedan nestajali u tami.

Deke se nije ni pomakao. Mišić u jednoj nozi počne mu titrati, najavljujući prestanak djelovanja HYPS-a. Osjetio je omamljenost i odvratani okus u ustima. Morao se obim rukama prihvatiti za stol da se ne bi zauvijek skljkao u živu tamu ispod sebe. Dok se držao probadale su ga mrtve oči s fotografije pod satom.

Malo adrenalina će ga izvući iz ovoga. Trebao bi proslaviti. Napiti se ili napuštiti i pričati, prepričavati. Obnavljajući pobjedu bezbroj puta, objašnjavati, izučavati detalje, smijati se i hvalisati. Zvezdana noć poput ove bila je kao stvorena za duge razgovore.

No, stojeći usred praznine utihnulog i ogromnog »Jackmahsa« odjednom shvati da nema nikoga kome bi to rekao.

Uopće nikoga.

Preveo Nenad Maljković Objavljeno posredstvom GPA, München

Skinnerova soba

Izvornik: "Skinner's Room"

Prijevod: Goran Pavelić

Noć uoči Svih Svetih ona pronalazi put do nekog starog hotela u Gearyju: puteni užici s jedne strane, sive ljuštore velikih dućana s druge. Naslanja obraz na hladno staklo kako bi promotrila najbliži toranj mosta — Skinnerova soba je tamo — koji je noćas osvijetljen bakljama i šarenim žaruljama.

Predaleko je, ali je svejedno smiruje, ovdje, s ovim nepoznatim ljudima koji su uzeli previše nečeg i jedan od njih stvara buku u kupaonici — a onda je netko dodiruje, hladan prst na goljoj koži iznad opasača na trapericama, klizi pod njezin džemper i ispod ruba Skinnerove jakne: nije dodir taj zbog kojeg se tako trznula, već nagla spoznaja koliko je vruća, znojna kao da je u stakleniku, zakopčana pod nepropusnom konjskom kožom stare jakne čiji su šavovi i laktovi izblijedili od iznošenosti i zveckanja stvarčica dok se okreće — D-prstenova, metalnih zatvarača, petokrakih zvjezdica — a vrh palca joj je na rupi u oštrici noža, otvara ga, učvršćuje, spremna. Oštrica nije duža od njezina malog prsta, nalikuje ptičjoj glavi, a okolo je rupa koja palcu da je uporište. Oštrica i drška su od uglačanog nehrdajućeg čelika, nalik teškoj kvačici, s tri precizna strojnaureza koji čvrsto prijanjaju uz čizmu, opasač ili narukvicu. Oštrica nazupčane britve.

Muškarac — zapravo dječak — trepće u nju. Nije opazio oštricu, ali je osjetio njezino značenje, njezin govor iz dubine tijela i njegova se ruka povlači. Nesigurno se povlači, slinavo se osmjehuje i umače natopljeni kraj male cigare u neku farmaceutski bistru tekućinu u čaši sa stalkom. "Slavim", kaže, i povlači iz cigarete.

"Sisvete?"

Trenutno se ne sjeća te imenice. Naprosto gleda u nju kao da ne postoji i onda ispuhuje plavi pramen dima prema visokom stropu apartmana. Spušta cigaru. Oblizuje usne.

"Živim", kaže, "u ovom hotelu već sto i pedeset dana". I njegova je jakna kožna, ali nije kao Sinnerova. Od neke je tanko-kožne životinje i bora se poput teške svile, boje duhana. Ona se prisjeća mirisa časopisa žutih hrbata u Skinnerovoj sobi, a neki od njih toliko su stari da su slike u njima samo nijanse sive boje, kako ponekad izgleda i grad viđen s mosta. Bi li u njima mogla pronaći tu životinju?

"Ovo je dobar hotel". On ponovo umače vlažan zeleni kraj cigare u čašu.

Ona palcem oslobađa oštricu i zatvara nož pritiskom o bok. On trepne kad čuje "klik". Teško usredotočuje pogled. "Sto. Pedeset dana".

Iza njega vidi da su se i ostali svalili zajedno na veliki krevet. Koža, čipka, bijela koža, svijetla kana. Zvuči iz kupaonice sve su strasniji, ali kao da ih nitko ne čuje. U prašumskoj vrućini Skinnerove jakne ona vraća nož pod opasač.

Došla je ovamo naći bilo što, zapravo, ali je našla samo teški očaj, obogaljenost duha koja i nju muči iznutra i možda je zato sva u znoju, u pari...

Ugledala ih je kako izlaze smijući se, pijani, iz dva "mercedesova" taksija; njezina se prašnja crna jakna utopila u sjajniju crninu svilenih trikoa, kožnih suknji, čizama s mamuzama, zveckavima poput nakita, krzna. Prošla je pokraj kićenih odora vratara, njihovih plinskih maski, u visoko mramorno predvorje sa sagovima i ogledalima i ulaštenim namještajem, s dizalima brončanih vrata i posuda s pijeskom.

"Sto pedeset dana", kaže on, olabavljenim, vlažnim ustima. "U ovome hotelu".

Most održava cjelovitost svojega raspona unutar zbrke sekundarne konstrukcije, koraljne izrasline

koju drže uglavnom smjese ugljikovih vlakana. Neki dijelovi prvobitne strukture, jako zahrđali, obloženi su prozirnim materijalom čija snaga istezanja daleko nadilazi originalni čelik, neki su dijelovi ojačani crnim i neprobojnim ugljikovim vlaknima; neki su omotani privremenim podvezima od napete i zahrđale žice. Sekundarna konstrukcija pojavila se u pojedinačnim dijelovima, bez postavljenog plana, a korištene su sve zamislive tehnike i materijali; rezultat je amorfan i začudno organski u pojavi.

Noću, osvijetljen božićnim žaruljama, recikliranim neonkama, svjetlom baklji, most je magnet za nemirne i neizvještačene. Danju, gledan s gradskim tornjeva, podsjeća na ostatke kupališne promenade u Brightonu, zadnjeg desetljeća u prošlom stoljeću — gledan kroz nekakav napukli kaleidoskop kućne izrade.

U zadnje vrijeme Skinnerov kuk ne može izdržati prvih dvadeset prečaga na ljestvama, tako da još nije sišao isprobati dizalo koje je Afrikanac zavarao za toranj načičkan zakovicama. Viri u njega kroz otvor na podu. Izgleda poput žute plastične košare sezonskog berača trešanja, diže se i spušta po zupcima masne, zupčaste, čelične grede nalik sićušnoj uspinjači. Divi se ljudima koji dodaju strukturi. Divi se onome, tko god to bio, koji je napravio ovu sobu, ovu nasadenu mrežastu kutiju od dvostrukog sloja prešane iverice, savijene preko bolno prelijepog oblika kojega on više ne vidi: krivulje velikog kabela usađenog u njegovo čelično sedlo, načinjenog od 17.464 žice debljine olovke.

Sićušni televizor na pokrivaču preko njegovih grudi nastavlja svoju bedastu emisiju. Djevojka mu ga je donijela. Vjerojatno je ukraden. Nikad ne uključuje zvuk. Stalna igra slika na ekranu od tekućeg kristala je čudno utješna, poput napola naslućenih pokreta u akvariju: život je tu. Ne može se sjetiti kada je prestao razlikovati reklame od programa.

Njegova je soba pet na pet metara, zidovi su od šperploče, omekšani s desetak slojeva bijele lateks boje. Veći indeks odbijanja svjetlosti od aluminijske folije, razmišlja, 17.464 žica po kabelu. Činjenice.

Sada se često osjeća kao praznina kroz koju se prevrću činjenice, činjenice i lica koji se ne povezuju.

Odjeća mu visi na neprikladnim čeličnim vješalicama za odijela, ušarafljenim u pravilnim razmacima na jedan zid. Djevojka nosi njegove jakne. Lewis Leathers. Ulica Great Portland. Ona pita gdje je to. Jakna je starija od nje. Gleda slike u *National Geographicu*, čučajući bosa na sagu kojega je uzeo iz srušenog bloka ureda.

Sjećanje svjetluca poput tekućeg kristala. Ona mu donosi hranu, pumpa Colemanov oljušteni crveni spremnik. Ne zaboravlja odškrinuti prozor. Japanske limenke koje se zagrijavaju kad se povuče otvarač. Pitanja koja mu postavlja. Tko je izgradio most? Svi. Ne, kaže ona, stari dio, most. San Francisco, kaže joj on. Visimo na čeličnoj kosti, ljepoti kabela. Koliko dugo živiš ovdje? Godinama. Žlicom ga hrani iz restoranskog pribora na kojem je utisnuto 1952.

To je njegova soba. Njegov krevet. Spužva prekrivena ovčjim krznom i preko njega plahta. Pokrivači. Katalitična grijalica. Prozor je okrugao, obojeno staklo, svaki segment drugačije boje. Grad se može vidjeti kroz sredinu od čistog žutog stakla.

Ponekad se sjeća kako je gradio sobu.

Kosti mosta, njegove napete tetive, izgubljene su u sraslim snovima; saloni za tetovažu, streljane, saloni s igrama, slabo osvijetljene police nakrcane od godina vlažnim časopisima za muškarce, zalogajnice *chilija*, prostorije neprijavljenih proizvođača umjetnih zubala, šatori s priborom za vatromet, prodavaonice meke za ribolov, kladionice, štandovi sa *sushijem*, zalagaonice, štandovi s *wontonom*, ljubavni hoteli, štandovi s hrenovkama, tvornica *tortilla*, kineske prodavaonice povrća, dućani s pićem, travari, kiropraktičari, brijačnice, prodavaonice raznog pribora i barovi.

To su snovi o trgovini, a njihov položaj općenito odgovara prostoru prvobitno namijenjenom za kolni promet. Iznad njih, prema vrhovima tornjeva koji drže kabele, uzdižu se zamršene nastambe,

područja osebnih fantazija koja pružaju utočište nepobrojanom stanovništvu nesigurnih prihoda i sumnjivih zanimanja.

Prije tri mjeseca, prvi je put došla na most za vrijeme magle, i vidjela prodavače voća — s robom poslaganom na deke osvijetljene karbitnim svjetilkama i dimećim, kapajućim posudama. Zemljoradnici s obale. I ona je došla iz toga pravca, pokraj zakržljalih borova Little Rivera i Mendocinoa i izobličених brežuljaka Ukiahа prekrivenih hrastovima.

Zurila je u otvor pećine, pokušavajući shvatiti ono što je vidjela. Paru što se diže iz lonaca na kolicima uličnih prodavača. Neonke pokupljene iz ruševina Oaklanda. Kako se uklapaju, stapaju i tope u magli. Površine od šperploče, mramora, nabrane plastike, ulaštene mjedi, tkanine sa šljokicama. Pjenasta guma, tropsko drvo, ogledalo, jetkano viktorijansko staklo, krom potamnio od morskog zraka — svo to ludo bogatstvo, ta slučajnost, tunel nadsvoden nesigurnim brdom straćara koje se penju prema prvom od tornjeva s kabelima.

Dugo je stajala, gledala i onda ušla, pokraj dječaka koji je prodavao požutjele džepne knjige bez korica i kafića pred kojim je sjedila slijepa papiga lančićem privezana za metalni stalak i ključala svježe odrezanu pileću nogu.

Skinner izranja iz sna o biciklu prekrivenom luparima i vidi da se djevojka vratila. Objesila je njegovu kožnu jaknu na odgovarajuću vješalicu i sada čuči na svojoj strunjači od crne spužve iskrzanih rubova.

Bicikl. Lupari.

Sjećanje: čovjek imenom Fass potegnuo je konop i izvukao bicikl s kojeg su se objesile alge. Ljudi su se smijali. Fass je odnio bicikl. Kasnije je izgradio zalogajnicu, kolibicu s tri stolice isturenu daleko nad bezdan, napravljenu od super ljepila i lanaca. Prodavao je kuhane dagnje i meksičko pivo, a bicikl je visio nad malim šankom. Zidovi su bili oblijepljeni razglednicama. Noću je spavao sklopčan iza šanka. Jednog jutra mjesto je nestalo, i Fassa s njim, ostao je samo slomljen lanac i par ostataka dasaka što su se još uvijek držale galvaniziranog čeličnog zida brijačnice.

Ljudi su dolazili, stajali na rubu i gledali dolje, u vodu, između svojih stopala.

Djevojka ga pita je li gladan. On kaže "ne". Pita ga da li je jeo. On kaže "ne". Ona otvara ormarić s konzerviranom hranom i pregledava limenke. Promatra je kako pumpa spremnik *Coleman*.

Kaže joj neka odškrine prozor. Okrugli prozor okreće se u svojem hrastovu okviru. Treba jesti, kaže ona.

Htjela bi mu ispričati kako je otišla u hotel, ali nema riječi da opiše kako se osjećala. Hrani ga juhom, žlicu po žlicu. Pomaže mu do starog porculanskog zahoda bez kotlića, iza blijedih ruža na kretenskoj zavjesi. Kad je gotov, ona pušta vodu iz cijevi što dolazi iz spremnika na krovu. Gravitacija obavlja ostalo. Tisuće savitljivih prozirnih cijevi, savijenih u nakupinama, prolaze kroz strukturu, izbacujući otpad u zaljev.

"Europa..." pokušava ona početi.

Podiže pogled prema njoj, usta punih juhe. Pretpostavlja da je nekad imao plavu kosu. Guta juhu. "Sto s Europom?" Ponekad će se ovako naglo usredotočiti na stvar, ako mu postavi pitanje, ali sada nije sigurna kakvo je pitanje.

"Pariz", kaže on, i njegove oči govore da se ponovo izgubio. "Bio sam tamo. I u Londonu. Ulica Great Portland". Kima glavom, nekako zadovoljno. "Prije devalvacije..." Vjetar uzdiše pokraj prozora. Ona pomišlja da se popne na krov. Prečke do otvora izrezane su iz dasaka i obojene istom bijelom bojom kao i zidovi. Jednu koristi kao vješalicu za ručnike. Oslobodi zasun. Podigni poklopac glavom: oči su ti u ravnini s galebovim izmetom. U biti, nema tamo ničega. Ravni krov od katranske ljepenke i dvije podignute motke: na jednoj leprša poderana zastava Konfederacije, na drugoj je izbljedjela narančasta vjetrulja.

Kad je ponovo zaspao, ona zatvara spremnik *Coleman*, riba lonac, pere žlicu, prolijeva jušnatu

vodu u zahod, briše lonac i žlicu, sprema ih. Navlači visoke tenisice, zavezuje ih. Oblači njegovu jaknu i provjerava je li nož još uvijek zakopčan iza remena.

Podiže poklopac na podu i izvlači se, nalazeći prve prečke ljestvi nogama. Spušta poklopac, pazeći da ga ne probudi, spušta se pokraj lica tornja načičkanog zakovicama do žute košare dizala koje čeka. Gleda prema gore i vidi ogromni kabel koji se spušta iz poda Skinnerove sobe i iščezava kroz napetu i svjetlucavu mliječnu plastičnu opnu, staklenik; halogene žarulje bacaju sjenke šiljatih biljaka na plastiku.

Dizalo cvili, puži nadolje niz lice tornja, pokraj ljestvi koje ona više ne koristi, pokraj kolaža od plastike, šperploče, dijelova od emajliranog čelika spojenih od oklopa mrtvih hladnjaka. Na dnu tračnice velikih zubaca ona izlazi. Vidi čovjeka kojega Skinner zove Afrikanac kako joj prilazi uskim nogostupom, medvjedih ramena zgrbljenih pod ofucanim kaputom od tvida. Nosi nekakav metar, crnu kutiju, ovješene crne i crvene žice sa štipaljkama. Slomljeni plastični okvir njegovih naočala zalijepljen je srebrnom trakom za kanalizaciju. Stidljivo se smješka dok prolazi pokraj nje, mrmlja nešto o četkicama.

Spušta se drugim dizalom, običnim čeličnim kavezom, do prvog nivoa. Odlazi u pravcu Oaklanda, pokraj polica sa starom odjećom i raširenih pokrivača, utržive krši grada.

Nalazi Mariju Paz u kafiću čiji prozori gledaju na sivu zoru zaljeva. Prostorija ima teksturu starog trajekta, potamnjeni ulubljeni lak preko tvrdog drva. Kao da ju je netko ispilio iz umornog javnog plovila i dotjerao je do krajnjeg ruba strukture. (Bliže Oaklandu, u beskrilnoj tjelesini "Boeinga 747" nalaze se kuhinje devet tajlandskih restorana.)

Maria Paz ima oči poput škrljevca i tetovažu plave lastavice na unutrašnjoj strani lijevog nožnog članka. Maria Paz puši *Kools*, jednu za drugom, pali ih kromiranim *Zippom* što ga vadi iz torbice. Svaki put kad ga otvori, oštar zapah benzina prodire kroz tople mirise kave i prženih jaja.

Sjedi s Marijom Paz, pije kavu i promatra je kako puši *Kools*. Priča Mariji Paz o Skinneru.

"Koliko je star?", pita ona.

"Star... Ne znam."

"I živi nad sedlom kabela na prvom tornju?" "Da."

"Vrhovi tornja... znaš o njima?" "Ne."

"Od onih dana kad su ljudi došli, iz gradova, živjeti ovdje."

"Zašto su došli?"

Maria Paz gleda je preko *Zippa*.

"Nisu imali gdje živjeti. Most je bio već tri godine zatvoren za promet..." "Promet?"

Maria Paz se smije. "Previše automobila. Iskopali su tunele ispod zaljeva. Za aute, za maglevije... most je prestar. Zatvorili su ga prije devalvacije. Nije bilo novca. Jedne noći ljudi su došli. Bez plana, bez znaka. Popeli su se preko zapreke od lanca. Lanac je pao. Bacili su betonske prepreke u zaljev. Popeli su se na tornjeve. Zora je svanula, bili su tu, na mostu, pjevali i gradovi su vidjeli da svijet to promatra, japanski zračni most, hrana i lijekovi. Nacionalno poniženje. Zaboravite na vodene topove, žao nam je." Maria Paz se osmjehuje.

"Skinner? Misliš da je onda došao?"

"Možda, ako je star koliko ti misliš. Koliko si dugo na mostu?"

"Tri mjeseca?"

"Rođena sam ovdje", kaže Maria Paz.

Gradovi su imali svojih teškoća za rješavanje. Nije to bilo lako stoljeće, Amerika je sasvim očito bila u opadanju, a i sam koncept nacija-država bio je sve upitniji. Doseljenicima je bilo dopušteno ostati. Među njima bilo je poduzetnika, rođenih političara, umjetnika, muškaraca i žena neobuzdane energije i nadarenosti. Svijet je promatrao kad su počeli graditi. Pošiljke suvremenih ljepila stigle su iz Japana. Belgijski proizvođač poklonio je pun brod greda od ugljikovih vlakana. Grupe uličnih

čistača kotrljale su se gradovima i vraćale na most s gomilama odbačenog građevinskog materijala.

Most i njegovi stanovnici postali su turistička znamenitost.

Vraća se pri ranom svjetlu što sjaji kroz prozore, kroz vjetrom naborane plastične pokrove. Most nikad ne spava, ali ovo je mirno doba. Čovjek slaže ribu na tucani led u drvenim kolicima. Pločnik pod njezinim nogama pokriven je papirićima od guma za žvakanje i spljoštenim filterima od cigareta, negdje gore, pijanac pjeva. Maria Paz otišla je s muškarcem kojeg je čekala.

Razmišlja o priči i pokušava zamisliti Skinnera, te noći kad su zauzeli most, tada mladog, s kožnom jaknom, novom i sjajnom.

Razmišlja o Europlanima u hotelu na Gearyju.

Dolazi do prvog dizala, kaveza, i naslanja se na šipke dok se ono diže u svojem pokrpanom tunelu, pokraj osobnih života njezinih susjeda, skrivenih iza zidova sićušnih, ručno napravljenih prostora. Izlazeći iz kaveza, vidi Afrikanca u kaputu od tvida, kako čuču u svjetlu što ga baca žarulja u mrežici, na dugačkom žutom kabelu, a motor njegova dizala složen je oko njega na svježim listovima novinskih napisa. Gleda u nju s izrazom isprike.

"Podešavam četkice", kaže.

"Popet ću se." Uspinje se ljestvama. Uvijek drži jednu ruku i jednu nogu na ljestvama, rekao joj je Skinner, ne misli o tome gdje si i ne gledaj dolje, dug je to uspon, prema glatkoj krivulji kabela. Skinner je to sigurno radio tisuće puta, ne brojeći, ne misleći. Stiže do kraja jednih ljestava, pažljivo prelazi na druge, kratke, koje vode do njegove sobe.

Tamo je, naravno, spava, dok se ona uvlači kroz otvor. Pokušava se kretati što je moguće tiše, ali zveckanje kromiranih dijelova na jakni ga ometa, ili ga čuje u snu, jer nešto kaže, glasom gustim od sna. Možda je to ime neke žene, misli ona. Svakako nije njezino.

U Skinnerovu snu sad svi trče naprijed, a policajci oklijevaju, povlače se. Iznad, stalno brujanje televizijskih helikoptera sa svjetlima i kamerama. Slaba kiša pada, dok Skinner prima hladnim prstima karike zaprečnih lanaca i počinje se penjati. Iza njega uzdiže se huka što zaglušuje megafone policije i Narodne garde, a Skinner se penje, ubadajući uskim vrhovima čizama u karike lanca kao da je odjednom izgubio težinu — kao da lebdi, diže se na krik gomile, na iskrzanom smijehu svih njihovih pluća. Tamo je, na vrhu, za jedan beskrajni trenutak. Skače. Prvi je. Na mostu je, trči, trči prema

Oaklandu, dok se zapreka od lanaca treskom ruši iza njega, a obrazi su mu mokri od kiše.

A negdje daleko u noći, na oaklandskoj strani, druga zapreka pada i oni se susreću, dvije izgubljene vojske, i teku dalje, kao jedna, grle se na sredini mosta, obgrljeni rukama, pjevaju nesuvisle himne bez riječi.

U zoru, prvi penjači počinju se uspinjati na tornjeve.

Skinner je s njima.

Kuha kavu na spremniku i vidi ga kako otvara oči. "Mislio sam da si otišla", kaže on. "Prošetala sam. Ne idem nikuda. Ima kave." Nasmiješio se, oči nemaju usredotočen pogled. "Sanjao sam..."

"Ne sjećam se... pjevali smo. Na kiši..."

Donosi mu kavu u teškoj porculanskoj šalici koju voli, drži je, ona mu pomaže piti. "Skinneru, jesi li bio ovdje kad su došli iz gradova? Kad su zauzeli most?"

Gleda u nju s čudnim izrazom. Oči mu se šire. Kašlje od kave, briše usta nadlanicom. "Da", kaže, "da. Po kiši. Pjevali smo. Toga se sjećam."

"Jesi li ti izgradio ovo mjesto, Skinneru? Ovu sobu? Sjećaš li se?"

"Ne", kaže, "ne... ponekad se ne sjećam... penjali smo se. Gore. Penjali smo se iznad helikoptera. Mahali smo im... neki su ljudi pali... s vrha. Popeli smo se na vrh..."

"Sto se onda dogodilo?"

On se smiješi. "Sunce je izišlo. Ugledali smo grad."